

Beletrie může někdy o pravdě vypovídat více než dokument, protože neskrývá, že popisuje jen vlastní úhel imaginace prožívaného. Tak je ve své podstatě pravdivější než dokument, který by opomněl připomenout, že je jen jedním z mnoha možných způsobů zpracování viděného. Zatímco dokument může začínat slovy: “Mrchus feminicus vulgaris byl jako species pojmenován v 21. století. Teprve po vytlačení matriarchátu, rozplynutí patriarchátu, politickém feminismu a záchvěvu mužských kruhů byla do externí paměti lidstva, na zrcadlový disk Wikipedie, zaznamenána Mrcha obecná (Mrchus feminicus vulgaris urbanus). Ovšem povědomí o tomto druhu má lidstvo již dávno, bez ohledu na matrilineární či jinou linii...”, beletrie si může dovolit začínat mnohem volněji: “Voněla sexem, zdravím a vábila ho jako rozkvetlá třešeň na toulky životem. Letěl za ní a i když svá křídla trhal o šípkové keře, neviděl a nevnímal nic jiného než její bílý závoj a vůni. Příliš pozdě zjistil, že není tím, čím ho vábila, světlem pravdy a poznání, ale jen jednou z mnoha hladových sirén čekajících na chybučící námořníky.” Čím hlouběji si dovolíte do knihy vstoupit, tím více můžete nacházet za rovinou nepříjemné faktografické pravdy také zajímavé psycho-sociální mapování, které vyvolává množství důležitých otázek. To už se místy nechutná racionální fakta začínají měnit na zajímavý příběh jedné rodiny na jedné ekofarmě. A když sestoupíte ještě hlouběji na pláň našeho permanentního vědomí, možná začne přicházet i tušení odpovědí na otázky, které máme všichni stejné.

OBSAH

VĚZEŇ	5
KATEŘINA	7
JIŘÍ	10
SETKÁNÍ	13
Roztoč svou lásku,	16
SVATBA	17
Svatební	22
MATOUŠ	23
Vybrané poznámky pro potěchu svých nejbližších.	25
Kde a kdo je můj syn?	25
Hledání	26
Matouš	28
Pohádka	29
ROK HOJNOSTI	31
Věnováno poctivým	32
NOVÝ SMĚR	36
SAD	37
Spolu	42
Paprsek Tatínka	43
PENÍZE A JEJICH MOC	46
březen 2003	49
Dnešní	51
ZEMĚ ZASLÍBENÁ: EKO FARMA	52
Naše koncepce	56
PROKOP	57
31.12. 2006	62
VNĚJŠÍ NEPŘÍTEL	63
PANÍ ZE SADU	71
SENZACE	76
02.02.2016 14:03	79

ZLATÁ RYBKA	86
VYHOĎTE HO Z KOLA VEN	91
NA POKRAJI SMUTKU	94
MODERNÍ PROSTŘEDKY	98
REALITA	104
ZOUFALSTVÍ	114
BEZNADĚJ	119
ÚŘEDNÍ FORMALITY	127
VÁNOCE 2018	127
SEBEVRAŽDA	135
CESTA DO BOHNIC	139
Poznámky na cestě	142
BOHNICE	145
Pavilon 26	145
Pavilon 3	148
Hodina pravdy	149
Nejkrásnější den života	150
JARO 2019	155
ZLOČIN	161
TREST	165
Rozsudek	167
Protest	168
Reflex	173
MOŽNÁ JE VŠE JINAK	180
Rozvodová	184
Porozvodová	185
DOSLOV	185

VĚZEŇ

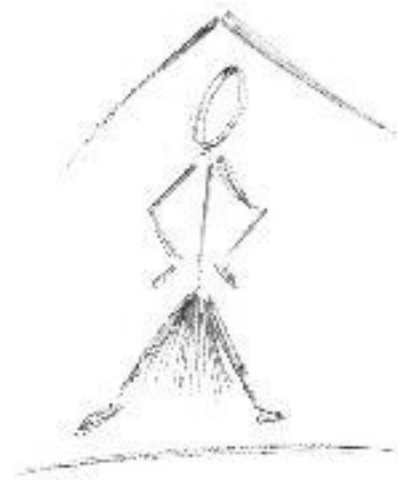
Za okny vábily zvlněné kopce člověka k sobě. Taky tam bylo vědomí, že láska může přerůst ve zločin a zločin v trest, protože co je tam, může být i zde. Co je v nás, nachází se i vně, ať jste zavření v kobce žaláře, nebo na cestě ke své nevěstě. Někoho do žaláře přivede láska ke zlatu, jiného jen k penězům, jsou i takoví, kteří budou zavřeni za to, že slepě milovali svou ženu či děti. A přesto, že všichni vězni rádi koukají z okna ven, jen málo z nich vidí zvlněné kopce. Okna žaláře nemívají výhled na lesy, na rozkvetlé louky, plodné vinice, sady, ani na dětské koutky. Jejich cílem není podpořit zdravé síly v člověku, ale zatarasit cestu ven, uvěznit člověka v něm samém a ostatní ochránit před jeho zločiny, možná i před tím, aby vypravoval ostatním, co ho přivedlo na scestí. Nechat jej trýznit výčitkami svědomí, a pokud ho nemá, tak nechat jej smažit v pekle své vlastní touhy rozběhnout se do kopců a znovu konat. To, že za okny vábily zvlněné kopce ke styku člověka s přírodou, víme. Ještě tak otevřít okno, slézt těch pár metrů na úroveň chodníku a vydat se do lesů. Tuhle myšlenku nám již někdo zanechal: zpět do lesů, zpět domů, do prostředí, které si poněkud idealizujeme, kde nejsou hluční lidé, otravné motory, kde si člověk myslí, že je doma, že je tam, kde jeho předci léta pobývali, mezi hvozdy, borůvkami, malinami a hříbkami, do lůna vůně pryskyřic. Možná tomu tak není, někdy naše mysl vytváří obrazy vnímání, které neodpovídají dané realitě. To známe všichni, pohlédneme na lesy a zatímco někdo vidí klíšata a slyší vytí vlků, jiného popadne hrůza z přepadení, jako by byl v lese již někdy přepaden.

Možná za tím malým oknem žádné lesy nejsou, možná tam stojí jen další blok vězeňských cel. Kdo se v tom má vyznat, když oči vězně hledí jen prázdňě před sebe.

Nejenom já nebo ty bychom rádi, zpět do lesů, ale i naše děti by rády zpět do lesů, do míst, kde si mohou bez dohledu dospělých budovat své první domovy, vytvářet něco, co jim ani nejmodernější a nejnákladnější systémy hřišť nemohou nabídnout: volnost a svobodu pro vlastní experimenty. Co tak může dítě dělat na oranžovém hřišti, které neskýtá jediný tajný kout, kam by se dalo ukrýt před zraky dospělých? Jak se může něčemu naučit, když je pod dohledem kamer chráněno před nezdary? Není to tak dávno, co děti chodily do školy kilometry sněhem i blátem, protože při pěkném počasí bylo zapotřebí, aby pomáhaly rodičům. Tam někde možná byla Karkulka, kterou vedli k tomu, aby přežila i setkání s vlkem. Dnes děti zavezete do školy a patří k tomu, že je ze školy i vyzvednete, a tak se dítě jde ukrýt do virtuálního prostoru svého mobilu, aby alespoň chvíli bylo samo. Tím, že jim bereme prostor pro jejich vlastní přirozené hraní, jim bereme možnosti, aby se mohly alespoň jakž takž cítit samy sebou a objevovat vlastní cesty života. Vězeň asi nevyrostl ve virtuálním světě, na to je příliš starý, přesto se dívá z okna jako na vstupní bránu do jiného světa. Možná, že za tím oknem žádné lesy nejsou a možná ani žádné děti nemáme, neboť, jak snad pravil Chalíl Džibrán: “Copak nevidíte, že vaše dítě je spíše vaším otcem?”

Abychom porozuměli, o co tu běží, je potřeba se vrátit. Oživit mrtvé, nalézt nitky, které splétají lidské osudy a propojují skutečné s domnělým, reálné s virtuálním, hmotné s duchovním.

KATEŘINA

“Člověk musí hodně pracovat, aby měl co jíst”

Kateřina Lizardová se narodila do nejzapadlejší vesnice s příznačným názvem Hladová. Kam se člověk podíval, viděl tak příkré svahy, že na nich snad ani to dřevo nebylo možné těžít a svážet. Kvůli penězům se do Hladové nechodilo. Jenže co lidé opustili starý černý kontinent, naučili se přežít všude, v Meziříčí stejně jako na Jávě. V těchto končinách již žili dost dlouho, aby poznali, že i přes pohoří a neprostopné lesy vedou průsmyky, kterými se mohou valit vojska a dějiny. Žilo se i zde. Jaký genus loci přináší Hladová, nebo taky, jaká karma čeká na lidi, kteří svoji duši vložili do těla v drsném lůně přírody? Může jít o úhel pohledu. Co jsme kdysi nazývali újezdem, hvozdem, prahou, může být v jiné době něčím úplně jiným. Tam, kde kdysi mohla být bída a hlad, se mohou o nějakou generaci později vyskytovat bohatí a tlustí. Přesto něco z Hladové zůstalo cítit. Kateřina se do Hladové nenarodila v době, kdy bohatí a tlustí začali vyhledávat tuto zem a připravovat jí nové jméno, jako například Čistá či Panenská. Kateřina znala ty stráně, ze kterých se pěkně postaru, ručně, náročně svalovaly kmeny stromů, kus po kusu, aby alespoň teplo mohlo zavlát v lidských příbytcích. Chodila po nich, a když měla volno, mohla sbírat ony maliny a hříby. Nic jiného pro potěchu dítěte tam vlastně nerostlo. Žádný ořech, žádná třešeň, slivoň. Pro dítě opravdu chudý a hladový kraj. Přitom stačilo sjet pár kilometrů níže a dítě se ocitlo v úplně jiném světě. Město, kde se prodává deset druhů zmrzlin, domy, které stojí na rovném plátku, a stromy, které neplodí jen listí a vůni pryskyřic. Jabloně, na kterých dozrávají krásná lákavá jablka, dokonce i vinná réva se pnula u některých vchodů do domů. Duše by jen zaplesala, tady jednou bydlet, pěstovat jahody, jíst meruňky a teplo pouštět otevřeným oknem do domu. Takhle nějak se museli cítit prvotní

lidé, kteří dokázali opustit svůj rodný kontinent a po vyprahlé, žíznivé zemi vstoupili do země vod a hojnosti. Každý jsme tak trochu migrantem a hledáme svou zemi zaslíbenou, místo, které bychom mohli nazývat domovem. Ti největší blázni pak dokonce ponechávají císařovi, co je jeho a svůj nový domov hledají v končinách, kam se vstupuje jen skrz soukromé prány.

Lizardovi měli s císařem cosi společného. První z císařů údajně pravil, že je lepší být prvním v nejzapadlejší vesnici, než druhým v Římě. Lizardovi se drželi hesla, že ať je u velkého kormidla státu kdokoli, je potřeba s ním vycházet, aby zde v Hladové netrpěli hladem. Zajistit si plný břich je vygenerovaná nutnost, jak přežít v Hladové. Ví to každé zvíře. A každý člověk, který neztrácuje své dávné předky, si uvědomuje, že s plným břichem vidíme svět veseleji. Kdo by o tom pochyboval, může se přesvědčit na množství smutných příkladů, jak s narůstajícím hladem se v člověku ozývají jeho dávné zvířecí instinkty, přestává být tím, čím se holedbá, že je, člověkem rozumným rozumným, a redukuje se na prokaryotickou buňku hledící si pouze získat přísun energie. Lizardovým se dařilo, plný břich jim umožňoval budovat nadstavby, mohli nechat děti chodit do škol, do knihoven a nakonec i do města. Neplatilo to ovšem pro jejich nejmladší dítě, pro Kateřinu. Tu si chtěli ponechat pro sebe. Takto to chodilo po generace. Rodiče živilí děti a když přišlo stáří, vyměnili si, že nyní budou děti živit je, odstěhovali se na vejminek a obchod mohl být dokonán. Od Kateřiny se očekávalo, že bude tím, kdo se o rodiče postará. Starší sourozenci se uchytli ve městě a někdo v Hladové zůstat musel. Jsou sice vesnice, které zanikají, ale císařové a jiní potentáti neradi vidí, když pokračování jejich díla je ohroženo. Existuje mnoho způsobů, jak zajistit, aby poddaní dostáli svým povinnostem. Lizardovi se rozhodli, že třem dětem pomohou zajistit místa ve městě. Dopřáli jim vzdělání, využili kontaktů. U nejmladší Kateřiny něco takového nepřicházelo v úvahu. V nehostinné

krajině, kde se polena samy neháží do kotle, potřebovali někoho, kdo by s nimi zůstal. Měla to být Kateřina.

Matku měla chytrou, mnohem chytřejší než byl její otec, však také matčina rodina v Hladové něco znamenala. I když navenek byl hlavou rodiny její otec, tím, kdo hýbal hlavou, byla matka. To její matka vlastnila půdu, na které hospodařili. To ona určovala, kdy je potřeba sekat travu a kdy se jdou sázet brambory. Kateřina ji znala jako ustaranou ženu plnou práce, která rozhodně nebyla zvyklá se věnovat dětem. Její matka vstávala jako první, aby přichystala dobytku a chodila spát jako poslední, když po dobytku uklidila. Hospodářství a dobytek byly na prvním místě. Dětem nachystala dostatek mléka, sýru i brambor, a pak je zamknula v místnosti, aby se jim nic nestalo. Hračky jim tam nedala, takové malicherné starosti si tehdy rodiče nedělali. Kluci, když nemohli z místnosti, tak z přirozené inteligence čurali do květináče místo do kalhot. Když prodejci veteše navštívili jejich dům, tak “holky svléknout a zkoušet, co by vám padlo”. Hanba, nehanba, však jsou to jenom děti. Kateřina to však viděla jinak. Jiřímu se jednou svěřila, že se při takové návštěvě cítila jako dobytek.

Jako se Jiří styděl za svého ošuntělého dědu neochotného spolupracovat s režimem, tak se Kateřina styděla za svoji babičku, která tajně, ale vehementně nabízela spásu Jehovovu. Jahve byl pro její babičku víc než rodina a malou Kateřinu vedla tato zkušenost k hluboké nedůvěře vůči svatým řečem. Kateřinin otec byl urostlým mužem, znalým, jak to ve světě pragmaticky chodí. Žádná víra, žádné kecy o lepším zítřku. Když dáš, dostaneš. Jeho porozumění světu nejvíc vystihuje příběh, který vyprávěl stále dokola. Když byl na vojně, dostali s kamarádem chuť na med. Kamarád řekl, že to prubne a vydal se k úlům, otevřel je, něco nabral a pak už jen zdrhal. Nepovedlo se mu to. Žádný med nedonesl, ale do basy šel. On ten trouba tam totiž ztratil i samopal. A tomu příběhu se dokázal starý Lizard pokaždé

smát a smát, jak byl ten jeho kamarád hloupý. Jeho otec, Kateřinin děd, se vydal do Ameriky, když na Hladovou dosedla velká bída. Skončil v Kanadě a vrátil se jako velký pán, přesněji přišel ukázat, co nového se z něho stalo, kolika penězi šustí jeho kapsy. V tom si se svým synem rozuměl, postarat se, aby měl člověk z čeho žít.

Kateřina již jako malá holčička tušila, že to není místo, kde by mohla být šťastná, kterému by mohla říkat můj domov. Kdesi v sobě věděla, že musí Hladovou opustit, že se bude cítit fajn, když bude moci prosazovat svoji vlastní vůli a hýbat hlavou rodiny. Také cítila, že potřebuje být jedničkou ve své malé soukromé oblasti, a že bude šťastná, když ji bude někdo stále nablízku a nenechá ji zamknout v nějaké ponuré místnosti.

JIŘÍ

“Člověk musí hodně pracovat, aby pochopil svůj úděl”

Jiří Brumbálek pocházel z královského města. A i když poslední český král dokraloval před 101 lety, přijde nám to, a oprávněně, jako z jiné doby. I královské město Znojmo za ten relativně krátký čas prožilo různé doby. Například Jirkova babička se nikdy nestěhovala, přesto se jí doručovací adresy měnily, jako kdyby chtěla procestovat svět. Narodila se na Mariánském náměstí, pak jí řekli, že se to jmenuje Masarykovo náměstí. Bydlela i na Hitlerově náměstí, pak opět na Masarykově náměstí, záhy na Mírovém náměstí a pak na Gottwaldově náměstí. Kdyby žila dnes, tak aniž by se přestěhovala, ocitla by se na adrese, kde žila, jako malá holčička, na Masarykově náměstí. I města mají cosi, co hluboce ovlivňuje jejich obyvatele. Pulsující neklid. Takové Znojmo má sice tep jako běžci maratónů, klidný, vytrvalý, ba královský, ale není to venkov, není to Hladová, Zapadlá či jiná ves. Skýtá tajemství mnohaúrovňových chodeb. Jednou jel centrem města nákladník plný sudů piva a najednou zapadnul do podzemí, jako když kráčí lidská mysl. A najednou je někde úplně jinde, v úplně jiné době, v úplně jiné chodbě.

Jiří chodil tímto městem, kde kráčeli vládcové a kde jiní, jako dětem dobře známá Liška ryšavá, zde na náměstí, kde bydlela Jirkova babička, umírali. I takový poddaný v královském městě, když se shora dívá z mohutných hradeb města do údolí řeky a na vinohrady či do zahrad lidí, kteří zde na nekonečných prostorách pěstují své stromy a chovají slepice, zažívá jakýsi pocit pýchy, moci a sounáležitosti. Kolikrát kolem sebe slyšel to hrdé označení: jsem Znojník. Znojník, Brňák, Vídeňák, formuje jiné vědomí než Hladové, Jalové, Dalskabáty. Znojmo, to je domov, i kdyby se v něm adresy měnily každý rok. Znojmo, to je místo, kde se musíš naučit žít s lidmi. Drahé je tu to, čeho je v Hladové nadbytek, soukromí a divoká příroda.

Brumbálkovi byli typickou městskou rodinou. Trochu v odborech a trochu v odporech. Ve vitrínce trocha porcelánu a na zahradě pár slepiček. Spousta známých, málo přátel. Pracovat pro město a doufat, že z dětí budou úředníci v budovách, kolem kterých každý den chodili. Děti byly středem jejich zájmu. Pečovali o ně a učili je, aby se městem pohybovaly opatrně, protože nikdy neví, kde se země propadne a jak se tato ulice bude zítra jmenovat. Vedli je, aby se druhým ukazovali v dobrém světle. Rodinným motivem bylo: Pracuj a uvidíš, že tě přijmou mezi sebe. Iniciativa nesměřovala k dobývání světa a přírody, ale k přizpůsobení se městu, jeho hradbám a hranicím. Všední den byl ve znamení přizpůsobení se rodině, která se učila přežít na stísněném prostoru za hradbami města. Matka trénovala děti v odhadování svých přání, která by se měly snažit vyplnit. Synovi byla zároveň paní i služkou. Její vlastní matka byla také taková, hledala způsoby, jak uspokojit svého muže, jak mu zajistit, aby děti byly klidné, když chce její muž jít spát. Chovala se jako služka, k jejímž hlavním vlastnostem musela patřit dovednost odhadovat rozmary majordoma. Ještě o generaci dál prosakovaly i jiné síly. Její babička byla paní ze statku, zvyklá prosazovat svou vůli. Hlavní

vlastností otce byla pracovitost, čest, pravda za každou cenu. Jednou si s Jiřím měřil síly. Bil ho řemenem hlava nehlava, aby z něj dostal, za co utratil skoro 5 korun. Utratil je za čokoládu, ale otci řekl, že za nanuk. Byly to jeho peníze a mohl je utratit, ale otec mu nějak neuvěřil, že to je za nanuk, a tak se do něho pustil. Pravda musela ven. Nechtělo se jí. Důležité bylo rozeznat pravdu od lži. Významným stavebním kamenem pro pochopení světa byly pohádky. Nedělní rozhlasová pohádka nahradila cestu do kostela. Při jejím poslechu tekly slzy. Brumbáلكovy dojímalo, když vítězila láska a pravda nad lží a nenávistí. Otec Jiřího byl také Jiří a možná tu je nějaká spojitost s jiným Jiřím, který napsal "Farmu zvířat". Na farmě žil kůň, který makal pro sedláka. Prasata sedláka vyhnala a kůň si naložil větší břímě, aby bylo lépe než dříve, a když se lépe nedostavovalo, tak si kůň naložil práce ještě více. Kůň pod tíhou přepracovanosti nakonec zemře a na jeho pohřeb nejsou peníze, protože pracovitý kůň neprokoukl, že páni prasata, pro které pracoval, byla opravdu prasata a žádní páni. Otec jeho otce byl stejně jako z matčiny strany z jiného těsta. Místo pracovitosti považoval jeho děda za jednu z velkých ctností hledání pravdy a boj s pány. V druhé světové válce byl prý dobrým partyzánem, možná měl zásluhu na tom, že nad Znojmem byl sestřelen nacistický letoun. Také potom se netajil odporem k mocipánům, raději do úmoru četl o starých spravedlivých časech a raději žil v ústraní, než aby musel poslouchat řeči o budování lepších zítřků.

Malý Jiří toužil po pravdě, jeho první básničky potvrzovaly nutkání porozumět světu, moc si neuměl představit, že by snad jednou musel přijmout svět takový, jaký je. Cítil, že když uspokojí svoji velkou matku, může bojovat proti Goliášovi, může do roztrhání těla hledat smysl existence Znojma, světa i sebe sama.

SETKÁNÍ

Dnes už je to dávno, co se Kateřina Lizardová setkala s Jiřím Brumbálkem. Tak dávno, že jejich vlastní potomci mohou pomýšlet na vlastní reprodukci, a zároveň jako dnes, když si pomyslíme, že mnohdy s přibývajícím stářím a tak trochu větší ochotou vnímat své pocity se nám může lidský život jevit jako jedno velké tady a teď, kde se minulost, přítomnost i budoucnost stávají více prostupnějšími. Takže i když to je pro někoho dávno, pro vnímavé lidi je to jako dnes. Dokonce i vůně a pachy města jako by teprve nyní doputovaly, nebo spíše byly zpřístupněny v celé své komplexnosti. Jeden by řekl, že teprve nyní si tyto pachy a další podněty přesněji vybavuje. Nemá to příliš logiku, protože si neumíme představit, kam by se všechny tyto vjemy, které jsme před desetiletími zažívali, ukládaly, když si je nyní umíme vybavit o to přesněji a navíc je bleskurychle kombinovat s novějšími poznatky. Do šedé mozkové kůry? Do samotných buněk? Pak musíme vlastnit neskutečně výkonný způsob komprese a dekomprese těchto dat. Někteří si dokonce vzpomenou, jakou vůni měla maminka, když jim ve dvou letech nabízela své tělo plné mléka.

Možná se vloudí chyby do dekomprese, nebo se objeví chyby ve spárování s jinými daty, ale nechme to tak, jak to je. Doufejme, že věci, které si zdávna vybavujeme, nám o minulosti něco říkají. Takže tehdy, když se Kateřina poprvé setkala s Jiřím, tak v jejím těle kolovaly zbytky alkoholu. Z dlážděného náměstí vyzařovalo teplo letního odpoledne. Holubi tam nejspíš nebyli, ale lidé, jako krácející stroje vedení svými vlastními algoritmy procházeli náměstím. Sraz měli ve tři hodiny odpoledne a sešli se přesně. Jiří čekal před radnicí a Kateřina přišla ze severu, v ruce nanuk a v těle zlomky alkoholu na posilnění. Seznámit se s někým na inzerát, to není jen tak. Dostala stovky odpovědí. Stovky mužů by se s ní rády setkaly. Hergot, pane Bože. To nejsou slova, která

by Kateřina pronesla, byla programově nevěřící, ale hodilo by se to k této situaci. Stovky mužů o ni stojí. To by v Hladové nikdo nevěřil. Stovky mužů, jako spermie, by se rády dostaly k její blízkosti. To bylo na frťana. V Hladové se často musel člověk před utkáním s přírodou posilnit, patřilo to ke zvyku. Jako mnoho jiných žen, i ona toužila sdílet tento nový úspěch. Dříve než si vybrala, s kým vyrazí na schůzky, koho připustí k vnějšímu obalu, rozsypala stovky dopisů po posteli, přizvala kamarádky a začaly se jimi společně probírat. Ve středním věku se probíráme penězi, v mládí vizemi a nápady a ve stáří vzpomínkami. Tedy pokud nežijeme stylem tady a teď, kde se mnoho věcí promíchává jiným způsobem. Kateřina byla dcerou přírody, mladá, zdravá a dravá. Tolik dopisů prostě nečekala. Její odchod z Hladové, i navzdory protestům rodičů, jí přinesl první úspěch. Tak takhle se tady žije. Stovky možností. Pily alkohol, chovaly se dospěle a probíraly se dopisy. Trestance, negramoty a jiná divná individua rovnou do koše. Zůstalo jich šest a mezi nimi i vizitka "Jiří Brumbálek, telefon, adresa, místo zaměstnání". Kamarádky radily nebrat, nic kloudného tenhle Jiří nenapsal. Přesto teď k němu mířila, v ruce nanuk, na těle posilněná, přicházející ze severu. Poznali se. Nebylo moc potřeba se představovat. Síly osudu je vedly k sobě, jejich duše se dávno znaly, pouze rozum nebyl obeznámen s tím, oč tu běží. Nabídla mu napůl snědený nanuk a on jí nabídnul, zda nechce zajet na přehradu. Jiří nanuk odmítnul, Kateřina pozvání na přehradu přijala. Za chvíli již seděli v autě a jeli na přehradu. V Hladové také měli přehradu, ale do ní se nikdy nevstupovalo, tam bylo potřeba pracovat, nachystat polena ke sporáku, nasekat trávu, nahrabat seno a tak.

Jiří v té době byl také sám. Nevěděl, jak chodit po městě a říkat, že jeho spermie jsou připravené. Tohle slovo by tehdy nevypustil z úst, i když to samozřejmě byla pravda, ale pravda je tolik kolem nás v každém okamžiku, že dáváme přednost jen některým. Jednou z nich bylo, že je

sám a rád by se seznámil. Tuto pravdu viděl, a tak si zakoupil inzertní noviny Tipservis, kde byly sloupky: náhradní díly a papíry k autům, prodej a koupě bytů, a také seznamka: Ona hledá jeho. Proč si sám nedal inzerát a nenapsal, že hledá ženu, se dá vysvětlit jeho postojem k pravdě. Jednou z pravd bylo, že přijme ženu, která ho hledá. Nebyl dobyvatelem, jako mnich si šeptal "Fiat voluntas tua". Je zde, aby přijal osud, který mu byl nachystán. Dokonce tuto pravdu viděl rozdrobenou jako kaleidoskopem na množství dalších a dalších pravd. Tehdy si myslel, že je zde mnoho žen, po jejichž boku by rád krácel společným osudem. Přesto, že některé pravdy neviděl, tedy se neodvažoval je vynášet na své světlo Boží, působily na něj. Jednou z nich bylo, že inzerát, na který odpověděl a který ho jako jediný z mnoha zaujal, mluvil více k jeho spermiím než k jeho duchu. Chtěl se pohybovat ke světlu, ale rozhodovala za něj temnota. Chtěl být světlem a potřeboval se naučit, že svět je tvořen světlem a tmou. Mladá holka hledala muže na intimní chvíle. Takže jestli ho potřebuje nějaká holka, děj se vůle Boží, cítil se připraven, odhodlán zaujmout správné stanovisko. Odepsat, přijet, nabídnout své služby. Cítil se jako dobře vychovaný mladý muž. Proto si odmítnul líznout z jejího nanuku. Proto ji vezl na přehradu. K hezkým zážitkům, sluníčku, vodě. Tam se může rozhodovat, kudy kráčí cesty osudu. Cítil se aktivní, odvážný a smělý. Převažovalo u něj štěstí. Mluvil spisovně, řídil zodpovědně, nelízal nanuk. Nevěděl, že jako bláhový kapřík se aktivně a šťastně blíží k macatému červu na háčku. Přelom července a srpna patří na chladnějším severu k nejhezčím částem roku. Voda na přehradě je již vyhřátá. Dny jsou stále dost dlouhé. Všetmu, co se děje, dáváme veselejší náhled. Publius Naso Ovidius v knize Proměn zanechal vysvětlení, proč dvojhlavý Január otevírá a zavírá rok, jak se dají věci kolem nás vnímat ve svých proměnách, co který kalendářní měsíc znamená, a pak jej císař, po kterém je srpen pojmenován, vyloučil z civilizace. Není to jenom osudem

Jiřího, že si někdy nevidíme na špičku svého nosu. Vzdělaný Ovidius umřel žalem a smutkem ve vyhnanství chladného severu, na pobřeží Pontu dnes nazývaného Černé moře. Rozuměl, jak důležité je milovat, jak požádat svého příbuzného císaře o laskavosti, a přesto nikdy nepochopil, proč jej císař zapudil, a proč jej zapudil až za hrob, kdy ani po jeho smrti nesmělo být jeho tělo navraceno mezi lidi, tedy do Říma, a muselo být uloženo na chladném břehu Černého moře. Někdy si tak myslíme, že rozumíme, co se v císařském měsíci srpnu děje, ale již málokdy víme, kolik paprsků pravdy vlastně dokážeme přijímat. Jiří a Kateřina viděli zhruba na dvacet let dopředu, tedy na dobu, kdy budou žít spolu. Neviděli, co se může stát po dvaceti letech manželství, které začalo klíčit někdy v srpnu 1997. Neviděli, že se něžné doteky z prvního dne schůzky mohou jednou proměnit v chladné nástroje pronikající tělem i duchem toho druhého. Tehdy si Jiří do svého deníčku napsal tuto básničku.

***Roztoč svou lásku,
nebo svou nenávist,
a ona se bude točit,
jak dlouho budeš chtít.***

*A tak se točí,
koloběh lásky naší.
Od našich předků
po naše děti.*

*Díky Ti, Kačenko, za lásky víru.
Díky Tvým citům, rozumu a pudu.
Díky Tvým milým a blízkým,
že nesmetli pravdu
z osudového stolu.*

*Od našich předků darovaná láska
je zase větší pro naše děti.
Od našich předků darovaný život
o dimenzi získal pro děti dětí.*

*Děkuji Lásce,
Životu a Světlu.
Děkuji Otci všech tvorů.
Ponejvíce však Tobě za lásky víru.*

SVATBA

Dříve než svatba bylo početí nového života. To tak jednou přišel Jiří ke Kateřině na ubytovnu. Kateřina seděla v pěkném bílém oblečení, na stole byly pro Jiřího nachystány dobroty, a vlastně přesně věděl, co mu chce Kateřina oznámit. Byla to zátěžová zkouška, tady již nešlo o to, probírat se stovkou dopisů, karty byly rozdány a Kateřina jen s napětím čekala, jak na tu zprávu bude Jiří reagovat. O vlastních dětech spolu nikdy dříve nemluvili. Kateřina cítila, jak se z Jiřího přelévá štěstí i na ni, jak ji Jiří na jednu stranu vyznává pocity lásky, téměř absolutní věrnosti, a na druhou stranu byl ochoten říci věci jako typický blázenec, neurčité, pro někoho příliš vzdušné, pro jiného už přímo vágní, věci, které jí nedávaly stoprocentní jistotu, že Jiří bude na věky jenom její. Toho se u Jiřího děsila. Vyvádělo ji z rovnováhy, když Jiří říkal, jak ji miluje a v druhé větě, jak ho fascinuje, kolik je různých variant života. Potřebovala vědět, že si je stoprocentně jistý, že chce jenom ji a nikoho jiného, a to na celý život a pokud to jde, tak i v životě po životě. Přesto, že tušila, jak bude Jiří reagovat, najednou z ní byla opět malá holčička z Hladové. Vezme si ji?

Z Hladové odešla bez souhlasu rodičů, doslova jí řekli, že jestli chce jít, tak ať si jde, ale ať už se nevrací. Mysleli to vážně. V Hladové se

nemluvalo nadarmo. Vzala si tehdy 500 Kč a vydala se do Čech rozhodnutá se nikdy nevrátit. Byla stejně tvrdá a nekompromisní jako její rodiče. O světle naděje ani zmínky. V Čechách si našla práci, ubytovnu, prvního přítele. Všechno dobré. Byla na sebe hrdá, že zvládla bez podpory odchod z domova. Jenom ten přítel ji ranil, a to hluboce. Po třech měsících známosti jí řekl, že by mu rodiče nikdy nedovolili vzít si obyčejnou holku z Hladové.

Ted' stojí před Jiřím, v peněžence více než 500 Kč, ale pocit, jako by stála v Hladové. Proto ty šaty, proto ten prostřený stůl. Potřebuje, aby si ji vzal. První přítel si dával velký pozor, aby nebyl postavený před zásadní partnerskou otázkou. Jiří byl důvěřivější. Tak ted' jenom doufala, že to dobře dopadne. Věděla, že to dobře dopadne, ale trému měla. Věděla, že Jiří měl dříve více partnerek, ale žádná mu nenachystala dobroty a překvapení, které nebylo těžké uhodnout.

Tak se vezmeme, chtěl říct Jiří, ale řekl to jinak.

“Mohu tě požádat o ruku? Vzala by sis mě?”

Červená od hlavy k patě přikývla na jeho otázku. Takže mu ani nemusela říci, že je těhotná, pochopil to. Jestli se bála, když odjížděla z Hladové, tak ted' prožívala plné zadostiučinění. Bude nevěstou. Bude mít závoj. Bude mít muže. Zůstane ve městě. Do Hladové se již nikdy nevrátí. Byla šťastná. Byla přijata do společnosti. Právě prožila nejšťastnější moment svého života. Ještě tam byl, ale pomalu a nenávratně začal ztrácet na síle. Kdo neumí plout časem, nespojuje budoucí s minulým, by řekl, škoda, raději čekám, zda nepřijde ještě něco lepšího. Tedy ještě jednou, byť s nádechem minulého; byla šťastná. Neuměla vykřiknout: Jupí! Tradá! Prožití přítomného okamžiku radosti nebylo její doménou.

Zeptala se Jiřího: “Zavoláš otci?”

“Jasně.”

Zavolal do Hladové a s někým na druhé straně drátu domluvil, že v šest navečer přijde pan Lizard k telefonu. Když přesně v šest vytočil číslo na obecní telefon, zvednul to rovnou pak Lizard. Nikdy ho neviděl, ale Kateřina sdílela dopisy, které jí Lizardovi psali, a tak si připadal vlastně jako známý. Jednoduše oznámil, že si bude Kateřinu brát. Neformuloval to jako žádost, ale jako fakt, a jako holý fakt obdržel z opačného konce telefonu odpověď, že Lizardovi svatbu zaplatí. Asi to byl ještě pozůstatek předchozích zvyků domlouvat sňatky věčně, obchodně. Dám Anču, ale váš Frantík dostane od vás kozu. No, když my dáme kozu, tak vy dejte k Anči ještě dvoje vidle a duchnu. Svatba byla s Lizardovými domluvena během dvou minut. Na svatbu přijedou, hostinu zaplatí. Tak takhle nějak se jednalo v Hladové. Na Jiřího to udělalo dojem. Líbilo se mu, jak berou všechno věčně. Děti tam svým rodičům ještě vykaly. Na druhé straně republiky, ve Znojmě, tomu bylo jinak, spousty organizačních starostí, otázek, blahopřání, nutnost okamžitě se vidět a začít vše připravovat.

Kateřina se svatbou spěchala. Svůj pocit štěstí zažila, když ji Jiří požádal o ruku. Nyní šlo spíše o pragmatické věci. Nechtěla, aby se jí bříško kulatilo dříve, než stane u oltáře, takže bylo potřeba začít zařizovat konkrétní věci. Pro klid z práce a jistotu zdravého vývoje plodu nastoupila na rizikové těhotenství, opustila ubytovnu a nastěhovala se k Jiřímu. Jiří měl hezký prostorný byt s výhledem na hřiště dětského domova a za ním lesy. Druhé patro, klidná adresa, kousek k přehradě, kousek do lesa, šikovní sousedi. Jiří sousedce jednou přivezl meruňky ze Znojma, a od té doby za něj sousedka brala týdenní službu úklidu patra se slovy, že stejně nemá v důchodu co dělat, takže ráda tu malou společnou chodbu uklidí. Jiřímu zase vyhovovalo, že když napadl sníh, a že v této oblasti byly zimy tuhé a plné sněhu, tak se mohl vyřadit s lopatou. Pak po něm ještě jednou chtěla sousedka natáhnout prádelní

šňůry a dobré vztahy se staly významnou přidanou hodnotou této adresy.

Po přestěhování Kateřiny k Jiřímu začaly nové časy. Již nebylo zapotřebí, aby se Jiří po laně dostával do pokoje ubytovny, když chtěl náhodou u Kateřiny zůstat přes noc, nemusel již obelhávat vrátnou, že je portýrem a nese osobní poštu do druhého patra ubytovny. Tím, že skončila v práci, odpadla nutnost, aby pobývala na ubytovně, a mohla se přestěhovat k Jiřímu, který žil v nedalekém městě. Jejich společné večery se nadále nesly ve vzájemných laskavostech. Z Jiřího se během neuvěřitelně krátkého času stal superpozorný partner. Pekl dobroty. Četl a zpíval své Kateřině. Jeho smysl života byl naplněn, žil v souladu se svým přesvědčením, staral se o svoji ženu. Začínal hladit její bříško a promlouvat s čímsi, co tam právě mohlo měřit téměř dva centimetry a zároveň mohlo mít již položeny základy veškerých orgánů. Také organizaci svatby si bral nesmírně k srdci. Snažil se najít správné datum a správný čas. Někde se dočetl, že svatby konané v dopoledních hodinách mají vyšší míru rozvodovosti než ty pozdější. Přišlo mu logické, že nastartovat svátost manželskou chvatem není rozumné, přišlo mu, že stihnout ráno všechny přípravy s oblečením a šaty nevěsty musí být stresující, a tak chtěl, aby svatba byla klidná a v co nejpozdější úřední hodině. Ani to slovo úřední jej nenaplňovalo posvátností, ale vzhledem k tomu, že oba byli bez vyznání, a i kdyby byli, stejně by museli nejprve vykonat slib před úřední osobou, chtěl, aby kromě povinné ceremonie měli ještě svoji vlastní soukromou přísahu. Na té mu záleželo stejně jako na té státní. Konala se v lesích a měla charakter čehosi posvátného. Byli celí v bílém, stejně jako přihlížející svědci. Stáli tam, svědci jim zpívali a oni si s rukou na srdci slíbili věrnost. Nejenom to. Člověk někdy slibuje a těžko ví, co ho čeká, proto si slíbili, že se budou chovat tak, aby mohli slib dodržet. Jiří napsal slib, který si stvrdili svým podpisem. Věřil, že slib vycházející z jejich vlastního srdce, psaný

jejich vlastní hlavou a rukou, je způsob, jak přinést trvalé štěstí do jejich domova. Mimo jiné v něm stálo, že nikdy neulehnou, aniž by si neodpustili. Jiří měl za to, že chybovat je lidské a odpuštěním lze mnohé vyřešit, proto chtěl, aby tam bylo napsáno, že pokud by se něco stalo, tak neulehnou, dokud se nepokusí vysvětlit si, vykomunikovat, co k chybě vedlo a omluvit se za své činy, aby se nehromadilo, co by nakonec mohlo manželství zadusit. Ani fotky nechtěl v lesích pořizovat, protože co je srdci svaté, není dobré lapat za stíny. Tohle mělo navždy zůstat v jejich srdcích. Zasvětit život jeden druhému. Promilovat se dny a odpustit si v temných chvílích života.

Škoda, že to Jiří psal sám, kdyby se o obsahu slibu poradil s Kateřinou, mohla tam být ještě vetkána myšlenka: dříve než usneme, nezpro-
nevěříme se sami sobě. Takto to připomínalo slib rytíře královně a královnino laskavé přijetí slibu rytíře.

Jejich rituál svátosti manželské, jak se později dozvěděli, byl inspirací i pro jiné manželské páry, které chtěly napodobit styl Jiřího a Kateřiny. Také jejich následovníci chtěli, aby svatba byla tím, čím se prapůvodně vyznačovala, "svatým slibem". Vědomým i duchovním spojením dvou lidí.

Samotná svatba byla prostá. Pan Lizard zaplatil za hostinu, Brumbálkovi předali své staré svatební prsteny, aby z nich přetavením vznikly nové a přinesly stejnou trvanlivost manželství jako jim samým. Jiřímu připadalo, že dělá vše pro to, aby spolu žili šťastně na věky věků. Svatební oznámení třikrát předělával, nechtěl se spokojit s ničím neosobním, verše musely být osobní. Symbolické znaky spojující kosmos s láskou nechal vyryt do prstenů i na svatební oznámení. Svatba v lese i na liberecké radnici se nesla v bílé barvě. Bílá byla nevěsta, bílý byl i ženich. A i když byl březen, snesl se jim v předvečer svatby bílý sníh a pan Brumbálek jim z čisté radosti přinesl dva bílé sněhuláky.

Svatební

*Blízcí i vzdálení, chci se Vám dát,
do slov a do vlasů, jak jen si budete přát.*

*Lehnu si na břicho, budu se smát,
abyste nakrátko měli svůj čas.*

*Bude to legrace, bude to fajn,
a Vaše svědomí nebude spát.*

*Zajdem si k oltáři a taky do chrámu,
kde Vaše přítomnost náš osud zpečetí.*

*Má drahá Kačenko, dávám ti všechno co mám.
Má drahá Kačenko, přijímám osud, který mi dáš.*

Svatba v duchu Jiřího byla touhou po dokonalosti, touhou po ukotvení a oddanosti. U Kateřiny šlo o následek štěstí a zaopatření, které prožila. Cítila důvěru ve slib svého rytíře. Jiří si přivedl nevěstu do svého domova a Kateřina vešla ke svému princovi. Plně si situaci uvědomovala, když na svatbu přijela její matka. Do poslední chvíle si nebyla jistá, zda jí přijede. Jednak její matka nebyla zvyklá opouštět Hladovou, a pak si Kateřina v autě se svatební panenkou na kapotě vyslechla, která kráva je zrovna březí a jak se matka musí hned zítra vrátit ke svým povinnostem. Ani zmínka o jejích šatech, o svědcích, o jejím velkém dni. Paní Lizardová ji spojovala s těžkostmi v Hladové a Kateřina si v duchu přála, aby již mohla manželským slibem přestříhnout pupeční šňůru s Hladovou. Brumbálkovi na svatbě předali synovi své auto s tím, že oni ho budou potřebovat více, když teď jako novomanželé mají spoustu věcí k zařizování.

MATOUŠ

Když milujete své dítě, dostáváte se často do pocitu, jako byste s ním byli stále. Jiřímu připadalo vědomí, že bude otcem, naprosto samozřejmým. Do pár hodin začal se svým synem mluvit, a když pak o měsíce později ultrazvuk potvrdil, že to bude opravdu kluk, mělo to pro Jiřího asi stejnou hodnotu, jako kdyby mu řekli: "A bude bydlet u vás". No jasně. Nemělo žádný vliv, zda to bude holka nebo kluk, ale když s ním ve svých fantaziích mluvil, mluvil s klukem. Díval se na něj, vnímal ho a cítil se neskutečně šťastný. Matouš bylo jméno, kterým s ním mluvil ve svých snech, znamená "Dar Boží". Jaké bude mít skutečné jméno a jestli to bude skutečně kluk, to Jiřímu přišlo tehdy nepodstatné. Život Jiřího byl často rozprostřen do stavu, který by snad mohl nazvat meditativním, nebo spíše mystickým, tedy takovým tím vědomím za zavřenými víčky.

Některé věci si psal do svého notýsku a pak je četl Kateřině. Kateřina rozhodla, že jejich syn se bude jmenovat Matouš, stejně jako dítě, se kterým Jiří mluvil ve svých snech. Jiřího to spíše překvapilo, některá slova, kterými mluvíme za zavřenými víčky, se nehodí automaticky přenášet do světa reality. Jiřímu jméno Matouš připadalo jako pracovní, osobní. Kdyby se s ním Kateřina chtěla poradit, tak do rodného listu by zapsal spíše František. Znělo mu melodicky. František Brumbálek, bylo by to po dědovi. Možná by jej i potěšilo, kdyby se jmenoval Jiří, stejně jako on i jeho táta Jiří Brumbálek. Taky nevěděl, jak se Matoušovi říká, když je malý, asi "Matoušku", ale chtěl ještě něco mazlivějšího. Ve snech nemluvil s malým dítětem, ale s dospělým Matoušem, jenže až se narodí, tak mu bude chtít říkat těmi nejmilejšími slůvky. Matouš mu přišlo jako vhodné jméno třeba pro biřmování, nebo k nějaké jiné akci, kdy se z dítěte sejme ochranný zvon dětství. Možná i proto, že mu nemohl říkat "Matoušíčku", začal Jiří říkat své ženě Kačenko.

Kačenka milovala večery, kdy jako princezna pololežela v posteli a Jiří jí vískal ve vlasech a přitom zpíval, či spíše, jak už to Brumbálci dělají, pobrukoval jakési melodie, ke kterým dával vlastní slova. Zpíval jí o jejích vlasech, o Matoušovi, o tom, jak jdou spolu krajinou, o celém dni i o tom, co se děje za zavřenými víčky. Přenášel jí z bytu do celého vesmíru. Z plynoucího času do bezčasí. Byly to nádherné večery. Zapsaly se do jejich paměti, a tak už takové zůstanou. Shovívavě dlouhé, láskyplné, plné něhy, fantazie, krásných zvuků, tepla domova. Mladého manželství ve dvou až třech.

Přes den to bylo horší, Kačenka se občas nudila. Nikde poblíž žádná kráva. Druhé těhotenství bude úplně jiné, podle jejího gusta. V tom prvním žila jako v tajemné pohádce, v podvečer princezna, ale přes den ztracená, nevěda, co dělat. Žila ve světě, který jí byl cizí. V Hladové měla povinnosti od rána do večera. Ráno matka ocelovou tyčí zazvonila za zavěšenou kolejnici a hybaj z postele. Tady nic. Když Jiří odcházel do práce, tak ji políbil a řekl, ať ještě v klidu spí. Takový archetyp Heleny, k Marii daleko a za Evu se styděla. Před rokem se učila francouzsky, že odjede do Švýcarska, teď neměla žádný cíl. Svůj pocit štěstí již prožila, a tak vlastně přes den čekala, až Jiří přijde z práce. Nepletla, nevařila, nechodila na klepy. Čekala na porod a trochu se cítila sama. Byla šťastná, když jí Jiří zavolal, že něco potřebuje, že je v maléru, že například nemůže najít klíče od auta a ať mu modlitbou pomůže, aby si vzpomněl, kam je dal. Za chvíli jí volal, že ji miluje a že děkuje, že mu pomohla.

Tak si z dlouhé chvíle tajemné pohádky alespoň četla v jeho poznámkách.

Vybrané poznámky pro potěchu svých nejbližších.

*Nejbližší, mám Vás rád.
Nejbližší, co víc Vám mohu dát?*

Kde a kdo je můj syn?

*Asi to víš.
V tom, čemu říkáme
příští okamžik.*

*Někdy se mi zdá, že čekám celou věčnost na chvíli, kdy budu moci
usednout s Pravdou, a přitom to není snad ani den, a nebo je to
všechno tak zvláštní a bezčasé, že není nic jiného, než čekání na Svatý
okamžik - a On přichází - a to je zázrak. Přejde, jako bych si ho ani
nemusel zasloužit - prostě tu je - stačí si k němu jen přisednout, a přitom
mě ovinou pochybnosti, že tak tomu přeci nemůže být - proč bych ho
jinak tak dlouho, tak nekonečně dlouho hledal? **Jen proto, že jsem ho
neviděl?***

Já nevím.

*Probíhá mnou vlna životního vzrušení, když mám na mysli blaho
bližních, prospěch človíčka, když žasnu, jak je všechno dokonale
sladěné; jak nekonečně mnoho otázek můžu dávat a na všechny
dostávat odpověď, ale to nepopsatelné je v pauze, kdy přichází
odpovědi na otázky a já poznávám, že všechno kolem mě - přítel
i nepřítel, čas i nečas, obloha i země, viditelné i neviditelné - mě vede
k okamžiku Naplnění.*

*A pak vím - že hledaným slovem, tajným klíčem, tím jediným, co mohu
a dokáži udělat, je říci: Děkuji.*

Hledání

*Haló,
nejbližší,
nemusíme si psát básně,
vždyť i tak je nám spolu krásně.*

*Miluji Vás
a jen hledám,
jak to říct. A jak Vám poděkovat,
že tady jste
a že jste na tom stále líp.*

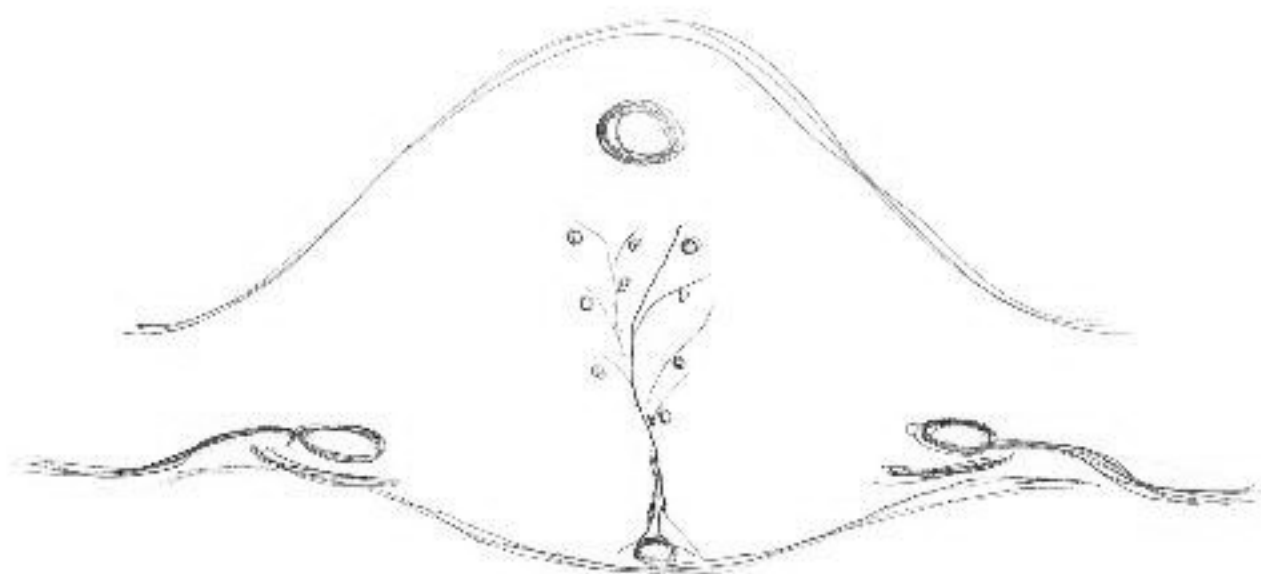
*Miluji Vás do morku kostí
a v úžasu hledím
na naše setkávání.*

Bůh Vám žehnej na věčné časy.

Matouš vnesl do jejich života úplně nový rozměr. Když jste dva a najednou budete tři, to je jako když jste rybář a chytíte zlatou rybku. Jiří příchod Matouše takto vnímal. Byla to jeho zlatá rybka. Poklad, který mu přinese všechny myslitelné dary. Poklad, který již naplnil jeho život slastí a štěstím. Poklad, se kterým se můžete mazlit, můžete si s ním povídat, můžete ho učit, aby rozuměl světu jako vy. Kateřina byla součástí tohoto daru, bez ní by tady Matouš nikdy nebyl, bez ní by k nim nepřišel duch tak vzácného člověka. Následující dny, týdny a roky

budou ve znamení radosti. Dar Boží sestoupil do jejich rodiny a jeho svatý duch naplňoval smyslem.

V Hladové je varovali, aby děti moc nerozmazlovali. Ve Znojmě jim řekli, že prarodiče jsou od toho, aby vnoučka rozmazlovali. Z Hladové se nepřijeli na vnoučka nikdy podívat, nikdy neposlali vzkaz k narozeninám, Vánocům, natož aby zaslali nějaký dar. Ve Znojmě změnili celý režim a přizpůsobili se, aby mohli za vnoučkem jezdit aspoň jednou měsíčně. Na něčem se v Hladové i Znojmě shodli, že na rodičích je tíha výchovy.

Matouš

Dnes jsem s ním mluvil. Je to Matouš.

Pak jsem vstal a šel domů za svojí Kačenkou.

A někde v půlce cesty jsem si uvědomil, že dříve jsem nechodil. Ale také jsem nejedl, nezpíval, netančil, neplakal, neusmíval se. Nevím, kde jsem byl, nevím, kde jsem dnes, ale tím, že dnes jsem šel - zdá se mi, že jsem dříve - nechodil. Nebo alespoň jsem nechodil -

(bojím se Ti to říct, abych nepyšnil a snad ještě víc, abych Tě nesváděl na scestí mojí cestičky; aby sis zle nevykládal, že takhle by to pro někoho a možná i pro Tebe mělo být, že tohle je jediná cesta ke Štěstí)

- s písničkou v srdíčku, s písničkou z Nebíčka, s očima jakoby snad zavřenýma .... ne, promiň, to se nedá povědět.

Prostě Ti říkám, že Štěstí je.

Když si tak Kačenka četla v jeho poznámkách, zažívala pocity, které ji nikdy v Hladové neprovázely. Bylo to jako z jiného světa. Říká se, že pocity jsou jako naše rodná řeč, operujeme s těmi svými a přijdou nám naprosto samozřejmé, tak samozřejmé, že se domníváme, že druzí lidé musí prožívat něco podobného. Jenže tady, když četla jeho poznámky, tak měla pocit, jakoby slyšela cizokrajnou konejšivou řeč, v níž tušila, že se ukrývá cosi vzácného. Možná i tento pocit jí pomáhal projít bez úhony relativně nudnými dny těhotenství.

Přestala chodit do práce a v celém jejím obzoru se stavěly nové věci. Rostlo jí břicho. Nastěhovala se do cizího bytu a začala tomu říkat domov. Žila s mužem, který jí v době námluv nechával naprostou svobodu. Měla pocit, že žije s dobrým, hodným mužem, který vnáší světlo do jejich života. Když si tehdy z těch stovek dopisů vybrala jen několik, měla po Jiřím ještě další schůzky. Když řekla Jiřímu, že se chce ještě podívat na zbylé dva konkurenty, že si prostě vyhradila svobodu pro rozhodování, že těch šest mužů chce navštívit a až pak si vybrat, tak jí nabídnul, že ji tam zaveze autem a pak přijede. Nerozuměla jeho

jednání, ale bylo to velmi příjemné. Jako by se jeho poznámky v knihách prolínaly s reálným životem. Tohle nebyl svět, jak ho znala z Hladové. Možná i proto relativně hodně času prospala. Byla obdařena novým životem a byla rovněž obdařena zcela novými pocity. Jako malé děťátko se rozkukávala, jak se tady žije.

Pohádka

*Zní to jak pohádka,
že cesta do Nebe
je všude značená.*

*Slyšíš ji ve větě, slyšíš ji ve hlásce.
Kamkoli pohlédneš, můžeš ji uvidět.*

*Zní to jak pohádka,
že Velká pohoda
není Ti daleká.*

*Za každým pohybem, za každou mimikou
necháváš DNA, že přišla za Tebou.*

*Zní to jak pohádka,
že se ptáš po Pravdě
a čekáš Odpověď.*

*A Ona přichází v točnici poznání,
skrz Tvoje doteky s výtvary Přírody.*

*Zní to jak pohádka,
že nejsi jediný,
kdo se Tě dotýká.*

*Že s každým jsi ve styku, s každým jsi v objetí,
cokoli nemíjíš, je Tvojí nadějí.*

Zní to jak pohádka, že už jsi takový.

Kateřina tak první vztah k Matoušovi získávala prostřednictvím světa, do kterého ji uváděl Jiří. Pro Jiřího bylo běžné, že děti jsou na prvním místě. Pro Kateřinu to bylo něco nového, neznámého. Takhle se v Hladové k dětem nikdy nechovali. Po generace byly děti vychovávány, a to nejen v Hladové, jako nástroje k přežití. Dodnes se v Chorvatsku vyskytuje název pro děti "otrok". Mocní využívali děti k sňatkové politice, chudí jako nezbytnou pracovní sílu. To, co se před Kateřinou najednou otevíralo, byl jiný svět. Vklouzla do něj a krůček po krůčku zapouštěla své kořeny.

Matouš se narodil v roku hojnosti. Krásný byt, služební automobil, spousty dobrého jídla. Každý ho chtěl do svého náručí. Pohoda nalevo i napravo. Pohoda před ním i za ním. To už tu bylo, Niobé, dcera Tantalova, měla takových synů sedm a k tomu sedm krásných dcer. Smutný konec všech jejích dětí prý zavinila pýcha Niobé, když dávala příliš hlasitě najevo své štěstí. Matouš se měl k světu a již několik minut po narození mohl zažívat pocit bezpečí a známých hlasů v soukromém pokoji svých rodičů. Maminka spala znavená a tatínek rozzářen štěstím jako Niobé si položil Matouška na své břicho a cítil se šťasten. Byl šťasten, že je Kačenka zdráva, že mohou mít Matouška u sebe, že je jim povoleno být vespolek, že vše dobře dopadlo, že to, co se mu zdálo, s kým mluvil ve svých snech, mu leží na bříšku, je to teplý, krásně hmotný, prostě skutečný. Každý, kdo držel křehounké děťátko, které ještě před chvílí bojovalo svoji první velkou bitvu ke světlu, ví, jak hluboké štěstí se dokáže v člověku rozzářit, a také jaký má strach, aby to malé děťátko jen obyčejnou tíhou vlastních paží nezadusil. Jiří to vnímal a zejména první noci ve třech v něm jakoby občas lupl záchvěv strachu, zda jeho paže neochraňují Matouše příliš moc.

ROK HOJNOSTI

Tak nějak začínají názvy čínských horoskopů, v tomto duchu se měl připravovat faraón na sedm hubených let. Jiří s Kateřinou do svého roku hojnosti vklouzli, aniž by si otevřeli knihu života a přečetli si kapitoly, které tomu předcházely, a kapitoly, které následují po letech hojnosti. Rok hojnosti začal tím, že Jiří po letech obecně prospěšných činností našel práci jako obchodní zástupce. To byla změna. Když přijel v novém autě před dům, Kačenka nastoupila k němu do auta a ze samé radosti si objeli dům třikrát dokola. Těžko říct, jak se to mohlo stát, že ho vzali do práce, na kterou nebyl povolán. Pomáhal slepým, učil je psát, lyžovat, vařit, pomáhal slabým, aby si vážili sami sebe, pomáhal neklidným, aby našli klid. Pomáhání bylo jeho životním údělem. Přes deset let byl členem řádu Rosekruciánů, protože se cítil dobře v kolektivu lidí, kteří se nestyděli říkat, že dělat dobré skutky je normální. Dělat dobro, a snažit se ho dělat i tajně, ho vzrušovalo a živilo. Nejednou se cítil Rosekruciánem. Například tehdy, když navštívil pána, který Jiřího zachránil, když se v chladné vodě uprostřed Vranovské přehrady "otočil" na svém kajaku a nemohl se dostat z vody ven. Z pána se vyklubal univerzitní profesor a řekl Jiřímu, že ho zná, že ho viděl, jak koncem léta chodil po pobřeží a uklízel odpadky (je to dávno a nebylo to ještě "in"), a že také slyšel, že kdosi našel a vrátil za bouře utrhlé loďky, a že ví, že to byl on. Nebyla to pravda, Jiří mu sdělil, že loďky nevracel, ale pán se jen usmál, že před ním se nemusí stydět, stejně tady lidé vědí o něm své, a že mu za ty loďky děkuje. Prostě, když si o vás lidé udělají nějaký obrázek, přisoudí vám i věci, které jste neudělali. I když to nebyl on, kdo našel a vrátil loďky, stejně se cítil jako Rosekrucián, jako právoplatný příslušník Růže a Kříže, Vědomí a Lidského údělu. Tolik dobře viděl v každém okamžiku kolem sebe. Cítil se hrdý, že je člověkem, otcem i manželem. Byl hrdým na svoji zem i společnost, ve které žil.

Kdyby se někdo Jiřího zeptal, jak je možné, že si vybrali za obchodního zástupce právě jeho, odpověděl by, stejně jako na jakékoli jiné otázky, nějakou bajkou na pomezí snu a reality. To máte tak. Bylo nás tam hodně. Všichni v oblecích a černých botách. Být obchodním zástupcem v devadesátých letech, to se považovalo za dobrý "job". Všichni drželi nějakou aktovku nebo cosi, co mělo ukazovat, že mají pořádek ve svých rukou. Jiří přišel slušně oblečen, ale na první pohled to nebyl typ obchodního zástupce. Objektivně řečeno, měl štěstí, že se zrovna majitelé a zároveň manželé tohoto byznysu nepohodli, rozhodovali se neracionálně, a tak ve své hádavosti vybrali někoho, kdo bude jiný. Podle Jiřího mínění to opravdu bylo neracionální, zatímco na konkurzu se uchazeči chovali jako před maturitní komisí, pětkrát častěji na záchod, pětkrát častěji na cigáro, pohledy sveřepě upřené jako buldoci před útokem, Jiří stál u okna, vlna rozkoše mu pronikala tělem, venku zrovna začínalo jaro a zpěv ptáků pronikal až k jeho srdci, nádherná chvíle. Žádná maturita, prostě nádherný čas, který se již nikdy nebude opakovat. Jen si ho užít. Tak si vzal tužku a papír a napsal si:

Věnováno poctivým

*Pracuješ od rána,
pracuješ do noci
a možná Ti nepovím,
jak jsi mi potřebný.*

*Nebo se uznání jenom tak zašeptá,
jako bych nebyl dost statečný
pro lidské šťastnění.*

*Pak může se zdát, že chybí mi čas,
a já kvapně a ve spěchu toužím Ti říct,
že z Tvoje práce taky jsem živ.*

*Jak je to nádherné,
že cokoliv učiníš,
může mě potěšit.*

*Na tvých mozolech
poctivého snažení
denno denně si spočívám,
jak ve slovech hladících
ze srdce Ti děkuji.*

Tohle byla novinka. Prodej kosmetiky pro ženský. Věci, které vlastně nikdo nepotřebuje, ale všichni jsou ochotni za to utratit víc, než je zdrávo. Prostě byznys. Nové auto. Návštěva salonů. Cesta sem a cesta tam. A za to všechno úplně jiné peníze, než se kterými byl zvyklý hospodařit. Prostě vstoupili do roku hojnosti. Již to nebyla čínská polévka ze sáčku, mražená zelenina, a když to šlo, tak banán nebo jiná dobrota. Najednou bylo vše jiné. Vstupoval do obchodů s lahůdkami, kupoval ořechy na kila, borovicová semínka, nazývaná piniové oříšky, jen tak k jídlu, smažené banánové plátky, rozinky, no o tomhle se dá opravdu krásně vyprávět, protože těch dobrot, které se lidem nabízí, je neuvěřitelné množství. Z vegetariánství se pomalu, ale jistě krok za krůčkem přesouval k normálu.

Normál znamenala Kateřina. Jiří se cítil úžasně, když ji mohl těhotnou vézt autem a ukázat jí telefon, ze kterého se dalo během jízdy zavolat. Bylo to drahé, ale s trochou opatrnosti se dalo ze služebního telefonu volat kamkoliv. Zavolali rodičům, že auto, které jim dali po svatbě, jim mohou vrátit, protože oni teď mají služební, jo, a že volají z auta. Nemohli dlouho mluvit, ale to podstatné řekli: "Žijeme v hojnosti."

Kateřina si koupila nádherný světlý kožík a černé kožené rukavičky, Jiří nóbíl kabát a šálu, aby to ke kabátu ladilo. Normál byla Kačenka, její štěstí se mu stalo prioritou. S nadšením nosil jídlo, které jí dělalo radost. Pěší chvíle byly pryč. Fajn bylo zajet do obchodu autem a nakoupit si věci, na které je zrovna chuť. To byly ty chvíle, kdy si Kateřina připadala jako princezna. Krásné večery, blahobyt jídla, pocit, že všechno je v pořádku. Matouš se má k světu, její bříško se vzdouvá a Jiří na stěny pokoje maloval její portréty, jako bohyně plné života, mléka, ozářené duhovými barvami. Maloval to, co viděl, jak se mu jeho svět jevil. Plný života, hojnosti a světlé budoucnosti. Žil tak, jak si manželský život představoval. Staral se o svůj domov, o svůj lid. Společně tvořili základní jednotku státu, která může odolat každé bouři. Drobné nezdary, jak pihy na Pipi Punčošce, dodávaly celku své kouzlo. Kateřina nebyla plně připravena na roli matky ve velkém světě, věděla, že je potřeba dát dítěti najíst i napít, obléci jej, ale co se zbytkem času, kdy dítě nechce ani jíst ani pít. Netajila se, že raději má svého muže než dítě. Pragmaticky říkala, že děti odejdou, ale oni spolu zůstanou navždy.

Prvním jejím smysluplným vyplněním času bylo, když Jiřího napadlo koupit ve velkém jednorázové plínky, a tím ušetřit. Nejenže ušetřili, na jejím prvním smysluplném vyplnění času hezky vydělali. Jiří navozil plné auto plínek, dal inzerát a u dveří začali zvonit lidé. Matouš měl plínky zadarmo, Kateřina se těšila na zvonění a peněženka kynula hojností. Jiří dovezl pět aut plínek a půlka jedné místnosti byla zavalena plínkami. Když zazvonili uniformovaní policajti, že si jdou pro plínky, Kateřina zůstala na chvíli ve dveřích stát jako opařená. Chtěli šest velkých balení. Tak jim je prodala, protože i policajti mají děti.

Jiřího napadlo, že by si mohli otevřít obchod, takový malý, hezký obchůdek. Se svojí matkou začal obchod připravovat, čistit, stavět. Nad obchod dal ceduli "U Matouše". Kateřina si vzala za úkol vybrat prodavačku. Jiří měl zajistit zboží, ceny, kalkulace. Centrální pult si

navrhnul a začal vyrábět svépomocí. Podruhé když Kateřina mluvila s policií, to už nebylo příjemné, hledali prkna, ze kterých Jiří udělal prodejní pult. Žili v roku blahobytu, Jiří, stále jako obchodní zástupce, vydělával pěkný peníze, ale prkna, obchod i plínky je přesouvaly k pragmatičtějšímu užívání volného času. Ujímal se povinnosti uživit rodinu. Tady již nešlo jen o něj, potřeboval, aby jeho žena i syn měli všeho dostatek. Nesouhlasil, aby bylo někde pácháno bezpráví, zajímala jej situace v Jugoslávii, ale aniž by si to uvědomoval, tak jakoby na téměř holé tělo oblékal další vrstvu společenského oděvu, a tím se zároveň přesouval ze svého srdce ke své hlavě. Srdce nám říká, v čem se cítíme dobře, jaké lidi a situace máme rádi, ale rozum často hledá svoji vlastní cestu a přitom podléhá nejrůznějším módním scestím a nevyjasněným choutkám. Středověké traktáty ve stylu "Hádala se duše s tělem", se tak nezdají úplně zapomenuty, ale žijí svým vlastním životem v každém z nás.

Zatímco Jiří měl od mládí tendence něco podnikat, tedy hledat nové cesty k obživě a zdrojům, Kateřina měla jasně vyjeté koleje, jak se dá v životě přežít. Zatímco Jiřímu jako jakémusi pravěkému lovcí stačilo, když zdroje objevil, Kateřina uměla u zdrojů zůstat a těžit z nich tak dlouho, dokud to šlo. Jiří si ještě jako student pronajímal hospůdku, aby zažíval potěšení z prodeje, z přílivu peněz, a když měl peněz dost, tak ji opustil a zkoušel jinou cestu. Když hledal v krajině něco, tak chodil, prolézal křoví a cíl byl splněn, když získal informaci, kde je nejbezpečnější přístup k vodě, nebo kde jsou zapomenuté třešňové aleje. Kateřinu když přičichla k obchodu s plínkami, okamžitě zalila vlna vzrušení, když mohla obchod rozšířit, ale s vlastní iniciativou by nepřišla. Když Jiří objevil zdroj meruněk či ořechů, byla ochotná tam do úmoru sbírat poslední spadlý ořech a chránit tajemství místa. V roku hojnosti se otevřely nové cesty jejich spolupráce, spojení vizí a pragmatičnosti,

spojení hledání se zužitkováním nalezeného. Jiří mohl cestovat, objevovat, zkoušet nové cesty a Kateřina uchovávat, hromadit a ochraňovat získané.

NOVÝ SMĚR

Přerod z holátek, oděných jen výbavou svého rodiště a rodiny, v otce a matku svých vlastních dětí, potřebuje čas. Zatímco Jiří hledal a hledal nové podněty, práci, lepší přístupy a zdroje, Kateřina čekala, až se dočkala. Když se dočkala, bylo jí jasné, že za ničím novým již nepůjde. Tak tady někde by příběh Kateřiny a Jiřího mohl skončit, po více než deset let dokázali využívat výhody mužského a ženského světa, výhody znalostí z města i dravé síly venkova, dobré stránky Jiřího a dobré stránky Kateřiny. Jenže příběh nekončí. Jejich cesta vedla dál, než klimbavý život s rozdanými kartami. Bude potřeba vyřešit, zda zůstanou na místě, nebo budou putovat dál. Zda převládne životní úděl Jiřího, hledat a pátrat, nebo touha Kateřiny, zužitkovat dosažené. Zda se mají rozejít, nebo najít smírnou cestu kompromisů, na které budou více spokojeni než nespokojeni oba dva, nebo který se přemostí nějakým velkým ideálem či službou.

Lidstvo od nepaměti přemostovalo. Řeky mosty. Neshody velkými ideály. Nesourodé muže postavené bok po boku, správným proslovem velitele vůdce, o velkém mostu, který je spojuje. V běžném životě byly neshody v rodinách či obcích přemostovány třeba ideálem křesťanství, kdy prostě nemůžeš vyhnat již nepotřebného starého otce, protože naše ideály to nedovolí. Přemostění je krásná věc. Mosty mezi lidmi, mezi kontinenty či ideály jsou jako synaptické výběžky neuronů: čím více je používáte, tím pevnější vazby poskytují. Říká se, že dnešní lidé to mají s mosty těžší, nemají pevnou víru v Boha, pevnou víru v zářné zítřky, a tak se jim hůře snáší životní neshody. Těžko uspokojíte moderního

člověka konejšivým slovem "Bůh to tak chtěl". Jiří si to uvědomoval a chtěl, aby v jeho rodině byly mosty, aby existovaly mohutné cesty mezi ním a Kateřinou, mezi nimi a dětmi, mezi nimi a vnějším světem. Stvořil si boha, domácího bůžka, jako mělo mnoho rodin v dávných časech. Inicioval ho světlem, aby je chránil proti tmě. Zřejmě netušil, že teprve světlo a tma dávají poznat tento svět. Dal mu jméno "SAD", nade dveřmi a v knihách jej symbolicky označoval jako plynutí lásky $\approx \heartsuit$, později i jako plynutí světla $\approx \odot$, ale nedal mu oltář, a když dosáhli svého, tak na něj zapomněl. Když je most velmi pevný, možná stačí jeden. "SAD" byl jen malým můstkem spojujícím potřebu víry a moderního poznání. Druhým mostem, který nabýval na stále větším významu byl SAD. Jeho význam rostl a rostl, až nakonec cesty k ostatním mostům zarostly.

SAD

Sad můžeme vidět jako symboliku vztahu, zkratku mezi životními osudy, ale také jako ustrnutí a doutnání něčeho pod povrchem na cestě Jiřího a Kateřiny.

Kdybyste se zeptali Jiřího, co je nejvýznamnější částí jejich raně středního života, tak by odpověděl: "To máte těžké, je toho hodně, miluji svoji ženu, děti, život, sad, svoji práci, zajímají mě všechny možnosti víry a porozumění, technické novinky i dění ve světě. Jedno souvisí s druhým."

Nebo by se spíš zeptal: "Jak to myslíte?"

Kateřina by na tu samou otázku odpověděla jednodušeji: "Sad."

Možná by ještě dodala: "Máte ještě nějakou otázku?"

Ráda odpovídala na otázky, nerada otázky kladla. Stačil náznak otázky, nebo aspoň domněnka, že by se mohlo jednat o otázku, a již odpovídala.

SAD je zkratkou jedné slovenské společnosti, se kterou Kateřina odjela od svých rodičů v Hladové, jistý terapeut by v tom viděl symboliku pro sadismus a dominanci, přitom to může být obyčejné slovo pro neobyčejně krásný svět jako vyjmutý z ráje. Až uplyne nějaký čas, tak se z Kateřiny stane paní ze sadu. Stačí jen postát u této věty a jako kdyby se rozvíjel celý příběh. Cesta k novému domovu a zároveň pokušení ráje i sadismu. Tento název "Paní ze sadu" ji bude její Jiří ještě v předvečer bouře vyrývat do hrníčku z lásky. To je ještě daleko.

První pokusy s předsadím se odehrávaly poblíž jejich domova. Zkoušeli osázet okolí několika stromy, cestičky k domu, i nedaleké volné plochy nemocničního areálu. Když ještě Jiří nebyl ženatý a cesty jeho srdce hledaly soulad s rozumem, našel se v jedné rosekruciánské meditaci, jak sní o vysázení velkého množství ovocných stromů. Teď nastal ten správný čas. Měl nejenom sny, ale i správného partnera, který rozumí jeho snům. Kateřina první stromky a pecky, ze kterých doufali, že vyrostou stromy, sázela s ním. Z většiny zasázeného nic nebylo. Přišla městská správa a mladé stromky posekali. Jindy přišla sousedka, která je před takovými činy z pozice domovní důvěrnice varovala. Co kdyby zasadili strom na místě, kde zrovna vede elektrické napětí. To už byli v jiném městě a měli jiné sousedy. Už to nebyli ti vlídní sousedi, se kterými se rádi zdravili. Možná je to tím, že měli za sebou rok hojnosti, možná tím, že přešli jiné mosty, a možná i tím, že sami začali jinak pohlížet na své sousedy. Tedy z těch zasazených stromů nic nebylo a s jejich sousedy to také stálo za starou belu. Sousedka bydlící naproti jim vzala květiny ponechané volně na chodbě. Když to Kateřina zjistila, tak usilovně přemlouvala Jiřího, aby to šel s paní sousedkou vyřídit, až nakonec poslechl a šel. Usilovala ochránit své kytky i za cenu rozbití sousedského smíru. Jenže možná tím, že Jiří nešel ze své vůle, možná tím, že se paní styděla za svoje choutky, se z nich stali nepřátelé. Lidi se před druhými neradi stydí, to raději jako Ezopova liška řeknou, že

hrozny jsou kyselé. Jako sousedi museli nadále žít vedle sebe, ale přestali se zdravit a nic hezkého si nepřáli. Je to tak. Žádné sousedské vize, žádné hrátky slušnosti, prostě pragmatické smíření s nutným zlem. Takže když vysadili kolem domu první stromy a udělali kus dobré práce, nebylo divu, že někoho jiného napadlo udělat jinou dobrou práci a pomyslné tepny městského života ochránit pilkou před nebezpečnou vegetací.

Když v nich v době předsadí sílila touha po sázení, kterou nemohli realizovat, vybetonoval Jiří na balkoně jejich bytu první zahrádku. Byly to obyčejné dvě malé betonové vany. Vyšší s hloubkou asi jeden metr a nižší pro menší plodiny. Na dno se vysypaly všechny biologické odpady za poslední měsíce, slupky banánů, dávno seschlé ohryzky a jiné věci, které považovali za ideální základ nové zahrádky, zbytek stačilo zasypat hlínou, kterou jak mravenci nanosili na svých zádech do pátého poschodí. Jako mravenci nahoru a dolů několik dní, než se zahrádka zaplnila po okraj. Okraje a boky hezky vydláždít, aby ladila s interiérem, a pak konečně něco zasadit. Je to rituál a magie. Založení měst či vinic často předcházela magie. Brázdy Říma nesměl překročit ani bratr oráče, jinak ho čekala smrt, jinde se píše, že do brázdy Říma vkládali muži své semeno. Co jsou proti tomu seschlé skořápky ořechů či pecky citrusů? Takto nějak si založili svoji první potěchu, jeden z dalších kamínků příběhu jejich života. Zahrádka v panelovém bytě uprostřed sídliště. Trochu rituály a vize, trochu praktičnosti a síly věci vykonat. Jinak také důsledek spojení konkrétního muže a konkrétní ženy.

Když jednou zjistíte, jak je snadné prodávat plínky, bude jen otázka času, aby se z malé balkonové zahrádky přešlo na větší. Jiří přivezl meruňky ze sadu, který nebyl jeho, a jejich prodejem, stejně jako předtím prodejem plínek, se peněženky opět naplnily. A to rychle. Když vejdete do sadu, který je stále sadem, ale poznáte, že majitel již o něj

léta nestojí, plot už dávno není, větve jsou strhané, nové stromy jsou dílem divoké přírody, a přesto zde můžete čerpat ono bohatství předchozích generací, máte pocit, že tohle by mohla být vaše cesta životem. Bohatství předávané z generace na generaci. Ale také praktičnost: Natrhat, prodat, zbohatnout. A druhý den znova. Natrhat, prodat... Navozili meruněk, prodali, a malá balkonová zahrádka jim přišla směšná. Byl čas poohlédnout se po větší.

Městské zahrady často nejsou o moc větší než dětský koutek v parku, ale v porovnání se zahrádkou na balkoně je to velká změna. Stejně jako předchozí zahrádku pořizovali i tuto za minimální investice. Chtěli si ohradit svoje soukromí? Postupovali stejně. Nasbírali semena tují, zasadili je, předpěstovali na zahrádce balkonu a ještě dnes, kdy už nikdo neví, kdo tyto túje sázel, vidíte jejich krásný vzrůst. Jedinou velkou investicí byla koupě stromu vlašského ořechu. Tento jediný strom stál neskutečnou patnáctinu jejich platu. Jeho plody se nazývaly Mars. Planetka Mars byla pojmenována po římském bohu války Martovi.

Jiří s Kateřinou mluvili o Marsu, o jahodách, o rajčatech, o životě, jaký je. Jiří i Kateřina chodili o víkendech do školy, aby uspěli v životě, který to po nich požadoval. Jiří na Filozofickou fakultu, Kateřina na lékařskou. Občas si ještě našli čas a Jiří četl nahlas Kateřině Egypt'ana Sinuheta, Matoušovi dostupné díly o Harrym Potterovi. Moc pěkné je společně zažívat sdílené příběhy. Je to jakoby se individuální vědomí spojovalo s kolektivním. Taky to byla doba, kdy již nebylo potřeba au pair pro Matouše. Matouš chodil do školky a Kateřina se přestala nudit. Její život se stával realističtějším, praktičtějším. Jiří si užíval možnosti vidět skvělou budoucnost. Fungoval svět, fungovaly vize. Matouš se začal rýsovat jako citlivý a bystrý hoch. To prostě vidíte. Někdy se říká, že odhalit bystré dítě v hloučku ostatních je snadné v divadle. Bystré dítě se směje vtipu kašpárka vždy jako první. Ani učitelky nedokáží

s takovou přesností odhalit děti obdařené nadáním. Matouš se dokázal nejenom hodně smát, ale také hodiny zasněně poslouchat čtení tatínka nebo pohádky z rádia, které umožňovaly jeho dětské mysli dokreslovat detaily čteného. Televizi neměli a dítě, které při četbě vnímá slyšené vlastním zrakem, trénuje jednu z nejdůležitějších vlastností člověka. Představivost.

Takto se Matouš s Jiřím dokázali dlouze bavit. Také dokázali dlouze tancovat. Kdo by se bál tančit se svým synem v náručí? Můžete hrát s Ivanem Ženatým na violu, stejně jako tančit chasidské tance plné víry a života, nebo dokonce zpívat anglicky, když si myslíte, že jednoduchým textem připravujete své dítě na štěstí. Jiří si často myslel, že připravuje Matouše ke štěstí. Štěstí prožívali a Jiří si myslel, že může trvat věčně. V náručí. Vsedě. V práci u počítače, kde bylo možné pustit veselá videa. Je to tak, když prostě milujete své dítě, není chvíle, která by vám nepřišla zajímavá. Jiří miloval pozorovat Matouše, jak opřený o reprobednu poslouchá pohádku popáté za sebou a výraz tváře se podobal tančícímu derviši. Síla energie vyvěrající z klidu. Za zdánlivě úplně klidnou a soustředěnou tvář probíhalo mystérium vnímání božích pravd. Takto to má být, a přesto je to nové. Dítě, které popáté poslouchá stejnou pohádku, jen těžko bude v životě zažívat nudu, objevilo, že pořádek a řád přináší štěstí, a rovněž, že pořádek a řád umožňuje vnímat hlubší a hlubší souvislosti skrytých pravd. Matematické rovnice, šachové partie jsou jen pokračováním tohoto řádu. No, na koho by se nepřelévalo štěstí, když vidíte na svém dítěti výraz tančícího dervíše. Když vaše dítě září energií vyvěrající z klidu. Jiří si sedal opodál a díval se na Matouše. Když to vyšlo Matouš znavený dnem usínal, pustil Jiří hudbu imitující bušení srdce a položil si malého Matouše na břicho a byl šťastný. Jiří byl šťastný a Matouš šťastně spal. Jiří spíš plakal štěstím a Matouš se pravidelně zvedal nahoru a dolů a jeho vůně přinášela zvýraznění pocitu štěstí, sladkosti, lásky k lidskému tělu i duši. Byly to

momenty, kdy věci vnější, jako jahody a okurky na malé zahrádce, byly věci vnější, a věci vnitřní, jako láska a vděk, byly rozlity po celém těle a často v celé místnosti a ještě dál.

Spolu

*Já a Ty, Ty a já,
my a Vy -
pojd'me si hrát.*

*Budu Tvým bratříčkem
a Ty, budeš-li chtít,
můžeš se stát třeba mým mazlíčkem.*

*Papá, hajaja,
hlavička na břicho -
zahřáté klubičko
je Tvoje tělíčko.*

*A nebo:
Možná se přeměníš v ukrytou vzpomínku,
a ňufavým čumáčkem, budeš se bez studu
otírat o všechno v dostupu.*

*Nebo své ručičky uvolníš od Země
a v tanečku volnosti,
je propůjčíš Radosti.*

*A možná se proměníš v měkounkou vlnovku,
co bezděčně maluješ, když ruce uvolníš
ze spárů kontroly o věci budoucí.*

Člověk ví, že nemůže zastavit přítomný okamžik. I když nechce srdcem a nemůže rozumem zmrzačit dítě do věčného dětství, přesto si často přeje, aby čas mohl zastavit. Chvilé mezi Matoušem a jeho otcem byly plné přítomného okamžiku. Proto byly noci, kdy malý Matouš nemohl spát, protančeny a prokolíbány. Proto byly chvíle, kdy si mohli povídat, plné důvěrností a světů, které ve svých vizích tvořili. Nejhezčí na tom je, že když se jednou naučíte milovat, již nikdy o to nemůžete přijít. Může se časem stát cokoli, mohou vás dějiny či osud zavát do nejstrašnějších situací, ale v momentě, kdy zaslechnete zpěv svého dítěte, uslyšíte ono kouzelné “tati”, nebo ucítíte vůni, která vám něco z dítěte připomíná, jste opět ve štěstí, ať si s vámi osud hraje, jak chce.

A když za nějaký čas s k rodině připojí druhé dítě, druhý syn, je láska ještě větší. Jako by rozkvétání lásky pokračovalo tam, kde přestalo.

Paprsek Tatínka

*Paprsek Tatínka, roste si ze sebe,
do dálky, do šířky, kam jenom zavede.
Není již hranatým souhvězdím krystalu,
je plný života, jak křivky delfína,
možná i kulatý, jak oči v dolíčku,
podoben hvězdnému Sluníčku.*

*Paprsek Tatínka žije tu pro Tebe,
abys mohl vyrůstat jenom sám ze sebe,
seshora, zezdola, jak nejlépe dovedeš,
v jediném živůtku - právě teď,
bez břehů, bez hranic, se všemi možnostmi,
podoben paprsku a jeho naději.*

Někde za tím vším rostl SAD. Vyrůstal z vizí Jiřího a zároveň jako smysluplné a vzorné dílo jeho manželky. Vískání vlasů a zpěv Kateřině byl nahrazen prací na sadu a přípravám na zrod domova. Zrození domova bylo za humny. První zátěží se stalo získání povolení od držitelů úřadů ke stavbě domu. Jejich večery se přestaly nést na vlně první zamilovanosti a přesunuly se k praktickým otázkám chodu domácnosti. Kateřina nastoupila na vysokou školu a příprava do školy ji zbavila posledních zbytků nudy. Začala chodit do práce, do školy, něco povinností bylo i doma, v provizorním, přechodném ubytování na cestě ke skutečnému domovu, který časem vybudují v sadu. Tak trochu normální život, čas od času zpestřený perličkami, které mluví o ní, jejích blízkých i světě kolem ní. Jednou z nich byla radostná zpráva, že jedna ze seminárních prací zaujala vydavatelství odborného časopisu pro sestry. Vydavatelé časopisů rádi zveřejní články, které se budou číst, a čtou se články, které v nějakém ohledu ukazují osobní statečnost. Osobní statečnost se však snadno může dostávat do rozporu se zaběhnutým řádem, na kterém profituje někdo více, někdo méně. S článkem Kateřiny nesouhlasilo vedení nemocnice, v článku se na prvním místě stavěla úcta k pacientovi. I když byl článek obecný a vlídný ke všem poctivým, někteří v nemocnici vztahovali na sebe naznačené výhrady k odcizení vztahu lékař-pacient, a jak se říká, potrefená husa nejvíce kejhá. Hrozili jí okamžitou výpovědí; spokojili se s její degradací. Tento střet mocenské síly a osobního či akademického idealismu Kateřinu velmi poznamenal. Marně volala do nakladatelství, že se domluvili, že tam nebude uvedeno její jméno. Co bylo, to bylo. Nad článkem v novinách mohla jen zaplakat. Přijala degradaci a poučení, že psát pod svým jménem pro blaho společnosti se nevyplatí. Ani Jiří se necítil dobře. Jednak jí s článkem pomáhal, pak mu vadilo, jak s jeho ženou jednali, a kdesi v pozadí i to, jak sama Kateřina tragicky vnímá svoji degradaci. Jeho cesta do nemocnice žádné výsledky nepřinesla,

ale alespoň však zkusil, co mohl. Jejich pocity byly rozdílné. Jiří přikládal osobnímu příběhu svého života zásadní význam. Kateřina vnímala, že osobní příběh se na první pohled nevyplácí v Hladové ani zde v nahuštěné aglomeraci. Jiří měl za to, že věci, které posunují život společnosti, je prostě potřeba říkat. Že vzdělání je od toho, abychom mohli spravedlivěji žít. Kateřina měla pocit, že se provinila proti základnímu pravidlu nedráždit mocné. Souviselo to s jejich minulostí. Jiří musel opustit vysokou školu, když odmítl vstoupit do KSČ. Jenže odcházel se vztyčenou hlavou, protože poslechl své srdce, odcházel jako jeden ze sta, kteří v moci bezmocných neztráceli sebe. Kateřina vnímala situace, kdy nejít na ruku mocným znamená zadělávat si na maléry, nenáviděla rodiče, když odmítli dát úplatek, aby se mohla stát zdravotní sestrou v nedaleké nemocnici, přitom bratrovi úplatek k získání místa v nemocnici dopřáli. Jedna věc, různé vnímání. Jedna věc, různé strategie pohybu ve společnosti. Jiří by řekl, že je potřeba více psát, více vzdělávat, a to nejenom ty zdánlivě nevzdělané. Kateřina si v duchu řekla, že lépe by jí bylo na mateřské.

Sad se tak pro oba stával zhmotněním něčeho příjemného. Jiří viděl své sny. Kateřina vnímala nárůst moci, který s majetkem nerozlučně přichází. Jiří viděl, jak se v sadu budou procházet děti, jak jejich vnuci budou ze starých stromů trhat šťavnaté ovoce a jak oni sami půjdou za ruku od ořechu k ořechu, od třešně k třešni. Kateřina viděla, jak prodává ovoce a peníze jí dávají pocit bezpečí. Viděla, co znala celé dětství: když máš plné sýpky, tak ani v Hladové nejsi ztracený. Plné sýpky přitahují lidi jako magnety Sindibádovu loď.

PENÍZE A JEJICH MOC

Když procházeli všechna krásná místa, kde byly sady k prodeji, zjistili, že koupit si sad vyžaduje určité jmění. Jejich rok blahobytu již dávno skončil. Někteří jejich kolegové považovali za vrchol si pořídit vlastní bydlení. Aniž si to uvědomovali, byli tak v tomto ohledu již tehdy, o kousek dál.

“Kde na to učitel a zdravotní sestra vzali?” ptal se později Kateřinin bratr. Ale jak se říká, štěstí přeje připraveným. Když to nešlo na Litoměřicku ani na Turnovsku, zjistili, že jsou místa, kde je půda ještě cenově dostupná. V Žilkově našli místo, které si mohli dovolit. Těch pár korun, co jim chybělo ke koupi, dala babička Jiřího. Sama pocházela ze statku, tak na koupi půdy ráda přispěla. Ani to nestačilo, a tak si poprvé (a doufali, že naposled) vzali drobnou půjčku. Trochu za to nemohli. Pán, který pozemek prodával, domlouval jinou cenu, a i když už bylo domluveno, tak zvedl o padesát procent.

“Včera stály rohlíky korunu. Dneska jsou za korunu padesát,” řekl prodejce, restituent.

Proto pomoc od babičky a malá půjčka z banky. Aby půjčku do tří měsíců splatili, jedli jen to, co před rokem hojnosti. Ostatní věci, jako oblečení a jiné věci, počkají. Kateřina se ukázala jako nesmírně pragmatická žena. Zahrádku ve městě dokázala prodat své kolegyni s ještě větším obratem než mrknutím oka zdražil restituent pozemek. Rohlíky zdražily o padesát procent, ale Kateřina dokázala své kolegyni prodat jejich starou zahrádku skoro se stoprocentním ziskem. Je pravda, že ji vylepšili, Jiří udělal z materiálu staré skládky opěrné zídky a schody do sklepa, ale svou největší investici, ořech Mars, si vzali s sebou na nové místo. Byla to doba, kdy oblečení bylo spíš drahé, a i zde se Kateřina ukázala jako nesmírně pragmatická a obětavá. Na různých místech dokázala nakoupit oblečení za pár korun. Jiří byl na ni hrdý, je

nejen krásná, ale i kouzelná. Když mu ukazovala rifle za deset korun a ty značkové za dvacet korun, měl pocit, jako by uměla čarovat. Za dvě stě korun, což byl půlkilový sáček oříšků, oblékla vkusně celou rodinu. Připadala si užitečně, nové síly jí začaly dodávat odvalu jít stále dál. Když prodala zahrádku se ziskem svých tří měsíčních platů, vzrostla jí odvala. Říkala si, že jestli by chtěla dělat něco jiného než zdravotní sestru, tak prodávat nemovitosti. Viděla, že smlouvání a domlouvání má v krvi. Více však měla v krvi nebojácnost říci si o cokoli. Viděla, že za den se dá vydělat tolik peněz jako za několik měsíců v práci. To by se jí líbilo. Spíše si myslela, že smlouvání a dojednávání má v krvi. Více jí však rodovou karmou bylo předurčeno, říci si o cokoli. Urvat si z přírody a okolí vše, co je nutné k přežití. Když pak viděla, jak šikovně umí nakoupit oblečení a uspokojit rodinu, zažila snad poprvé pocit, že ji rodina potřebuje. Byl to ohromný rozdíl. Když přišla k Jiřímu do bytu, cítila se jako princezna, ale teď to bylo lepší. Tam přišla jako host do dobré společnosti. Mohla poděkovat a cítit vděk, jenže nyní si začínala uvědomovat, že poděkovat a aktuálně cítit vděk může Jiří. A předtím to bylo ještě horší. Než přišla k Jiřímu, tak chodila s Liškou. S MUDr. Liškou. Šikovný chlap. Portrét aktů, které s ní fotil, si sice od ní nechal proplatit, ale i tak tehdy cítila, že je to šikovný chlap s budoucností. O to více ji sebralo, když jí řekl, že ji má jenom do postele, že by mu maminka nikdy nedovolila, aby si vzal obyčejnou sestřičku. To bylo těsně před Jiřím. Její vztek a zarputilá nenávist k němu ji provázela mnoho let. Teprve nyní, když moc šikovně prodala zahrádku a skvěle nakoupila oblečení, ji to začalo opouštět. Teprve nyní se začínala nad tímto traumatem povznášet. Ještě před pár lety to bylo nemyslitelné. Beze studu, hajzl jeden, jí po třech měsících postelových hrátek klidně řekl, že by si ji nikdy nevzal, že ji měl jenom do postele. Uráželo jí, být holčičkou do postele. Možná proto si Jiřího tak rychle pojistila, co kdyby

řekl něco podobného. Tohle si nenechá od nikoho líbit. I kdyby ji dnes primář Liška prosil na kolenou, řekla by ne. Tohle se neodpouští.

V obchodě s oblečením, v hrabárně, se necítila jako hvězda, ale cítila se jako doma v Hladové. Cítila se ve své kůži. Žádná princezna, žádná paní učitelová. Prostě sama sebou. Jako její matka hrabala na poli brambory pro muže, děti i prasata, tak ona nyní vyhrabávala košile a rifle pro svoji rodinu. Kateřina Lizardová z Hladové se vdala a změnila si jméno na Kateřinu Brumbálkovou. V Hladové ji většinou říkali jen Kat. Teď by se našla ve jméně Kateřina Brumbálková Hladová. Doma ji pochválí, v zimě chladem neumřou. Všechno je tak, jak má být. Domů se vracela šťastná. Kateřina neviděla, co může být, ale analyticky viděla věci, které jsou. Věděla kam sáhnout, kam hrábnout. Kdyby jí Jiří otevřel ideu, ať si otevře obchůdek, udělala by to. Ale Jiří měl hlavu plnou rodiny, Matouše, sadu.

Nevěděl, jak se sadaří, hospodaří. Nevěděl jak, ale věděl kam a proč. Myslel na krásu, která z toho pustého místa vyroste. Obraz budoucího sadu nosil v sobě, přesněji myšlenku, že je potřeba se starat o svoji budoucnost, budoucnost vesmíru ve kterém žijeme. Celé jaro zápasil s nevelkým náletem stromů uprostřed louky, kterou koupili k výsadbě sadu. První, co dostal z Hladové, byla dobrá, ostrá sekera. Padla mu do ruky, jako by byl vždy dřevorubcem. Oháněl se jí, jak nejlépe dovedl, Matouš tahal odseknuté kmínky a společně pak větve pálili. Když měl po třech měsících většinu vykácenou, přinesla mu Kateřina malou, levnou, motorovou pilu. Půjčila si ji u sanitáře. Pila smrděla, kuckala, ale řezala. To, co by dělal ještě týden sekerou, měl hotovo za jeden den. Jenom Matouš už nestíhal tahat spadlé stromy na hromadu a řev motoru přehlušel jejich hrátky se slovy.

Koupili jsme si louku s náletem. Vzal jsem sekeru a sek po seku, kop po kopu, jsem ji připodobňoval našemu snu – ovocnému sadu. Místu s krásnými ovocnými stromy, místu se spoustou voňavého a sladkého ovoce. Matouš dělal to samé. Jednou si našel useknutý klacek a hodiny sekal kopřivy a trnité keře.

*Sekera je dobrý nástroj a potřebuje šetrné zacházení, nesekat s ní do kamene, nenadávat jí do blbců. Sekera je kamarád, partner a pomocník na cestě ke snům, patří jí vděk, že se účastní budování našich snů. I klacek je výborný kamarád, ochrání tě před kopřivami, dodá ti odvahy před divokým prasetem; můžeš jej půjčit tatínkovi, když potřebuje nadzdvihnout doutnající slámu; **můžeš s ním pracovat**, to je něco jako žít.*

A Matouš se se svým klackem natolik sžil, že s ním dělal veškeré práce od ledna do dubna. Když se chtěl vyčůrat, řešil dilema, jak si rozepnout kalhoty a nepustit klacek. Když byl Matouš menší, četl jsem mu o opičce Poli, jak spadla při hraní a „kolínka ji bolí“, a Matouš při těch slovech tak silně plakal, že kdyby sám spadl, tak by tolik neplakal. Když se mu zlomil klacek, plakal jako tenkrát u opičky Poli – naprosto zdrcen, nešťasten, zasažen. Neměl chuť cokoli řešit, neměl odvalu se na klacek podívat. Řekl bych, že prožíval první zážitek smrti a nenávratnosti. Plakal a štkal, nechtěl domů a nechtěl tam být, nechtěl jiný klacek a nechtěl zlomený vidět; tatínek a maminka jakoby rázem byli něčím cizím. Matoušovi zemřel přítel.

Jiří miloval ten pocit převléct se do starého, obout si těžké kožené boty a vyrazit do sněhu kácet stromy. S sebou bioodpad, kýbl s biologickými odpadky domácnosti, které se hodily ke kompostování. Těšilo ho, když

sypal odpadky, a představoval si, jak vyživuje půdu, na které se rozhodli žít. Jeho soukromou neřestí se stala chuť vymočít se na své půdě. Psi si značkují své teritorium. Jiří měl pocit, že to, co je ve městě považováno za odpad, zde přináší užitek. Čůrat mohl volně, svobodně, úplně jinak než zavřený v miniaturní místnosti panelákového WC. Zatímco doma stačilo jít na záchod jednou, dvakrát za den, v práci ve škole snad nikdy, tak tady se choval spíš jako pes. Raději každou hodinu a pokaždé jinde. Taky miloval ten pocit dělat něco užitečného. Koupili sice zanedbanou louku, ale ta radost, že máte možnost tvořit ráj, že zde budou růst stromy a poroste zde ovoce, které tak miluje, které všichni musí milovat, ho naplňovalo štěstím. Přestával mít hodiny času na Matouše, ale když byli spolu a Jiří v sadu dělal, co bylo třeba, tak i kdyby mu Matouš nepomáhal, tak již jen jeho přítomnost v klidu přírody, na společně budovaném domovu, ho naplňovala uspokojením, že je to v pořádku. Peníze tam nebyly. Ve svém vnímání neviděl peníze zavěšené na větvích jabloní. Jako dospívající dráždil své rodiče, že peníze nepotřebuje. Nechtěl kapesné, raději žil skromněji, nebo si našel cestu, aby si peníze někde vydělal. Měl pocit, že štěstí si za peníze nekoupíš. Domníval se, že rozumí Müllerovi, Floydům a jiným, kteří viděli, že skrz peníze nemusíš vidět východ slunce a vítr ve větvích. Jiří viděl svoji rodinu, svoji ženu, Matouše a viděl, jak svojí prací pro ně buduje ráj. Za nějaký čas ho pan Gyík označí za sadílka. Nebude tím myslet Komenského hanlivé pojetí sadílka, jako člověka, který si rád přisadí, nadsadí své zásluhy, ale pan Gyík tím bude myslet, že věci, které zde Jiří sázel a budoval, jsou nevýznamné, drobné, malé, že Jiří ve svých snech nadsazuje. Pan Gyík nikdy nepochopí, co to je milovat dobré skutky, milovat štěstí svých bližních. Reprezentuje ego opuštěné duší. Ego schopné racionálních operací, které analyzuje, determinuje, rozděluje, ale není schopno dávat věci do životních souvislostí. Gyík, to je člověk beze snů a beze snění, schraňující pozemské požitky. Volič boje proti

strachu, Tomia Okamury. Gyík. Zatímco Kateřina v té době přinášela oběti v hrabárně a Jiří se sekerou na louce, pan Gyík si u jiného manželského páru trénoval, jak se vnáší zmar do cizích manželství.

Jiří měl pocit, že vytváří budoucnost, že s každým kýblem bio odpadků děkuje přírodě za její přízeň, že s každým zasazeným stromem dělá svoje děti a vnuky šťastnými, a i to jeho močení bylo jen součástí přírody, že jsme na jedné lodi. Co tam nebylo, byly peníze. Neuměl je vidět, neměly pro něj hodnotu. Vnímal je jen jako prostředek. Žil jako v ráji a nepřipouštěl si moc peněz. Člověk by si téměř přál, aby se k Jiřímu Bůh choval jako k těm blahoslaveným chudým duchem. Nebo moderněji, k lidem se dvojím znevýhodněním, kteří vidí věci, které nejsou, a nevidí věci, které jsou.

Dnešní

*Na vlnce lodička,
v tom proužku
dušička.*

*Na pláni domeček,
v tom místě
hrneček.*

*Na nebi sluníčko,
v tom kroužku
srdíčko.*

*Na dřevě ohýnek,
v tom tanci
plamínek.*

*Lodička modrounká, jak vlnky do Nebe.
Domeček zelený, jak život na Zemi.
Sluníčko nazlátlé, jak pohyb ve Slávě.
Ohýnek červený, jak vlásy Kačenky.*

*Z vodičky sluníčko
vystaví tělíčko.
Z modré a ze žluté
vyraší zrníčko.*

*Plamínek v hrníčku
upeče koláče.
Červená v zelené
nese Tě k Madoně.*

ZEMĚ ZASLÍBENÁ: EKOFARMA

Někomu stačí jeden svět. Jiří potřeboval žít ve dvou, ve vnitřním a vnějším, a tyto dále propracovávat a vnímat. Potřeboval mluvit se svým vnitřním dítětem stejně často jako se svým racionálním já, potřeboval znát svoji minulost stejně dobře jako svoji budoucnost, potřeboval rozlišovat mezi dobrem a zlem, mezi odpovědností a egoismem, mezi věcmi potřebnými a nepotřebnými, mezi pokorou a odhodláním. Aby se v tom vyznal, měl základní kameny postavené na víře, na skále jako na dogmatech, které neprověřoval. Víra je od slova věřit, důvěřovat, opouštět od prověřování k pokornému přijetí vyššího principu, sklonění se před dogmatem, že přijímáme bez pochybností, co neprověřujeme. Lidé často měli za dogma, že neprověřujeme Boha, ale Bůh prověřuje nás, že láska je výše než krev.

Dogma umožňuje lidem šťastně žít, netrápit se pochybnostmi a přijímat svůj úděl. Jiří neprověřoval Kateřinu, věřil jí, měl to za dogma. Zamilovaná Božena Němcová by ve chvílích své samoty a chudoby možná napsala: Šťastný to muž.

Jiří neměl moc dogmat. Jeho druhým vyznáním víry bylo dogma, že máme zodpovědnost za naši budoucnost. A třetím dogmatem, které je cítit z předchozí věty, je to, že je součástí celku. Druhým dogmatem nebylo, že má zodpovědnost za svoji budoucnost, ale za naši budoucnost. Třetí dogma stálo na víře, že je součástí rodiny, součástí prostředí, které buduje, součástí světa, součástí kosmu. Tato jednoduchá dogmata mu pomáhala klidně žít. Pomáhala mu žít v neklidném světě a do jeho vlastní neklidné mysli přinášela pořádek a řád.

- První dogma: Důvěřuj své ženě. ✓
- Druhé dogma: Jíst budeš, co zaseješ. ✓
- Třetí dogma: Jsi součástí celku. ✓

Všichni žijeme v nějakých vlastních dogmatech. Kdo tvrdí, že je nemá, lže sám sobě. Pro Kateřinu byla nejdůležitější pragmatičnost, žádná víra, ale pragma neboli čin, v praxi ověřené jednání. Nesázet brambory, kde nerostou, nespát s někým, kdo si ji nevezme, nehrabat pro někoho, kdo o to nestojí. Dělala to, co se vyplatí, nepouštěla se do věcí, které jsou riskantní, kde není možné vidět jistý výsledek. Za pravdivé považovala to, co vedlo k užitku, k prospěchu a úspěchu. Nečetla Machiavelliho, ale jako by některý z jeho genů putoval v její krvi. Pragmatik bez skrupulí, dávej lidem co nejvíce přízně, ať jsou zavázanými přáteli, a když to odmítnou, tak se jich rychle zbav. Peníze, úplatky a travičství byly nejfrekventovanějšími prostředky Machiavelliho přístupu k lidem v jeho okolí. Jeho současník Leonardo da Vinci o něm měl prohlásit, že je nejinteligentnějším člověkem kterého potkal. Čistá inteligence bez vlády emocí.

- Nesázet brambory, kde nerostou. ✓
- Nemluvit s lidmi, kteří nenesou užitek ✓
- Nespoléhat se na cizí rozumy. ✓

Ekofarma byla založena 30. 12. 2002. Logos otevřel své brány a ráj i peklo dostalo nové podněty. Nespoléhali na cizí rozumy a nesázeli věci, které u nich neporostou. Shodli se, že budou jíst, co zasejí. Jejich společnou představou byly ovocné stromy. Takové, které plodí meruňky, jaké společně trhali na stránkách Hazemburku. Takové stromy, jaké Jiří nacházel, když jako dítě projížděl okolím Znojma a hledal, kde jsou

nejlepší třešně, moruše, ořechy. Takové stromy, které dají plody jejich synům. Takové, o jakých Kateřina snila, když sjela z Hladové do údolí. Různé, šťavnaté, plné potěšení. Takové, které by se daly nabídnout Sindibádovým námořníkům.

Původem byla myšlenka Jiřího být šťastnými v malém ráji na zemi. Obsázet se spoustou nádherných stromů a sdílet tuto radost s ostatními lidmi. Mít zdravý prostor pro sebe, své děti, a nakonec i pro vlastní klidné stáří. Sady, stromy, dotek přírody nebyly pro něj jenom bezděčně užívanými definicemi, nýbrž i nositeli živých symbolů. Když zahlédli třešeň, višěň, moruši, ořech ..., tak oba dva cítili množství pozitivních podnětů. Byl to jejich společný most, který mohl přemostovat všechny jejich budoucí neshody. Strom, to je symbol života. Jeho květy naplňují štěstím. Plody bohatstvím. Vůně rozkoší a vzhled moudrostí. Naopak vyschlý strom je již od dob Artemidórosových předzvěstí něčeho neblahého. I mnohé ještě starší písemnosti dávají tušit, že kořeny, kmen i větve vzpínající se k nebesům jsou i jakýmsi obrazem člověka. A také obrazem člověka a jeho vztahu ke světu. Archetyp sadu jako jakéhosi souznění s jeho podstatou byl u Jiřího mnohem dříve, než začal realizovat skutečný sad v Žilné. Oba pak vyhledávali hrušně či třešně, aby uspokojili svou touhu po ovoci a po styku s těmito stromy.

V roce blahobytu jezdili na broskve na jižní Moravu, Litoměřicko jim dávalo meruňky a ryngle, Turnovsko ty největší a nejsladší třešně, jaké se dají představit. Když našli takový strom hojnosti, zamýšleli se, kdy byl vysazen a kdo ho vysadil. Ne vždy to jde dohledat, ale při pohledu na staré opuštěné ořechy či celé třešňové aleje se mnoha lidí zmocňuje pokora a úcta k předchozím generacím. Ačkoli anonymní, zůstaly po nich čitelné stopy v krajině. Je štěstím procházet se krajinou, v níž žili lidé, kteří zanechali něco z vůně, moudrosti a bohatství své doby. Jiří chtěl být jejich součástí. A tak když se najedli a pookřáli na duchu, cítil, že nemohou donekonečna hledat plody minulosti.

Chtěli dělat, k čemu se cítili povoláni. Oba chtěli krajinu plodnější, užitečnější, přívětivější pro člověka. Kateřina cítila v kostech, jak toho dosáhnout, Jiří se spoléhal na svoje dogmata, aby jejich činnost byla ke cti obci i dalším generacím. Uvažovali o Litoměřicku, obzvláště o okolí zříceniny Hazmburk a také o Turnovsku, o okolí Mnichova Hradiště, Malé Skály, Jenišovic. Obě krajiny jim přišly malebné, úrodné a lidé přívětiví a pracovití.

Nakonec koupili 12 ha luk v Žilné. Remízky rozdělovaly krajinu jako žilky na rukou, pravděpodobně se tam kdysi nacházely žilky zlata, které se pak občas objevovalo v nedaleké říčce. Jiří si chystal knížky o hospodaření, nechal udělat rozbor půdy. Kateřina si přivezla z Hladové pořádnou motyku.

Mohli se z nich stát sedláci nebo sadaři, ale stali se ekofarmáři. Každá doba má svoje názvy. O inteligenci se někdy povzneseně říká, že je to to, co měří inteligenční testy. S ekologickým zemědělstvím to může být podobně, je to to, co měří nařízení vlády. Zatímco podstatu inteligence a její možnosti a limity již máme víceméně vymezenou, o ekologii to říci nemůžeme. Pro Jiřího se ekologie rozprostírala od extrémních názorů vyzdvihujících některé atributy přírody (např. strom, les) nad život člověka až po názory, že ekologické uvažování je pokleslým příznakem postmodernity. Pro Kateřinu to bylo mnohem jednodušší, i když to nikdy neslyšela, ale měla za to, že se do ekologického zemědělství narodila. Jak jinak nazvat ruční sázení brambor, rozvážení hnoje na saních tažených koněm. Nic komplikovaného. Jenom vzít motyku, sekeru, rýč a začít pracovat tak, jak to znala od svých rodičů. Od rána do večera. Od jara do zimy. Od vkládání do země až po vkládání do úst. Pro Jiřího byla ekologie fenoménem. Pozoroval, že slova jako ekologie, ekologický či hlavně ekologicky jsou stejně frekventovaná jako slova

ekonomie, ekonomický či hlavně ekonomicky. Obě slova jsou si i významově více podobná, než se může někdy zdát. Společná předpona "eko" je odvozena z řeckého "domov". Z použití slov ekologie nebo ekonomie je patrné, že zůstává rozdíl jenom v koncovce. Jednou je to "nomie" podruhé "logie". Obě koncovky jsou řeckého původu, první je nejspíš starší, ale obě více méně značí to samé, pravidlo, zákon či řízení. Po mnoha otázkách tak našel, co hledal, obrysy řádu. Obrysy toho, co vlastně hledá každý člověk, obrysy a vizi domova. Zatímco Jiří pracně hledal obrysy, Kateřina měla pravidla v sobě. Narodila se v přírodě, narodila se v Hladové, takže dobře věděla, že se jí nikdo nebude ptát, co asi cítí strom, ale kolik má doma vyskládaných přepravek ovoce. Brala Jiřího, jaký je, říkala si, že člověk se nemá rouhat, ať si promýšlí ty své filozofické koncepce, lepší, než kdyby chodil do hospody. Věřila mu, že stromy budou vysázeny. Její otec chodil po schůzích, tak proč by si Jirka nepsal něco do svých deníků.

Jiří si tehdy napsal:

Naše koncepce

Filosofická koncepce není v našem případě dovětkem k ekologickému zemědělství. Zaštiťuje všechna hlediska. Vrací nás k podstatě našeho fungování a směřování, ke kladení otázek, k vědomému žasnutí nad zvláštnostmi lidského bytí. Tento úžas je nekonečný. Volně řečeno slovy A. Einsteina: "Pochopili bychom, že nic není, že nevznikl vesmír a ani život v něm. Ale pochopit, že něco je, že něco vzniklo, to je velká výzva". Děkujeme za možnost tvořit náš sad.

Jiří často myslel a vyjadřoval se v množném čísle. Souviselo to s jeho dogmatem č. 3. Měl pocit, že je součástí rodiny, co se děje jemu, děje se i všem jejím členům. Co se děje jeho rodině, má důsledky i pro život v obci. Neuměl říci: "Vysázel jsem. Oplotil jsem." Říkal: "Vysázeli jsme,

oplotili jsme. Získali jsme cenu BLF.” Nikdy však neřekl: “Vysázeli jsme brambory, zasadili rajčata.” To byly brambory Kačenky, rajčata, která pěstovala Kačenka. Co dělal, bylo spojené s universem. Co dělali druzí, bylo darem.

PROKOP

Když osázeli polovinu plochy stromy a tuto polovinu oplotili, přistoupili ke stavbě domu. Není to úplná pravda, ale dá se říci, že zatímco stromy vysázel Jiří a zeleninu pěstovala Kateřina, tak dům budovali spolu. Jenže dříve než položili základy domu, rozrostli se o dalšího člena domácnosti. Stejně jako nebyla shoda na početí Matouše, ani zde nepanovala úplná shoda. Kateřině se od onoho článku v časopise přestalo v práci líbit. Do práce chodila nerada. Měla pocit, že si jí neváží. Jako jedna z mála a prvních sester vystudovala vysokou školu, a přesto byla na nejméně oblíbeném oddělení. Cítila to jako velkou křivdu. Zároveň neznala způsob, jak vyzkoušet něco nového, jak popustit křídla své fantazie a vyzkoušet něco úplně jiného než sestru v nemocnici. Tenhle způsob uvažování jí byl cizí. Nechtěla jít na střední zdravotní školu, ale protože rodiče tak rozhodli, tak školu udělala, a když utekla z domu, nesla si, že bude zdravotní sestrou. Přesto celý život vnímala, že to byla špatná volba. Učila se dobře, a také jako sestra byla dobrá. Často výborná, nebylo mnoho sester s její pamětí. Pamatovala si léky, chápala jejich účinné látky, rozdíl ve složení. V tomhle smyslu mohla být na svém oddělení doktorkou. Nebála se taktně upozornit nezkušené lékařky, kdyby se například pokoušely napsat nestandardní aplikaci léku. Manuálně byla velmi zručná. Vyhledávali ji, když se nedařilo kolegyním napíchnout žílu pacienta. Stávalo se, že si ji pro tuto dovednost vyžádali i na jiném oddělení. Také byla pozorná, všímala si, které léky se blíží expiraci, na které projevy pacienta je potřeba si dát pozor. Práci zvládala výborně, ale v kolektivu se jí příliš nedařilo. Dobře

se cítila doma, šťastná byla v sadu. Nerozuměla slovům Jiřího, že si myslí, že je planeta dost plná a není potřeba dělat další děti, že oni dva nejsou v ničem výjimeční, aby zrovna jejich geny měly dál kolovat lidstvem. Dát na Jiřího, tak nemají ani Matouše, ze kterého je nakonec Jiří celý pať. Věděla, že nebude proti dalšímu dítěti, a teď byly ideální podmínky. V práci to šlo od devíti k pěti a věděla, že již nebude nuda, jako když nosila Matouše. Měla sad. Ještě neslyšela to sousloví Paní ze sadu, ale v jejím pocitu již bylo. Jiří si na tu srpnovou noc, kdy počali Prokopa, pamatoval. Záměr byl na straně Kateřiny, ale Jiří prostě věděl, kdy to bylo.

S vítězoslavným gustem nastoupila Kateřina na osm měsíců rizikového těhotenství. První porod byl nečekaně snadný, takže jí obavy z porodu nijak nekalily krásných osm měsíců. Byla to doba, kdy si připadala jako její maminka. Ta také nikdy nechodila do práce. Byla ženou v domácnosti, navzdory socialistické představě, že všichni musejí chodit do práce, pokud nechtějí být zavřeni za příživnictví. V zapadlé vesnici se to dalo tolerovat a pragmatický přístup k řešení problémů v jejich rodině často slavil úspěchy. To maminka Jiřího musela chodit do práce od jeho druhého roku, a protože jesle byly až na druhém konci města, tak vyrážela mladá maminka s Jiříkem v kočárku před čtvrtou hodinou ranní, aby pěšky došla na jeden konec města dát dítě do jeslí a pak chvatem přejít do jiné části města, kde pracovala ve fabrice. Manžel jí nemohl pomoci, většinu této doby byl na vojně. V létě to není tak zlé, ale horší je vstávat před čtvrtou hodinou ranní v zimě, a raději dříve, protože s kočárkem v neodhrabaném sněhu se všechno prodlouží.

Kateřino těhotenství a následné čtyři roky rodičovské dovolené byly v tomto ohledu procházkou růžovou zahradou.

Příjmení v sobě nesou osudy generací, křestní jména jsou projekcí touhy rodičů. Přeměnou Kateřiny Lizardové na Kateřinu Brumbálkovou se touhy Lizardů zkombinovaly s rodovými možnostmi Brumbálků. Jméno pro mladšího syna Prokopa opět vybrala Kateřina. Chtěla holčičku. Matouš byl na její vkus příliš vzdorovitý. Nechtěl se jí držet za ruku a často si chtěl dělat věci po svém. Měla pocit, že holčička by toto nedělala. Když se dozvěděla, že to bude opět kluk, stal se z Prokúpký, jak původně pro svoji holčičku plánovala, Prokop. Jiřímu se líbila jména Eliška, Anička, Liduška. Místo Prokúpký se v bříšku Kateřiny klubal kluk jako buk. Kateřina od počátku chtěla, aby byl jako buk. Nechtěla žádné ohledy, jaké měla u Matouše, žádnou relaxační hudbu, tóny vyšších sfér. Teď již mohla být sama sebou. Znala svoji cenu, svého času chodila do hrabárny, také chodila do práce a cítila, že se pomalu stává Paní ze sadu, že v sadu bude stát dům, krásný bílý dům a bude to její dům. Z Prokopa chtěla poslušné dítě. Dítě, jako byla ona sama. Silné, pragmatické. Více při zemi a méně hudby vyšších sfér.

A tak, když ohnutá nad záhonem cítila velikost zvětšujícího se břicha, často v ní promlouvala divočina Hladové. Jiří si o ni dělal starosti, ale Kateřina jej se selským rozmachem odbyla: “Bud’to se přizpůsobí a bude žít, nebo...”, a gesty rukou, kdy dlaně zvrátila do stran a směrem vzhůru, dopověděla, co jí nešlo přes ústa.

V tomto ohledu měl Prokop tvrdé podmínky, ale jak v jiné variantě Kateřina říkala: “Když to vydržím já, vydrží to i on”.

Zatímco Kateřina si přála, aby měli názory na výchovu jednotné, přesněji řečeno její, Jiří měl představu, že děti mohou pocítit různost, aby mohly přijmout otce i matku takovými jakými jsou. Pro Jiřího byl i nebyl malý Prokúpek “malým dospělým”. Četl a uvědomoval si dozrívání mýtů minulého tisíciletí o vnímání dětí jako malých dospělých, kteří jsou k užitku své rodiny. Na vlastní kůži pak zažil opačné pojetí dětí. Pedocentrický mýtus minulého století o podřízení rodiny dětem.

Prokop mu byl vícerozměrným a tak se skrze něj stával sám také vícerozměrným. K nenarozenému vcházel ve svých snech a bavil se s ním jako mystik s mystikem, k malinkému a bezbrannému se skláněl jako k děťátku pro které může vykonat svůj životní úděl, službu láskou. Ke školákovi přistupoval jako k lidské bytosti propojující emoce radostí s možnostmi rozumu. Jiří měl představu, jak bude přistupovat k dospívajícímu, ale neměl tušení, že jeho představy nemusí být naplněny.

Kdo ví, co je vepsáno v osudu života. Jednou, když si Jiří hrál s Matoušem a již bylo zřejmé, že budou v rodině tři chlapi, zeptal se ho, jak se na bratříčka těší. Asi hloupá otázka. Co má říct šestiletý kluk? Copak může vědět, jaké to je, mít bratra? Copak může vědět, jaký jeho bratr bude? Aby mohl odpovědět, musel by mít přístup ke knize života. A tak, když mu jeho táta dal míč jako hračku, ať si představí, že to bude jako jeho bratříček, a svoji divnou otázku znova zopakoval a naznačil, že někdy se dají věci vyjádřit pantomimou, Matouš vstal a začal s "Prokúpkem" driblovat a pak ho mlátit. Otřesné. Jiřímu na tom nepřišlo nic směšného, očekával, že budou společně rozmazlovat malého Prokúпка. Miloval Matouše a věděl, že úplně stejně, dokonce možná ještě víc bude milovat Prokúпка. Jenže Matouš teď bil svého imaginárního bratra.

Možná by se to dalo přehlédnout jen jako jedna z mnoha drobných epizod života. Nakonec bude Matouš Prokúpkovi dobrým starším bratrem. Jako starší bratr s ním bude trávit mnoho času. Bude mu číst, zpívat, hlídat jej. Jenže až bude za třináct let Prokúpek na popud Gyíka ohrožovat Matouše nožem a nevinný Matouš bude stát před soudem jako zločinec, tak by mohlo někoho napadnout, že se Matouš tehdy podíval do knihy života.

To je ještě daleko. Ale faktem je, že příchodem benjamínka se Matouš stáhnul více do sebe. Fajnové byly prázdniny u babičky a dědečka ve Znojmě, tam opět mohl být středem pozornosti. Ukazovali mu svět, jaký doma moc nepoznal. Dny na koupališti, výlety na kole, navařené jídlo na několik chodů. Taková obyčejná konzumní pohoda života. Nic náročného, nic stresujícího.

Fajnové chvíle s tatínkem doma se nenávratně redukovaly. Táta najednou po něm chtěl více práce, uklizený pokoj, tahání kamenů na dům, který prý budou stavět. Na dům? Co si ti dospělí nevymyslí. Měli hezký byt, čas na zpěv, čtení knih i povídání. Čas, který mu otec dával, se týkal více provozních záležitostí jako školy, zubaře, odvozu na šachy a jiných věcí. Jiří si to uvědomoval, a tak si alespoň napsal své hříchy. Když si své hříchy napíšete a uvědomíte, možná váhu hříchu malinko snížíte.

- „Matouši, pojd' za mnou.“
- „Matouši, nemůžu ti koupit rachejtle.“
- „Musím ti to říkat dvakrát? Umyj si ruce.“
- „Matouši, proč jsi mě neposlechl, říkal jsem ti, aby sis umyl ruce.“
- „Matouši, prosím tě, neplýtvej vodou.“
- „Matouši, proč nejsi na koberečku, ta dlažba je studená.“
- „Matouši, dojez to.“
- „Matouši, nejez tolik čokolády před spaním.“
- „Matouši, uklidil sis hračky?“
- „Matouši, řekl jsem ti, abys už šel spát. Prosím tě, poslouchej.“

Než jsem odcházel, zeptal jsem se Matouše: „Matouši dal bys mi, prosím, kousek čokolády?“

„Ano, vem si, kolik chceš,“ odpověděl.

- „Tati, nechceš si povídat?“
- „Tati, pojd' si se mnou hrát.“
- „Tati, až si odpočineš, půjdem si povídat?“
- „Tati, a až to doděláš, budeš si se mnou hrát?“
- „Tati, česnekačku tu mám moc rád.“
- „Tati, já se budu dlouho dívat na ohňostroj.“
- „Tati, ta byla pěkná, udělala takový kapičky.“
- „A tahle byla ještě hezčí.“
- „Tati, pojd' se se mnou dívat.“
- „Tahle byla jiná.“
- „Tati, rachejtle vypadají stejně, ale oni je střídaj.“
- „Hm, to bylo hezký. Ta letěla výš a ještě měla tři oči.“

VNĚJŠÍ NEPŘÍTEL

Dokud máme nepřátele vně své rodiny, nebo vně svého státu, jsme na tom mnohem lépe, než když začneme požírat své vlastní lidi. Takový vnější nepřítel může ničit naše domy, těla, ale o to více může posilovat naši víru a sílu duše milovat. Když osázeli polovinu plochy stromy a zasazené je oplotili, přistoupili ke stavbě domu. Víme, že stromy vysázel Jiří a zeleninu pěstovala Kateřina. Dům budovali spolu. Bylo to však jiné spolu, než před patnácti lety. Nejtěžší fází bylo získat povolení. Také na něm pracovali spolu. Kdyby člověk mohl dát roční plat za to, aby mu nějaký úředník povolil stavět dům bez dalších průpovědek a omezení, jistě by o tom mnoho lidí uvažovalo. Tuto volbu však Jiří s Kateřinou neměli. Museli si projít veškerými peripetemi stavebního řízení. Jiří těžce nesl, že státní aparát tu není pro lidi, ale pro srandu králíků. Po mnoha pokusech, územních řízeních, zásahu kontrolních orgánů apod., když bylo uznáno, že na stavební parcele si mohou postavit dům, tak jim se vši úřední vážností povolili stavět domy dva. Jasně, že chtěli stavět jeden, ale aby to nevypadalo, že jsou zde pro srandu králíků, když už se to tak dlouho táhlo, tak se dohodli na kompromisu, že budou jako stavět dva domy, protože stejně je nemůže nikdo sankcionovat, když nepostaví dva domy, a třeba někdy jejich děti, nebo kdyby se nedejbože chtěli rozvést, pak budou mít úřední plány a přípravu na dva domy. Zatímco Jiřího vytáčela neschopnost některých státních úředníků ze správy CHKO dohlédnout si na špičku nosu, Kateřina šla po pragmatických krůčcích. Když zavěťřila, že se Jiřímu ozval politik, který byl ochoten se případem zabývat, věděla, co má dělat. Chytit se šance. Konat jako se konalo u nich doma, domluvit dohodu úplatkem.

Na boji s vnějším nepřítelem ukazujeme, čeho jsme vlastně schopni a jak přistupujeme k řešení potíží. Někdo jde a když mu srna vnikne do sadu, tak ji třeba klackem ubije k smrti, jiný ji plaší a vyhání a pak pláče

nad zničenými stromy, které již nikdy nebudou žít. Jsou i lidé, kteří si koupí pachové ohradníky, natrou jimi stromy, aby se k nim žádné srny nemohly zatoulat, aby jim smrad zhnusil pobyt na takovém místě. Všechno to jsou jen strategie, možnosti a také zrcadla k našemu vlastnímu poznání.

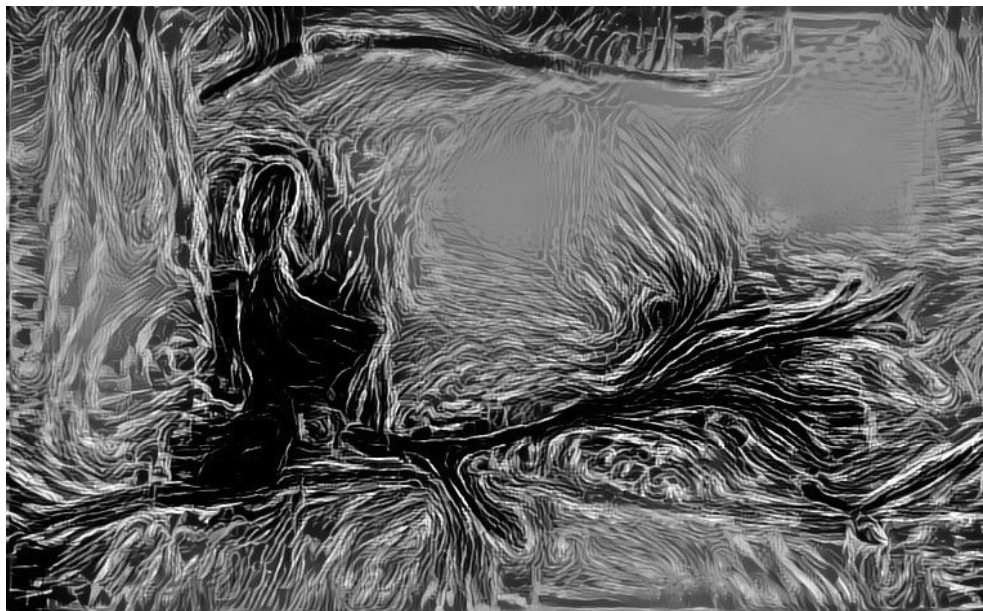
Jiří s Kateřinou, když pomineme potíže se srnami, divočáky a počasím, se kterými se dokázali elegantně vypořádat, měli dva nepřátele. Počasí brali jako úděl osudu, o kterém je možné diskutovat, ale nezbývá, než jej přijmout, jaké je. K srnám a zajícům se chovali jako svobodní páni na svém lénu. Zbývali dva nepřátelé. Malinký, nevýznamný, ale dlouhodobý problém se sousedem a velký, kardinální, ale dočasný problém s CHKO.

Sousedem byl starý morous, pan Hrčka, opuštěný ženou i dětmi, nepotřebný, zbytečný, zapšklý, v jádru jedovatý. Moc do jeho osudu neviděli. Většinou však u sousedů nepátráme po příčinách jejich mrzutosti, očekáváme, že odvěti na pozdrav a nebudou rušit naše kruhy. Nevíme, jak on vnímal své nové sousedy, kteří obklopili kolem dokola jeho malý domek a zahrádku, takže jejich příchodem přestal být na konci vesnice a ztratil možnost průchodu na louky a do lesů. Možná jenom nepřijal nový stav věcí a chtěl, aby to bylo jako dřív, aby mohl nerušeně žít na konci vesnice, co nejdál od lidí. A ke vší jeho zlosti chodily k jeho novým sousedům ještě davy lidí. Nejednou ti lidé přijeli plným autobusem, aby pak chodili nedaleko jeho domu a brali mu klid. Možná jim taky záviděl, jak žijí vesele spolu. Jeho soused si klidně nedaleko jeho baráku prozpěvoval, do toho hlasy dětí, zvuky sekaček. A v novinách to nebylo o nic lepší, o jeho sousedech občas psali jako o hvězdách, jako o šťastných lidech v šťastné zemi. To nebylo lékem na jeho mrzutost. Možná tak, kdyby jim chcípnul pes nebo shořel včelín. Ale ono nic. Klidně si dál šťastně žili vedle něj. Klidně ho dál provokovali

svým úspěchem, svým poklidným rodinným životem, a ze všeho nejvíce ignorací jeho osoby. Pan Hrčka tu byl dříve než oni, hned co vyhnali místní Němce sem přišli jeho rodiče, a to už je něco let, a teď v tom novém pořádku nepořádku tu tito mladí řadí jako na Klondajku. Jejich příchod rozhodně nebyl lékem pro jeho mysl.

Pan Hrčka by byl jenom malou přehlédnutelnou epizodou, kdyby nezačal aktivně proti svým sousedům bojovat. To není silné slovo, pro starého, mrzutého dědka. Psal anonymy. Nejdříve Jiřímu, kde se označoval jako jeho přítel, a proto mu musí bohužel říct, že ho jeho žena podvádí. Pan Hrčka neznal Jiřího dogmata a takový anonym neměl na Jiřího žádný vliv. Později psal pan Hrčka na všechny možné úřady a spolky. Myslivcům, že zvěř díky jejich sadu ztratila přirozenou pastvu, stavebnímu úřadu, že nemají správnou barvu omítky, policii, že se domnívá, že Jiří staví dům za evropské dotace, obci, že špatně třídí odpad. Není potřeba vše vyjmenovávat, úřední orgány si Jiřího předvolaly, vyšetřily anonymy, zapsaly a vyhodnotily, ztráta času pro všechny zúčastněné, škoda peněz daňových poplatníků. Jiřímu vadila ztráta sousedských vztahů. Když ho Kateřina nabádala také k nějaké akci, tak jenom mávnul rukou, co si na starém dědkovi vezmeme, taky nechtěl opakovat chybu se sousedkou kvůli nevýznamné ztrátě kyttek. Čert vem pana Hrčku. Mohl mu vynadat, a to taky udělal. Vynadal mu, když zjistil, že si pan Hrčka posunul plot a zabral si tak jejich vlastní pozemek. Brumbálovým to mohlo být jedno, pozemků a místa měli tolik, že na nějakém metru opravdu nezáleželo, ale když vás sused takto udává, tak je to důvod mu vynadat do starých kozlů a udavačů. Kateřina to viděla jinak, takového suseda je potřeba se zbavit. Osobně jí bylo nepříjemné když ji šmíroval za keři, stejně protivné jí bylo, když za ní přišly děti nebo jiná návštěva a pan Hrčka je začal neomaleně fotit. Jiří jí říkal, ať to nechá být. Když však Kateřina viděla, jak si její švagrová s naprostou samozřejmostí vzala žebřík, přelezla plot, který

Hrčka posunul, a došla si pro zaběhnutou slepici, rozpomněla si, jak se to u nich doma dělalo. Polena sama ke kotli nepřiletí. Co potřebuješ, musíš udělat. Pan Hrčka jen koukal. To byla pro Kateřinu lekce. Žádné “nechej to být”. Na to ať si hrají ve Znojmě. Akce, čin, to byl hlas její vlastní krve.

Na Petrových kamenech se sešly staré dobré známé. Dříve by je označili za čarodějnice a zřejmě by se tam ani nesešly, teď se však scházely na pravidelném rituálu. Starší z nich, Ádinka přicházela se žádostí, aby propojili smrt s člověkem, který si to zaslouží. Požádala ji o to její známá, její jméno neuváděla, na sletu vyslovují pouze jména obětí.

Obětinu předložila.

“Zmar a smrt nechť si najde pana Hrčku.”

“Nechť slehne život pana Hrčky”, mumlaly ženy v kruhu.

“Nechť slehne”, předříkala starší z nich.

Čarovat je jako rodit, ze tmy na světlo, z chumraje do ohně, z bolesti k radosti. Záchvěvy bolesti i radosti. Záchvěvy. Projevy lidských slabostí i nelidské síly. Oheň, žár, světlo a tma. Mysl opitá mocí. Pro boha, bez Boha.

“Necht’ slehne život pana Hrčky.”

“Necht’ slehne.”

O týden později v Žilné položila Kateřina na parapet hliněný džbán a řekla Jiřímu, aby na něj nesahal, že ho má od Ádinky.

Když se z okna dívala na dům pana Hrčky, řekla Jiřímu: “Hrčka v lednu zemře.”

“Jak to víš?”

“Poprosila jsem Ádinku, aby mi pomohla. Byla na sletu a řekla mi, že Hrčka v lednu zemře.”

Jiří byl od přírody nedůvěřivý k pokusům o ovlivnění osudu. Pociťoval, že devadesát šest procent kartárek, astrologů a podobných lidí obdařených jinou mocí nejsou těmi, za něž se vydávají. Čtyři procenta, to je standardní odchylka na Gausově křivce. Ve čtyřech procentech máme nadané, retardované, homosexuální, asexuální. Čtyři procenta je více než dvě procenta rozdílu, kterými se má lišit DNA člověka od šimpanze. Co udělají dvě procenta rozdílu v DNA se Zemí, je vidět i z vesmíru. Neznal Ádinku, aby mohl posoudit, zda patří k čtyřprocentní menšině. Jenže bytostně nechtěl mít s některými věcmi nic společného. Tohle nebylo jeho téma, jeho způsob uvažování. Zároveň byl ve svém uvažování neoddělitelnou součástí rodiny. Na devadesát šest procent nevěřil Ádince, nevěřil kartáčkám, ke kterým si Kateřina občas zašla. Neříkal jí, že když si před léty nechala od Ádinky vyložit karty, tak jí z toho nic nevyšlo. Jiří měl prostě pocit, že Kateřina má právo na vlastní svobodné rozhodování. Svoboda jejího uvažování a chování byla pro něj svatá, stála na dogmatu č. 1.

Tak se jenom zeptal: “A který leden má zemřít?”

Každý pochopí, že to není úplně nevinná otázka, že je v ní i obsah myslí tázaného.

Kateřina trochu podrážděně odpověděla: “No teď v lednu”, čímž myslela nejbližší leden za asi čtyři měsíce. To je dostatek času, aby síly působily. Že by někoho čarodějnice zabily na počkání, tomu nevěřila, ale čtyři měsíce, to je dost dlouhá doba. Navíc když se v práci dívala panu Hrčkovi na chorobopis, tak viděla, že není úplně zdravý. To by mohlo vyjít.

Jiří tomu vůbec nevěřil. Soused byl otrava, udavač a zákeřný pisatel anonymů. Cíleně a dlouhodobě jim škodil. Ádinku znal jenom z vyprávění, podle vyprávění se u ní v životě střídalo štěstí s neštěstím. Zároveň na džbán nesahal. Tohle opravdu chtěl, ať si Kačenka řeší sama. Kdyby bylo na jeho fantazii, tak by mu při prvním dalším incidentu nejraději rozbil hubu. Nakonec Hrčka je starý a časem stejně zemře. Je jejím mužem, plus dogma č. 1. Vyřešeno.

Druhým problémem, který jim znepríjemňoval jinak téměř idylické žití, byl úřední šiml. Stát má celá stáda úředních šimlů, ale není jeden jako druhý. Je spousta takových, kteří vědí, že stát stojí a padá s jejich dobrou prací. Konec konců i Jiří a Kateřina byli svým způsobem státními zaměstnanci. Když učíte ve státní škole, nebo děláte zdravotní sestřičku v krajské nemocnici, jste také vlastně státními zaměstnanci. Jiří měl rozhodně pocit, že jeho práce je velmi důležitá, že práce učitelů píše podklady každodenně vznikající budoucnosti, a tak uměl pochopit, že i jiný státní úředník na tom může být podobně.

Když se poprvé setkal s vedoucí CHKO, měl za to, že jejich sad vidí podobně, že si jsou vlastně partneři. On chce, aby byla krajina zdravá, aby v ní byly trvale udržitelné aktivity, a ona jako zástupkyně ochrany přírody to vlastně má v popisu práce. Tak jí s veselou myslí a radostným očekáváním souhlasných stanovisek povídal, jak dobře a poctivě se starají o ten malý kousek své půdy. Jako odbornice se jí spíš tázal na konkrétní názory, zda si myslí, že lepší je sázet višně, nebo třešně. Co

bude lepší pro krajinu? Co tam může přirozeněji růst? A když jí povídal, jak místo smrků, které se ve stále silnějších větrech častěji vytrhávají i s kořeny, dal na radu zkušenějších a vysázel po okrajích sadu jedličky, které rostou sice pomaleji, ale také více odolávají větrům, měl za to, že přece vedoucí CHKO musí přímo vnímat jejich čistou touhu dělat dobré věci. Jsou lidé, kteří naprosto vážně prohlašují, že je potřeba být pozitivní, a když to zvládneme, začne nám všechno vycházet. Jiří byl pozitivní, neovlivnily ho New Age knihy o pozitivním myšlení, prostě miloval život a věřil, že cesty k dobru jsou otevřené. Tady se však do nálady paní vedoucí CHKO nestrefil. Její nižší podřízená, když byla u Jiřího a Kateřiny v sadu, byla mnohem věcnější.

“**Nám** by se líbilo, kdyby byl dům postavený co nejvíc u remízky. Tak, aby v krajině moc nedominoval”, říkala tehdy nižší úřednice, která je měla na starosti. Když říkala “nám”, myslela tím CHKO.

“Přístupovou cestu byste museli řešit nenásilně. Ideálně jen vysypaná a užívat auto, které zvládne cestu i mimo asfalt”.

“Jo. Ty jedličky to byl dobrý nápad. Ty **Vám** udělají dobrou práci.”

“A sušárnu na ořechy, chcete mít kde?”

Prostě normální rozhovor dvou dospělých lidí. S její vedoucí to bylo jiné. Když jí Jiří pověděl, co všechno pěkného už udělali, kolik lidí jim bylo poděkovat, že vrací krajině hezký ráz a kolik lidí bude mít užitek z jejich práce, nijak tím nebyla dojata. Pozitivní mysl Jiřího, ani hezké obrázky a fotky z jejich sadu a okolí, neměly na paní vedoucí žádný vliv.

“Tak my se vám do měsíce ozveme. Na shledanou.”

Neozvala se. Neomluvila se. Po telefonu pak sdělila, že musí získat všechny podklady. Když je získala, tak neformálně řekla, že zájmem ochrany přírody není, aby ji lidé zaneřádili stavbami. Písemné stanovisko nevydala žádné. Asi jí byla lhostejná upřímnost Jiřího, asi jí byla lhostejná i jeho pozitivní mysl a dobrý záměr. Vedle její chalupy,

také v CHKO, si jistý bohatý muž stavěl haciendu a měla ho plné zuby, nedokázala jeho velkorysé stavby nijak omezit. Brumbálkovi pro ni byli jen malými bezvýznamnými tečkami na mapě ochrany území. A tak řekla ne. Když už to jednou řekla, chtěla být konzistentní. To je slovo, které tak rády slyší soudy a jiné podstatné instituce.

Kateřině se podařilo oslovit přímo hejtmana jejich kraje. Jiří mu pak zaslal reference o jejich aktivitách, návrhy a jejich představy. Hejtman usoudil, že rozhodnutí vedoucí CHKO je asi nějaká mýlka, že podle zákona mají právo stavět a CHKO jim v tom nemůže bránit. Osobně se pak angažoval ve vyjednávání s CHKO. Vedoucí CHKO uspěla. Nestavěli. Nějak společně pak přišli s dalším nápadem, dát to do televize. Není to jednoduchá cesta, ale vyšlo jim to. Vedoucí CHKO se držela zuby nehty svého konzistentního stanoviska. Vedle její chalupy v centrální části CHKO se hacienda rozšiřovala. Tak alespoň na úplném okraji CHKO vytrvale bránila, aby si Brumbálkovi postavili i obyčejnou kadibudku. Také o té se skutečně jednalo. Kadibudku nepovolila. Respektive nevydala k tomu žádné stanovisko a žádné stanovisko prostě nejde napadnout, úžasná úřední strategie. Bez žádného stanoviska nemohou pak žádné další státní orgány navazovat na předchozí. Zdálo se, že všichni v tom mají jasno. Stavební úřad jim držel palce. Hejtman jim držel palce, ale vedoucí CHKO byla stále konzistentní.

Co se dělo za zavřenými dveřmi CHKO nevěděli. Věděli, že i metodický orgán CHKO, a také svým způsobem nadřízený orgán, Agentura pro ochranu přírody, v tom má jasno - ano chceme, aby se do vesnice vraceli mladí zemědělci, ano chceme, aby zde zakládali sady, ne nechceme jim bránit ve vybudování nutného zázemí. Vleklo se to k soudům. Vleklo se to k politikům a jednoho dne byla vedoucí odvolána. To už ale Brumbálkovi měli položeny základy domu načerno,

protože pochopili strategii vedoucí CHKO. Nemůže jim zakázat, na co mají nárok, ale také ji nemohou přinutit, aby jim dala souhlasné vyjádření. Základy černé stavby je vlastně ani vedoucí CHKO nemohla přinutit odstranit, protože se nacházeli na místě, kde v souladu s územním plánem stavět mohli. Konec dobrý, všechno dobré. Zaplatili pokutu za stavbu na černo a mohli si dostavět dům. Pokuta byla směšnou částkou proti výdajům, které měli se všemi těmi řízeními ohledně jednání s vedoucí CHKO.

S CHKO bojovali vytrvale, důsledně, všemi možnými prostředky. Právníci, úplatky, politici. Bojovali proti obru, ale zvítězili. Staří Brumbálkovi je často od tohoto boje zrazovali. Jejich rada bývala jednoduchá: "Nechte to být. Žijte ve městě a v sadu si postavte malou chatku. Vzdejte to, užívejte si toho, co máte." Lizardovi byli pragmatičtější, ptali se, kde je možné dát úplatek, kdo je hlavní šéf, kterého je potřeba "podmáznout."

Jiří s Kateřinou byli ze slov starých Brumbálků nešťastní. Nechtěli to vzdávat. Slova starých Brumbálků je dráždila, viděli v nich slabost dosahovat svých cílů, oprávněných cílů. Nechtěli slyšet, že život je krátký na nějaké dlouhé hádky. Mnohem více si cenili podpory Lizardů. Když pak dostali povolení ve stavbě pokračovat, starý Lizard jim dal peníze na střechu.

PANÍ ZE SADU

Malé a velké potíže z předchozího období řešili společně. Každý způsobem, který mu byl vlastní, a každý s pocitem, že dělá pro rodinu to nejlepší, co je v jeho silách. Jiří si již nepsal své básničky a Kateřina si již nemyslela, že je princeznou. Čas od času se jim zastesklo po své dávné vášni, jenže k mostům, které přestali používat, přestávaly vést i cestičky. Taky, kdo by cestičky čistil, když hlavní most vypadal jak pevnost z kamene. Všechny cesty nějakým způsobem vedly jen k němu.

Ráno se probudili a první myšlenka byla na počasí venku, to určovalo, co bylo možné jít v sadu dělat. Taky poslední myšlenky před spaním vedly přes kamenný most, co se ještě nestihlo, zda jsou v sušičkách správně vyskládána jablka a kolik ještě zbývá času na napsání grantu. Dům stavěli svépomocí, dílčími firmami, jak se dalo. Dům byl součástí sadu. Jiří s Matoušem nosili cihly, malý Prokůpek je pozoroval, zedníci z nich dělali zdi, jiní zedníci pak odmítli zasadit okna, protože to nebylo ve shodě s dokumentací a tvary objednaných oken, a tak Jiří více boural, než stavěl. Přerežával a přebourával dveře i okna. Kateřina domlouvala s dělníky cenu a kvalitu. Projevovala se mnohem rázněji než Jiří. Když tesař zapomněl zavřít bránu, řekla si o deset tisíc za škodu, která vznikla nezavřením brány. Peníze dostala. Tohle nebylo v silách Jiřího. Jednak si nebyl jistý, zda tu noc opravdu do sadu nějaká srna vešla a poničila stromy, a pokud vešla, tak zda branou z vesnice, nebo jinou z mnoha dalších cest vedoucích do sadu a ke stromům. Ale také mu to přišlo neúměrné. Stejně jako s Ádinkou, tohle nebyl jeho způsob jednání. Když pak dělníci přijeli zasadit skleník do připravených základů a koly auta vyhnuli pár dlaždic, Jiří šel raději stranou. Kateřina si vzala peníze za způsobenou škodu a Jiří dlaždice neopravil, protože se zas tolik nestalo. Dodnes jsou trochu šikmo, ale stále plní svůj účel. Stávalo se, že Kateřina přebírala mnoho aktivit a stavba se díky tomu stavěla výrazně levněji. Pouze když čas od času nastal neřešitelný problém, respektive taková animozita mezi aktéry zakázky, tak zavolala Jiřího, aby to šel jako chlap vyřešit.

Pomalu si začali dělat každý svou práci. Byla to změna oproti prvním rokům, kdy mnoho věcí dělali společně. Tehdy i první stromy sázeli společně. Bylo to jinak než v jeho snech. Ale odsýpalo to. Tehdy přijel otec Kateřiny a místo příjemného sázení stromů nastolil chvat.

“Davaj další”, byla Lizardova nejčastější věta. Jiří chtěl kořeny rozestřít, stromek do hlíny položit a možná mu i zazpívat, aby dobře žil. Pamatoval si na princip hospodaření ve skotském Findhornu, kde jiné písňe zpívali při sázení mrkve a jiné při jejím zalévání. Tvrdili, že právě vibrace a písňe pomáhají v této nehostinné části rostlinám přežít. Taková laskavost nezabrala o mnoho víc času.

Tehdy se vlastně poprvé rozdělili. Jiří šel nakonec raději sázet angrešty. Rytmus “davaj další” mu nedělal dobře. Od té doby si raději stromy sázel sám.

Brumbálkovi přinášeli klid. Paní Brumbálková nosila kameny z potoka stejně usilovně jako její syn, ale raději brala děti na procházku, na zmrzlinu a kdyby jí dovolili, tak by jim uvařila něco k snědku. Pro samou práci se čas na jídlo zredukoval na minimum. Nakonec i vánoční tabule u mladých Brumbálků se stala divným místem, když měli sedět všichni čtyři naráz u stolu.

Když byl sad mladý, dělali mnoho věcí spolu, dokonce i první díly plotu stavěli spolu. Tehdy se jednou stalo, že když Jiří zabíjel sloupek do země a Kateřina sloupek přidržovala, tak se zlomilo topůrko dvouapůl-kilové palice a odpadlé kladivo bez topůrka udeřilo Kateřinu do hlavy. Strašný okamžik. Bylo to v létě, Kateřina pak ležela na seně a navigovala Jiřího, co má dělat, aby jí řekl, jaký má stav zorníček a Jiří měl pocit, že se stalo něco hrozného. Jeho Kačenka je zraněná. Jeho Kačenka má bolesti. Vnímal to, jako by byl jejich život ohrožen.

Později se smáli, že je dobře, že je Kateřina tvrdohlavá, protože kdyby nebyla, už tu taky nemusela být. To už ale držení sloupků při jejich zatloukání přešlo na Matouše. Jiří nikdy neminul ránu sekerou nebo palicí, tehdy to byla neskutečná náhoda. Palici si přivezli z Hladové a Jiří nepoznal, že je prolezlá červotočem. Přesto od těch dob musel Matouš nosit vždy cyklistickou přilbu, aby se něco podobného již nestalo.

Byly to pěkné časy, kdy pracovali spolu. Jiří miloval, když připravoval dřevo a Kateřina si přišla k němu sednout a chvíli se na něj dívala. A stejně tak Kateřina milovala, když se Jiří zastavil u její zahrádky, a ještě víc měla ráda, když u ní poseděl. I kdyby nemluvil a jen se na ni díval, tak to bylo pro ni lepší, než když tam byla sama a za plotem třeba pan Hrčka s foťákem. Bohužel společného času trávili stále méně. Říkali tomu přirozená dělba práce. Jiří dělal fyzicky náročnější práce a jako relax vyspravoval důlky zavážením hlíny, aby měli vše okolo sebe pěkně srovnané. Kateřina se věnovala zahrádce a hlavně stále více včelám. Milovala jejich bzukot, to byl zase její odpočinek, jen tak se podívat, co na svých nožičkách nesou za pyl. Naučila se rozeznávat, jaký pyl právě přináší. Snad jediné u včel mohla klidně sedět a pozorovat je. Jiří spíš pozoroval krajinu, mraky a cesty větru. Žili v domněnání, že našli ideální rovnováhu mužského a ženského světa. Že sad je ideálním místem pro šťastný život muže se ženou. Jiří k tomu dodával: a také ideální pro zdravou a šťastnou výchovu dětí. Narození Prokůpka v něm vyvolalo novou vlnu nadšení. Četl mu stejně jako kdysi Matoušovi, jezdil s ním k zubaři, stejně jako k doktorce či na třídní schůzky, když bylo potřeba, dělal s ním úkoly, ale hlavně si s ním povídal. Světy, které přitom stvořili, se staly námětem i jedné konference pro nadané děti. Povídat, to si tedy mohli donekonečna.

Kateřina se mezitím stala opravdovou paní ze sadu. Jiří ji tak občas představoval. Prostě říkal: “Zavolám vám paní ze sadu”.

“Zavolám vám svou paní.” Věděl totiž, že si Kateřina moc přeje být volaná, že ji dělá tuze dobře, když je stavěna do pozice, že bez ní se v sadu nic nehne.

Osobně jí stále říkal Kačenko. Tedy jako kdysi, když místo princezny jí začal říkat Kačenko, ale navenek to již byla dospělá skutečná Paní ze sadu. Oslovení Kačenko bylo pro něj ryze důvěrným, takovým osobním

zvukem značícím hlubší city. Neuměl si představit, že by ji tímto “jejich oslovením” mohl nazývat někdo cizí. Byli manželé, milovali se spolu, byla to jeho Kačenka.

Když přišli zákazníci, našli Paní ze sadu. Když byl Jiří nominován na Živnostníka roku a mluvil do rozhlasu či televize, nebo psal do novin, vždy trval na tom, aby tam uvedli, že se jedná o jejich společné dílo, jeho a paní ze sadu. Nomen est omen. Jméno je znamením, nebo také jméno je vaším osudem. Bernard-François Balssa usiloval celý život o změnu svého jména, a tak aby se z pouhého měšťana stal nižším šlechticem, neoprávněně podepisoval své knihy jako de Balzac. Kateřina o změnu jména neusilovala, ale když jí bylo nabídnuto, s gustem jej přijala. Nepřejmenovala se sice na Kateřina von Žilné, nebo Kateřina de Žilné, to jí Jiří nemohl nabídnout. Ale stejně jako u Balzaca i u Kateřiny toto drobné imaginární povýšení původního Paní z paneláku na Paní ze sadu, přinášelo změny do jejího osudu.

Pomalu krok za krokem, se začala chovat jako paní. Srovnala se jí záda, vypnula prsa, vztyčila hlavu. Poslouchala, co se děje, aby mohla nakonec sdělit své stanovisko. O mnoha věcech přestávala diskutovat. Když pomineme řemeslníky na domě, tak první, kdo nějak odnášeli její proměnu, byli Jirkovi rodiče. Přestala je zvát do sadu, a když jednou za půl roku přišli, tak jim jasně sdělila pravidla, která budou dodržovat. Nebudou zde nic dělat, pokud chtějí dát dětem dárky, tak přes ni. Jirkově sestře a neteři rovnou zakázala, aby je navštěvovaly. Když vyřizovala telefony pro Jiřího, tak rozhodovala, zda vzkaz předá, nebo volajícímu oznámí, že Jiří již má jiné zájmy, že je zbytečné jej v této věci kontaktovat. Matouš se začal stahovat do ústraní, Prokůpek trávil více času s Jiřím, sad se rozrůstal, manželé začali uléhat, aniž by si sdělili, co je z toho dne tíží. Ideální doba k návštěvě manželského psychologa,

který by odhalil, že za tvrzí ekofarmy by u Jiřího našel živnou půdu S. Freud, a u Kateřiny jeho žák A. Adler.

SENZACE

Jiří s Kateřinou dosáhli cíle. Vybudovali si farmu. Na zelené louce s minimem prostředků díky své pili, pracovitosti a houževnatosti, vybudovali farmu. Krásnou farmu, tisíce stromů a keřů a k tomu všemu jako bonus krásný bílý dům vybavený moderními technologiemi. Vlastní voda, vlastní teplo, solární kolektory, čistička odpadních vod, tepelné čerpadlo. Vajíčka. Masíčko. Tuna medu. Tuny ovoce, tuny ořechů. Brambory. Hrášek. Dotace. Granty. Blahobyt. Bohatství. Na Prokúpkovy narozeniny měli udělat poslední symbolický akt dokončení ekofarmy, osadit hlavní vstupní bránu dálkovým ovladačem. Když vstoupíte dovnitř, vrata se za vámi automaticky zavřou

Matouš chtěl spíše ven. Úkoly, které mu otec dával, jej čím dál více obtěžovaly. Byly nekončící. Práce na farmě je nekončící. Jen silný člověk se umí odvážit hledat rovnováhu mezi chtíčem a nezbytností, mezi povinnostmi a potěšením, mezi ziskem a radostí. Matouš tušil, že musí ven. Jenže kam ven. Stát se dospělým neznamena dostat klíče od cesty do světa. Matouš je rozhodně nedostal. K plnoletosti dostal seznam povinností, nebylo jich moc, byly spíše symbolickými, ale stejně to byl jen seznam povinností, jak přispívat k rozkvětu ekofarmy. Ještě, že mohl virtuálními dráty někam ven. Do Ameriky, ke kamarádům do pokoje, do bitev, kde víte, proti komu bojujete. Počítač se mu stal nejlepším kamarádem. Prostředkem k otevírání nových světů. Bojoval, vytvářel strategie, programoval a vytvářel prostředí pro zvětšování virtuálního prostoru. Žil tam. U rodičů se najedl a napil a pak odešel, aniž musel sdělovat kam, aniž by musel žádat rodiče o klíče a prostředky na cestu. Nejhorší bylo, když tam byl a najednou tma.

Otec mu vypnul elektřinu. Otec, který si sám prošel a pak pomáhal procházet desítkám lidí hypnózami, si dovolil ho jako naprostý diletant vytrhnout odtamtud. Jak za to otce nesnášel. Jaké šoky prožíval, když mu pak chtěl otec popřát dobrou noc. Nesnášel ho, když po něm chtěl, aby i on popřál otci dobrou noc. Všechno dobré bylo smazáno. Všechny světy, ve kterých se Matouš právě pohyboval byly přervány. Matouš nikdy nebrečel. Nebrečel, když se sekerou zaťal do nohy a z holínky se řinul proud krve. Nadával. "Zasraná práce. Dřevo je nachystáno na sto let a furt je potřeba něco dělat." Nebrečel, když mu otec vypnul elektřinu, ale ani otce neposlouchal, že dokud si sám nevydělává, tak nechce, aby ponocoval na počítači. Neposlouchal ho, že si dělá obavy o jeho zdraví. Nesnášel ho. Nesnášel to tady. Odmítal s nimi obchodovat o svých snech a právu cestovat.

Když přijely návštěvy, třeba pro vánoční stromek a procházely mladými i již vzrostlými sady, říkaly: "Máte to tu nádherné".

Měli. Každý to říkal. Každému to říkali. Prostě senzace. Když o Jiřím točili medailonek jako o dobrém podnikateli, který myslí i na druhé, tak se na fotkách i videu drželi spokojeně za ruce. Uprostřed Jiří, z jedné strany Prokůpek z druhé strany šťastná žena. Matouš již na fotkách nebyl, o "jejich" farmě si myslel své. O to více času mohl Jiří věnovat Prokůpkovi.

Senzací bylo, když se jim začaly po letech dřiny navracet investice. Za tu dobu nikde nebyli. Žádná dovolená, žádné nedělní obědy, žádné večery u televize. Za osmnáct let dostal jednou Jiří z práce poukaz na wellness, tak jedli, spali a užívali si víkend v hotelu. A pak ještě jednou, když je bratr Kateřiny pozval do Alp. Jinak jen sad, práce, povinnosti. Bez básní začal Jiří chřadnout a dělat chyby. O tom, jak vypnete synovi elektriku si prostě báseň nenapíšete. Bez básní přestal být Jiří pro

Kateřinu atraktivní. Jenže jaké básně chcete psát, když se konečně začnou vracet peníze, ale vy kdesi uvnitř cítíte, že nežijete správně. Jiřímu se vize, že žije v ráji, stala skutečností. Pro Jiřího to byla senzace. Mají vše, co potřebují, už si stačí jen užívat. Jenom to řecké přísloví o tom, že “když promluví peníze, zanikne pravda”, táhlo Jiřího ke smutku. Hledání pravdy bylo jeho životním údělem.

Kateřina to viděla naprosto jinak. Jaká senzace?

Její užívanou frází se stalo: “Podívejte se, co je tady práce!”

Odpověď bylo: “To si tedy umíme představit. A kolik máte zaměstnanců?”

“Na všechno jsem sama. Chodím do práce. Starám se o včely a manžel by si nejraději jen sednul a četl.”

Rozzářený úsměv Jiřího kontrastoval s ustaraným obličejem Kateřiny. Každý z nich prožíval přítomnost zcela jinak. Skoro jako kdyby se potkalo štěstí a neštěstí. Rozum a nerozum. Kateřina byla nešťastná a rozumná. Jiřího popisovala jako šťastného a nerozumného. Blázna, který vůbec nerozumí, co je tu práce. Jiří byl šťastný, když mohl pracovat, když bylo za ním vidět kus práce, ale ve snech byl s Kačenkou, chybělo mu, že si přestali povídat a že manželské hrátky se scvrknuly na občasné mechanické uspokojení manželky. Byl zrozen a vychován, aby pomáhal. Nevěděl, že také on může žádat o pomoc. V té době ještě netušil, že ho čekají bolestivé dny než pochopí, že jediný kdo mu může skutečně pomoci, je pouze on sám. Distribuci pomoci trénoval celý život u druhých, aby to potom mohl začít předávat i sám sobě. Tehdy ještě neuměl vidět jinou cestu vytváření pohody, než brání odpovědnosti na svoje bedra. Když si vzal starý ošuntělý deník na poznámky, neuměl napsat nic jiného než dopis své ženě. Prosil ji, aby si na něj našla čas, prosil ji, že umírá touhou s ní být, že jeho duše pláče, když věnují všechny dny pouze provozním věcem. Kateřina mu odepsala, že když si udělal sad, tak se taky musí o něj starat. Jednou

mu vzkáže, že když si udělal děti, tak ať na ně také platí. V období “senzace” se však z Kateřiny teprve formovala paní ze sadu, která věděla, že říkat si o pomoc je její přirozenou součástí.

02.02.2016 14:03

Předmět: přání

*Tak si sedím a sním jak se nadšeně o mě staráš, nožičky mi
masíruješ, zádička i zadeček... ó, blažený to pocit.
Volala jsem Ti dvakrát ale nezvedáš to, tak snad večer bude dle
mého snění. Papá
K. Brumbálková, Žilné 16*

29.06.2017 00:26

Předmět: prosba o pomoc

Ahoj Kačenko,

*nemohu spát. Mluvím s tebou a ty mě neslyšíš.
Možná jsi hluchá a já neumím mluvit.*

*Pořád se mi derou myšlenky, které ti chci říct a ty nikde nejsi.
Mám velký strach o sebe, o nás dva.
Co s námi bude?
Už jsme se rozešli, a jenom žijeme v navyklé minulosti?*

*Pro mě je to jak trest, velmi těžký trest absolutního nezájmu.
Kromě toho, že mám jít do práce a postarat se o posekání trávy,
jako bych neexistoval.
Mám pocit absolutního osamění.*

Po probdělých nocích jsem natolik zesláblý, že nemohu číst, ale raději jsem vstal, že ti zkusím psát, protože stále někde si říkám, že to nemůžeme zabalit, že snad můžeme jít ke kořenům a mluvit spolu i o něčem jiném než o povinnostech a práci.

Nevěřím, že nám může někdo pomoci, že nějaká paní nebo pán si nás vyslechnou a poradí nám to co víme: musíte si na sebe najít čas, musíte investovat také do sebe, nejenom do pozemků, brambor a švestek.

Nechtěl jsem k Andrejovi na auditování, víš dobře, jak se mi nechtělo, ale nakonec jsem šel, protože bych pro tebe udělal cokoli. Spojím se s tebou i ve světě za zrcadlem, jenže pak si připadám s tebou ještě více spojený, skoro jako dítě mateřskou šňůrou. Závislý na tvé pozornosti. A ty nemáš čas mi trochu pozornosti dát.

Snesl bych leccos, i pár na zadek, jenom když mi dáš pozornost, když budeš se mnou. A budu mít pocit, že jsi šťastná. Místo toho tě trápím takovým dopisem, bezesnými nocemi, převalováním se a doufáním, že už si mě konečně všimneš, a zároveň pocitu viny, že přece nemůžeš být se mnou, když jsi unavená prací. Snesl bych leccos, i pár na zadek, ale přitom zároveň doufám, že nebudeš jenom u brambor, že naše první otázky při shledání nebudou, co se udělalo u brambor.

Když s tebou mluvím je to lepší, ale před chvílí jsem myslel, že snad zešílím, únavou, neštěstím, zmarem, nesmyslností takové bezduché existence.

Chci tě a zároveň tě nechci rušit. Jenom doufám, že mně snad přijdeš pomoci.

Já bych přišel hned. Když mi řekneš, namasíruji tě, když mi řekneš políbím tě.

Neumím pochopit, neumím přijmout, že věci okolo nás jsou pro tebe důležitější než my.

Když tak v posteli doufám, že dneska snad usnu, vždyť jsem přece neskutečně unavený, a on se opět začne rozbíhat kolotoč smutku a zmaru prošlého dne, tak si uvědomuji, jak jsem na tebe napojený. Pokud jsem vedle tebe, tak doufám, když jsi mimo dosah, tak to kouzlo neexistuje. Proto jsem chtěl jet kamionem na týdny pryč, abych se mohl vyspat. Nebýt v tom očekávání, že snad budeš chtít pro nás oba dobré spaní.

Ale ty usneš, je to jen můj problém. Protože ty se ráno vzbudíš a můžeš jít kopat brambory, a tak je to v pořádku.

Pro mě bez lásky, bez vztahu, bez hledání, beze změn, nemá život valný smysl.

Ubývá nám péče jeden o druhého, zato máme více péče o brambory, o sušení ovoce, lepení etiket, stání na trzích, vypisování lejster...

Mám žít se svojí ženou v dobrém i ve zlém nebo se naučit brát antidepresiva, pivo, porno?

Možná je pozdě a řešení provozních věcí nám přerostlo přes hlavu.

Možná chceš řešit provozní věci. Možná jenom hledám chiméru tantrické lásky.

Možná mě vyléčí, když se u tebe budu moci schoulit. A možná mě chytneš nebo mi dáš ruce na hlavu, abych cítil tvoji sílu klidně spát. Možná přijmu, že stokrát neúspěch není náhoda, že stokrát marné čekání na laskavost druhého je past mého života a přestanu o tom snít.

Voníš mi. Nesmírně mě přitahuje vůně tvého těla. Jsi krásná jak obrázek. Masírování je jak odměna. Jenom styk s tvou duší jakoby mě ničil. Místo pohlázení buchta na stole.

Poslední noci mám pocit, že již nemohu víc vydržet. Nakonec nějak usnu, zapomenu a druhý den zas nanovo, jen o trochu hůř.

V ložnici se sejdou mumie a zoufalec. Zoufalec vyštěkne “pojd’me s tím něco dělat” a mumie v polospánku odpoví “tak to zaříd”.

Nohavica zpívá, že “lidé mají různé chutě, ale já lásko stále stejně miluji tě”. Já jsem kdysi psal, že až budu starý a bude mi přes třicet, a žár vášně pomine, budu si se svojí láskou říkat, jak krásně stárneme. Myslel jsem, že láska vzroste a chtíč ubude.

Jiří Brumbálek, Žilné 16

29. 6. 2017 21:27

Předmět: odpověď na pomoc

Ahoj můj milý,

rozhodl jsi se mi napsat. Také tak učiním.

Jsem mladá, krásná žena, tělem i duchem. Líbila bych se kdekomu. Jsem pěkná, pracovitá, šikovná, umím zařídit kdeco, umím se bavit i prožívat radost i zármutek, umím být člověku nablízku v dobrém i zlém. Jenomže poslední dva tři roku toho smutku je na mě moc. Nejsou to měsíce, ale roky, kdy mi něco chybí. Strádám a strádám. Přestávám se umět smát. Nevím, jak ti to mám říct. Že potřebuji k životu ten svět, který jsme spolu tvořili, aby byl důležitý i pro tebe, nejenom pro mě. Potřebuji ke štěstí lásku milujícího manžela, kterému nejsem ukradená. Čeká na mě s čajíčkem či večeří, když se vracím z práce.

Poslední dobou se zabýváš jenom svým světem, uzavřený do svého těla, do své mysli, do svých myšlenek, do svého kruhu trýznících myšlenek. Nevím, proč to tak je. Přemýšlím o tom víc, než je zdrávo. Nevím si rady. Budovali jsme spolu svět, na kterém ti nezáleží, netěší tě, nelíbí se ti, unavuje tě, obtěžuje tě, chceš z něho utéct... V tom světě jsem i já.

Nedáváš mi jistotu v zaměstnání, nyní mi bereš jistotu manželství i existence v sadu a doma. Nikdy v životě jsi mi nedal pocítit a zažít pocit, že jsem pro tebe ta nejdůležitější, tvoje princezna. Nikdy jsem neměla pocit, že bys pro mě dýchal, že já mám pravdu, že já se mohu mýlit a ty se na mě nebudeš zlobit, protože mě miluješ takovou jaká jsem. Se vším dobrým i zlým.

Moc si přeji, aby jsi dokázal vystoupit ze svého zamotaného kruhu, přerušil svoje naučené chování. Aby ti začalo záležet na věcech, které jsme vybudovali a do kterého patříme i my dva a naše děti. Aby ti nebylo jedno, jak to kolem nás vypadá, zda tvoje žena je šťastná, zda je šťastná na zahradě a poseděl si vedle ní, neopovrhoval jejím světem, neubližoval jí zesměšňováním jejich hodnot a nebral jí jistoty, které v životě potřebuje. Když

nebudeš s láskou pečovat o vztah a o vše kolem nás, i o tebou zmiňované brambory a švestky tak nebudou, nebude nic. Nebudou brambory, nebudou švestky, nebude ani Kačenka, nebude láska, nebude nic. Nemůžeš chtít pouze něco a zbytkem opovrhovat, o zbytek se nestarat. Samo sebou není nic. Vše se rozplyne. Květ uschne, dům zaroste a rozpadne se, stromy vyschnou a polámou se, zahrada nebude, zvířata nebudou, láska vyprchá, žena onemocní či odejde. Nemůžeš chtít po ženě jenom lásku a blízkost, když veškerými vlastnostmi, které mě činí mnou, opovrhuješ a nesnášíš je. Všechno ti na mně vadí. Často slyším nesouhlas se svým smýšlením. Věz ale, že tak, jak mám krásné tělo, mám i krásnou duši, která trpí čím dál víc kvůli tvému nemilému chování, kvůli nedocenění.

Přemýšlím o tom stále a čím dál víc. Nesu si mindráky z dětství, nevěřím si a nejsem dost silná. Trpím nedostatkem lásky, kterou jsem jako dítě nedostala a nezažila. Díky tomu jsem tě postavila ve svém životě výš než sama sebe. Byl jsi jediným smyslem mého života. Za to jsem teď dostala facku od života. Nelíbím se ti taková, jaká jsem...vadí ti včely, zahrada, zvířata, to, že moc pracuji..., nebo, abys poslechl a šel udělat, co bych si přála.

Chci žít s mužem, který mě bude milovat takovou jaká jsem. Nebudu se mu muset bát říct, co chci, aniž bych čekala nepřijetí a nesouhlas. Který mě nechá dělat to, co mě těší a baví.

Když mi pomáháš, máš zájem o mě, o moji duši, o moje radosti a starosti, jsem na tebe napojená. Ale být kontrolována, nechávat si nadávat, nemoci svobodně říci svůj názor, byť jiný než ten tvůj, nemoci se chovat nezodpovědně... to nejsou věci, které vytvoří to, abych za tebe dýchala a pečovala o tebe více než o sebe.

Bud' mi nablízku a pečuj o mě. Pokud se budeš starat o sebe, budeš mít sebe. Pokud budeš pečovat o mě, budeš mít mě. Bud' mi uděláš ve svém srdíčku místo, které mi patří a budeš na mě pyšný a radovat se ze mě, nebo mě tam nevpustíš a odeženeš mě nadobro. Opustíš vše, co jsme spolu vytvořili a zanevřeš na celý svět. Přemýšlej víc nad tím, jak udělat radost své ženě a svým dětem a přestaň myslet na sebe a přestaň vzdychat a sužovat se. Věz, mám tě ráda, nikdy se nerozvedu, neodejdu z domu ani sadu, neopustím to, co jsme spolu vytvořili, nepřestanu o to pečovat. Jestli z toho světa vystoupíš, zůstane mi na tebe hodně vzpomínek, hodně věcí, které mi tě budou připomínat a zůstaneš se mnou do mé smrti. Snad bych časem pochopila, že chceš žít jinak, že tě to přestalo těšit a bavit. Prosím tě, neber mi ale můj svět. Můj svět je ta realita kolem nás. To, co jsme společně vytvořili. Bůh ti žehnej a chraň tě před špatným rozcestím. Tvoje Kačenka.

K. Brumbálková, Žilkov 16

Není to tak dávno, kdy Kačenka ležela nahá na kuchyňském ostrůvku. Ostrůvek byl velký jako manželské lože a odděloval kuchyňskou část od jídelní. Ležela na břiše, Jiří měl panenský kokosový olej vhodný do kuchyně i do lože. Kousek po kousku vtíral panenský olej do kůže své milované ženy a nespěchal. Obdivoval nejenom její krásu, ale i jistou odvahu a uvolněnost. Nahoře ve svých pokojích byli kluci a Kateřina tu ležela jako paní ze sadu. Nebylo nic, co by ji mohlo vyrušit. Bez ostychu, sebevědomě, krásně, připravená na jemné vtírání panenského oleje. Na všechna místa těla, do všech záhybů a vždy pomalu, jemně a laskavě. V kuchyni plál ve sporáku oheň a svým načervenalým teplem ozařoval místnost kuchyně a odrážel se na zdech obývacího pokoje. Ležela

nahá, přijímající, spokojená jako vrnící kočka. Pohoda jako na začátku vztahu. Z vyplašeného koťátka vyrostla nádherná kočka. Egyptan Sinuhet se do jedné kočky zamiloval a zaplatil hrobem svých rodičů. Nebylo to jednou, ale mnohokrát v zimě roku 2017. Senzační večery. Ticho před bouří. Senzační momenty, které přestaly být živeny plameny duše.

Lidé je zdravili. Pan Hrčka nenáviděl. Výpravy do jejich malého soukromého ráje mířily i z Polska a Německa. Na trhu se zdálo, že jejich dobré jméno a výborné ovoce jim otevírají obchodní cesty až k židům v Kanadě. Kdo by to řekl, že zažijí takový úspěch. Malá zahrádka na balkoně, velké sny, ochota pracovat a spojení dvou různých elementů, vizí a pragmatismu. Pokud neztratí vítr z plachet, čekají je příjemné roky.

Zatímco Matouš se uzavíral stále více do sebe a cestoval více a více do virtuálního světa, Prokůpek si život na farmě užíval, provázel návštěvy, objímal tatínka, objímal maminku, mazlil se s housátky, staral se o kočičky, žil vším, co v sadu bylo příjemné. Povinnosti, které míval v jeho věku Matouš, na něj otec nepřenášel. Jedinou velkou povinností bylo jezdit jednou týdně s otcem na farmářské trhy. Prodávat, nabízet ochutnávky. Matouš exceloval venku mimo farmu, hrál výborně šachy, později často reprezentoval školu. Prokop žil více životem malého synka ze statku.

ZLATÁ RYBKA

Chytil rybář zlatou rybku a pustil ji. Co by také mohl chtít změnit na svém osudu? Uměl přijmout svět takový, jaký je. Možná i věděl, že spousta mužů by si přálo být rybářem na moři. Tak rybku pustil. Měl chalupu, ženu, staré necky a poctivou práci. To není tak špatné. Rybářova žena,

stejně jako Eva v ráji, nebo Kateřina ze sadu, uměla v muži vzbudit touhu sloužit.

Když se Matouš odmítl touto linií řídit, ztoulala jej Kateřina jako psa. Nelíbila se jí holka, kterou si přivedl do pokoje, jindy se jí nelíbily řeči, které Matouš vedl. Kam měl jít? Za otcem, který mu bránil cestovat virtuálním světem? Tak to snášel. Jako pokorný rybář smířený se svým osudem. Říkal si, zatím to jde, tak se tím nezabýval. Nemluvil o tom s nikým, nepsal si na facebook, že má strašný rodiče. Před sebou měl maturitu a pak se uvidí.

V chalupě, spíše domě u Brumbálků docházelo k velkým změnám. Staré necky byly vyměněny za nové. Jiří se naučil využívat dotačních grantů, a tak peníze které investovali, se začaly vracet. Doba, kdy Kateřina pomáhala budovat farmu návštěvou hrabárny, byla dávno zapomenuta. Takové drobnosti jako oblečení již nehrály v jejich rozpočtu žádnou roli. Teď spíše řešili, kde se šikovně kupují nová auta a kvalitní nábytek. Kdysi, když si Kateřina nevěděla rady s Matoušem, tak jí chtěl Jiří pomoci a domluvil službu au pair, nyní již Kateřina aktivně přesvědčila Jiřího, že by bylo dobré přijmout někoho na pomoc do sadu. Zaměstnal starého vysloužilého včelaře, toho času bezdomovce živořícího v maringotce za městem. Jiří měl dobrý pocit, že mu pomohou. Kateřina, že bude mít dalšího člověka k ruce. Jiří napsal grant, který využíval sociální situace pana Havránka. I to, co je zadarmo, má svoji cenu. Pan Havránek byl fakticky téměř zadarmo, ale další práce, která tím Jiřímu přibyla, mu nepřinesla klid. Jako vždy se musel přes noc něco doučit. Teď se musel doškolit na mzdovou účetní a umět aplikovat systém sociálního, zdravotního a finančního vykazování. Když se tím někdo živí, tak se svoji práci naučí, a pak je jedno, jestli vykazujete jednoho člověka nebo šest. Byl z toho další drobný stres v prohlubující se byrokratické agendě sadu. Zodpovědnost šla za Jiřím. Radost a užitek ke Kateřině.

Jiří brzy zjistil, že starého kulhavého Havránka v sadu těžko využije na svoje fyzicky náročné práce. Než mu práci vysvětlil, tak ji rychleji udělal sám. Navíc jako bývalý bezdomovec přinášel naprosto zoufalé návyky. V sadu se začaly hromadit plastové odpady. Slepice, které vždy měli k užitku (a Jiří nikdy netušil, že se o ně musí někdo starat), tak ty najednou začaly snášet méně vajíček. Nakonec o slepice úplně přišli, ačkoli jim pan Havránek rád věnoval polovinu své pracovní doby. Jiří udělal s panem Havránkem to, co Matouš s nimi, vytěsnil ho. Připravil výplatu, dal výkazy a nechal ho být. Po půl roce zjistil, že pan Havránek oslovuje Kateřinu "Kačenko". To je doba, kdy již nemohl spát a prosil Kačenku, ať mu pomůže najít ztracený klid.

Toho roku, kdy nastoupil pan Havránek k němu do práce, zakoupil Jiří traktor. Místo traktoru si mohli koupit byt ve městě. To Jiřího napadlo. Matouš udělá maturitu, tak by to mohlo být pro něj, věděl, že zde Matouš není šťastný, nebo třeba i pro něj samotného, kdyby si potřeboval na chvíli někam zalézt do klidu. Byt chápal jako investici. Kateřina o tomhle nehodlala vůbec diskutovat. Traktor potřebují. K čemu byt? Ještě tak, aby jí nakonec Jiří někam odcházel. Vždy dbala na to, aby chodil do práce, kterou mu odsouhlasila. Povolání učitele jí přišlo od počátku ideální, měl čas se starat o děti, volné dny Jiřího a dětí se překrývaly.

Teď, když chytili zlatou rybku, peníze k nim začaly proudit a Kačenka se stala Paní ze sadu, přestala mít potřebu dlouze o těchto věcech diskutovat. Prostě se koupil traktor, a to takový, jaký si Kateřina vybrala. Stejně jako auto předchozího roku vybírala Kateřina dle svých požadavků. Na to, aby si vybrala správné auto, nepotřebovala názor Jiřího, ani ji nezajímal, auto bylo pro ni.

Rok hojnosti byl úsměvnou minulostí. Jiří jí kupoval dobroty, které měla ráda, a ona mu pomáhala vybírat oblečení, které mu slušelo. Nyní byla držitelkou účtu a takové drobnosti jako oblečení, nebylo potřeba již s nikým konzultovat. Účet byl sice psaný na Jiřího, ale protože se veškeré transakce prováděly z bezpečnostního důvodu přes její telefon, tak tyto transakce měla pěkně pod dohledem. Dnes již to možná zní absurdně, ale byl to výsledek jejich dvacetiletého soužití. Když se Kateřina přestěhovala k Jiřímu, tak měl Jiří svůj účet a nebyly ještě telefony. Pak, když se zavedlo telefonní zabezpečení, šlo to už přes její telefon. První mobilní telefon měli společný, ale asi tak měsíc. Zjistili, že je lepší, když má telefon někdo stále u sebe. Jiří chodil do práce, pracoval v sadu a telefon měl nerad u sebe, a tak telefonní záležitosti začala zařizovat Kateřina. Když pak byly tarify dostupnější, pořídil si Jiří náhradní telefon, aby si mohli volat mezi sebou, ale hlavní telefon zůstal u Kateřiny. U e-mailu to bylo obdobné, jenom s tím rozdílem, že zatímco telefony vyřizovala Kateřina, tak písemnou korespondenci vyřizoval Jiří. Kateřina pak jen zkontrolovala, co se napsalo. Teprve mnohem později si zavedla vlastní e-mail, ale ten Jiřího zůstával stále k oficiální korespondenci, a proto do něj měli přístup oba dva. Jiří si neměl důvod zakládat jiný e-mail. Dogma č. 1 tehdy stále platilo. Dlouho nevěděl, že Kateřina má i e-mail, který s Jiřím nesdílí.

K panu Havránkovi se nenápadně začal přidávat ještě pan Gyík. Pan Gyík byl rybářem jiné kategorie. Nejprve se Brumbálkovým představil jako šikovný řemeslník, pak jako levný řemeslník, a nakonec byl ochoten pro ně pracovat zdarma. Byl tam stále častěji a vymýšlel nové a nové věci, jak vylepšit chod farmy. Jak ho vylepšit k ziskovosti a ke spokojenosti Kateřiny. Jiří jako by tam již přestal existovat. Chudá rybářská žena se stávala císařovnou a Jiřího již nepotřebovala. Pan Havránek a pan Gyík se mohli přetrhnout, aby slíbili Kateřině modré

z nebe. Zrod ekofarmy byl dovršen. Všechny věci zainvestovány, všechny plochy osázeny stromy a oploceny. Byl čas nastavit dlaň a začít si brát. Jediným problémem se stal Jiří. Nelíbilo se mu, že se má pančovat med, že se do jejich kvalitního medu bude přidávat cukr, nelíbilo se mu, že se začalo podvádět s dotacemi, nelíbilo se mu téměř nic z toho, co začali s farmou dělat. Brali mu jeho dítě, jeho farmu, jeho manželku oslovovali Kačenko a Jiří věřil, že dogma č. 1 platí i pro Kateřinu, že spolu zvládnou věci dobré i zlé. Jeho cesta světla vedla do tmy, kterou v záři vlastní světlé naděje nemohl vidět.

Otázkou je, zda byl příliš dogmatický, nebo je pro to i vhodnější název, třeba zásadový. Pro Jiřího byl zákazník člověk se kterým si vyměňuje svoje hodnoty. Zákazník nebyl objekt k obohacení. Byl to partner, souputník, kterého vlastně miluje. Rád si pamatoval jejich jména, neprodával a nenabízel jim něco co nepotřebují, nechtějí. Kde je láska, probouzí se i další city. Jednou přijela zákaznice k nim na farmu. Po obvyklém pohoštění a povídání se otevírala cesta k obchodu. Paní byla z Ruska a chtěla jen kvalitní zboží. Ideální dlouhodobá zákaznice. Bavili se o Dostojevském, Bulatu Okudžavovi, o hloubce ruské duše. Chybělo kousek a Jiří ji chtěl pustit své oblíbené ruské písně jako Okudžavův “Шарик”. Když o chvíli později se k hovoru přidal manžel, ruský vojenský důstojník, řeč se stočila k roku 1968. Jiří se ho dotkl, když prohlásil, že Němci se za svoji vinu omluvili, na omluvu Rusů stále čekáme. Rus bouchnul do stolu a výhružně řekl, že kdyby chtěli, tak jsou tady do pěti dnů i s tanky. Jiří mu řekl, že takto se v jeho domě chovat nebude, že je nejen v jeho domě, ale také v jeho zemi pouze na návštěvě, tak ať se podle toho chová. Jiří byl také v Rusku a nedovolil by si v jejich zemi pronášet věci, které by je uráželi, ale tady cítil, že musí svoji zemi chránit. Rus se sebral, bez ohledu na svoji manželku odjel autem a více se neobjevil. Žena se za svého manžela omluvila, řekla, že nejsou zvyklí se omlouvat vlastním lidem, natož těm cizím. Z obchodu nic nebylo.

VYHOĎTE HO Z KOLA VEN

V Jiřím nebylo ani trochu DNA Machiavelliho, filosofický pragmatismus ano, ale touha po papežském stolci vůbec. Jenže Kateřina, pan Havránek a pan Gyík byli posedlí touhou po farmářském stolci. Shodli se, že Jiří jim překáží. Doba travičství je nenávratně pryč. Forenzní patologie odhalí příčinu smrti. Sobecké geny tak musí hledat jiné cesty k dosažení cíle. Moderní cesta využívá moderní nástroje.

Než Kateřina přistoupila na použití moderních nástrojů k likvidaci manžela, chytila se jedné z mála diskusí, které ještě mezi Jiřím a Kateřinou občas vznikaly. Většinou byly pětiminutové a měly spíše podobu hádky.

Jiří: "Musíme si promluvit."

Kateřina: "A o čem chceš mluvit? Podívej se, každý by tu rád pracoval. Tak začni taky a nemusíme se o ničem bavit."

Jiří: "Nechceš si na chvíli sednout?"

Kateřina: "Ty mi budeš určovat, kdy si mám sednout? Nechci si sednout. Hlavně, že ty sedíš. O čem se chceš bavit?"

Jiřímu chyběla rozhodnost, také ho obtěžovaly myšlenky. Hned mu naskočilo, že když někdo stojí, tak snadněji startuje, že je jasně prokázáno, že komunikace vsedě a nejlépe ještě s nápojem nebo cigaretou, je vždycky efektivnější.

Naopak Kateřina v této době byla rozhodnost sama. "Čekám. Co potřebuješ?"

Jiří: "Ale nic. Musíme si na nás udělat čas."

Kateřina: "Tak až si budu moci dát nohy na stůl, že je všechno hotové, tak mi dej vědět."

Prostě bludný kruh. Jiří věděl, že tohle již není v jeho silách. Proto přesvědčil Kateřinu, aby navštívili manželskou poradnu. Byl posedlý

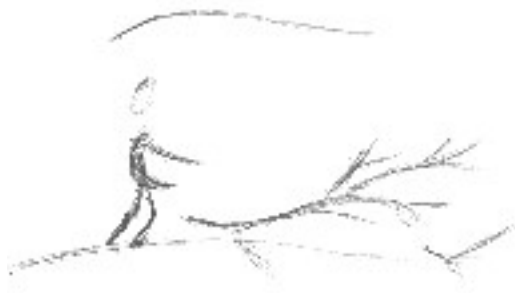
touhou věci mezi nimi vyřešit, komunikovat. Připouštěl různé varianty, ale nástroj používal pouze jediný, komunikaci. Nutně o tom potřeboval s Kateřinou mluvit. Proto nespál. Připouštěl, že když Kateřina odjede přes noc na ryby s panem Gyíkem, je něco v nepořádku. Nepřipouštěl, že by to mohlo radikálně ohrozit jejich manželství. Věřil Kateřině stejně jako sobě. Nikdy jí nebyl nevěrný. Nikdy se nepokoušel nevhodně koketovat. Složil přísahu věrnosti před státním úředníkem i před bohem svého srdce. A i když již nevypadala jako Kačenka, která potřebuje ochránit, už nevypadala jako bezbranné děvče, stále měl pocit, že je za jejich život zodpovědný, že jeho povinností je chránit rodinu a tedy i ji.

Ubíhající dny jejich vztah nezlepšovaly. V jedné poradně jim řekli, jaký jsou skvělý pár a kolik je za nimi vidět práce, že je čeká ještě mnoho hezkých společných chvil. V druhé poradně se Jiří rozhodl také mluvit. Dříve nechával Kateřinu, ať poví své, nějak cítil, že je všeho plná, že děsně moc potřebuje druhým povídat, vysvětlovat, tak ji nechtěl přerušovat. Jenže když šli z první poradny za ruku a mohli vypadat jako milý manželský pár, tak v Jiřím hlodalo přesvědčení, že také musí začít povídat o svých těžkostech, že si již nemůže své starosti nechávat jenom pro sebe. V druhé poradně Kateřina opět povídala, jak je na všechno sama, že jí nemá kdo pomoci, že Jiří již nechce zaměstnávat pana Havránka, že si nikdo neumí představit, kolik je práce se včelami a celým tím hospodářstvím. Jiří začal také více mluvit nejen o tom, co zkusí zlepšit, ale také o tom, co jeho trápí. Povídal, že kvůli sadu zapomněli na sebe. Taky pověděl, že jí v nedávné hádce řekl, že se může na celý sad vysrat, ale na ni a na děti ne. Terapeutka byla s nimi za chvíli hotová.

“Vážení a milí, vám nezbyvá než se rozejít. Jestli chcete ještě jednu schůzku, tak byste si tam měli řešit praktické věci spojené s rozchodem.”

První terapeutka byla starší milá dáma s růžovými brýlemi. Tato byla mladá, hezká, temperamentní. Co terapeut, to rozdílný přístup. Jen výborní terapeuti vám nepovídají pouze to, co chcete slyšet. Všichni vám však řeknou, že jaké jste si to udělali, takové to máte a jaké si to uděláte, takové to budete mít.

Když nevyšla terapie, život šel dál. Matouš zalezlý ve svém pokoji se snažil virtualizovat. Prokůpek střídavě objímal maminku a tatínka. Nehádali se často, a když ano, tak velmi krátce. Jiří chodil nevyspalý do práce, povinnosti spojené s farmou dělal na poslední chvíli. Doma byl nevrlý. Nejraději by ležel a poslouchal hudbu. Kateřina trávila co nejvíce času s panem Gyíkem. Havránek k nim stále chodil, i když zde již nepracoval. Byl nezaměstnaným a neměl kam jít. Kateřina měla pocit, že je na všechno sama. Když volala Gyíkovi, měl na ni hodiny času, byl takový pozorný, naslouchající, rozhodný chlap. Cokoli po něm chtěla, to byl ochotný udělat. Přijel ráno, odpoledne i večer. A když nebyl u ní, tak s ní mohl být na telefonu. Navíc se od ní chtěl učit včelařit. Dokonce požádal Jiřího, ať mu napíše dotaci a už si úly objednal. Potřebovala mít další spřízněnou duši ke včelám. Havránka měla na práci, mohla na něj křičet a jemu to nevadilo, ale Gyík, to byl chlap. Jenom Jiří dělal Kateřině problémy, pořád si chtěl dělat něco po svém a to mu nehodlala tolerovat. Jak by před ostatními vypadala, kdyby si její manžel mohl dělat co chce? Víkendovou cestu na Vysočinu mu hluboce zazlívala. Urazilo ji, že se vůbec nezeptal, jestli s jeho odjezdem souhlasí. Pro nějaké dýchánky za rytmu bubnů neměla nejmenší pochopení. Dovolená? Od ní? Od sadu? Cítila, jak ji dochází trpělivost.

NA POKRAJI SMUTKU

Když si Vincent uřízl ucho, tak svět nazval jeho vášeň šílenstvím. Lidé si často ubližují, když jsou bezradní, neumí si odpustit, nebo vytěsňují něco, co nechtějí vidět, ale co v nich dál žije svým vlastním životem. Matouš se odstěhoval do virtuálu. Prokop setrval v dětství. Kateřina tajně shromažďovala peníze na horší časy. Jiří hledal cestu k Bohu. Poprvé za dvacetileté manželství zvedl kotvy a udělal si čas jenom pro sebe. Odjel na Vysočinu modlit se za sebe a své blízké. Využil rituálu potní chýše a v krajině plné sněhu, polonahý v malém stanu s rozpálenými kameny, pronášel ve společnosti podobných lidí své modlitby.

“Nechť jsou všichni lidé, které mám rád, šťastní.”

“Zdraví, štěstí a lásku pro moji ženu.”

“Zdraví, štěstí a lásku pro Matouše.”

“Zdraví, štěstí a lásku pro Prokūpka.”

“Zdraví, štěstí a klidné dny pro moji maminku.”

“Zdraví, štěstí a klidné dny pro tatínka.”

“Zdraví, štěstí a klidné dny pro moji sestru.”

Byly to nádherné dva dny. Jako zamlada. Lesy, sníh, potok, studené místnosti, vřelí lidé. Jiří opět vnímal Komenského Pansofii, Obecnou radu o nápravě věcí lidských. Lidé kolem mluvili o Maitri a rituálu jelena. Vládla synergie a všeobecná laskavost. Kdoví, jak ten svět funguje? Nakolik jsou naše modlitby účinné? Nakolik jsme vzájemně provázaní, osamocení, zodpovědní za sebe a za druhé?

Doma Kateřina zavolala Havránkovi, aby k ní přijel přespat. Stěžovala si, že Jirka odjel bez jejího souhlasu na nějaký bláznivý kurz. Gyíkovi si pak stěžovala, jak Jirka nesmyslně utrácí peníze za nějaké kurzy. Vždycky věděla, že si má peníze dávat stranou. Dělala to její maminka, protože bez peněz nemůže člověk nic dělat. Její matka si schovávala

peníze do sklenic, otec do ruliček, které omotával gumičkou. Kateřina si peníze schovávala na půdu za prkna, jenom by nesměli vyhořet, to by přišla o všechny peníze. Jirka nikdy neměl ponětí, kolik mají peněz doma. Viděl, co je v bance, ty považoval za generální nebo investiční a na jejich užití se s Kateřinou domlouvali, a doma bylo poslední rok tolik peněz, že ho to přestalo zajímat. Žil skromně a viděl, že hotovosti doma i v bance jenom přibývá, takže o ně ztratil zájem. Jednou, když jel Jirka Prokùpkovi na třídní schůzky, tak mu třídní učitelka předala téměř sedm tisíc, že je Prokop zapomněl v lavici. Říkala, že ji to bylo divné, vy takoví ekologové a Prokop najednou samé brambůrky, kebaby pro kamarády. Když to doma Jirka říkal, tak Kateřina z toho usoudila, že Jirka neumí hospodařit s penězi. Je příliš důvěřivý. Místo aby Prokùpkovi nařezal nebo ho pořádně seřval, tak si ho vzal na klín a snažil se s ním mluvit o penězích. Kateřina si s Jiřím již nerozuměla v ničem. Měla pocit, že neumí a nechce hospodařit, že ho nezajímají peníze a to, co na něm obdivovala, vlídnost k dětem, najednou viděla jako jeho další slabost. Představovala si, jak by se Gyíka děti bály, kdyby takhle okradly rodiče. Sama si sice jako malá schovávala peníze, ale jen drobné. A jako úplně malá si vyhrabávala jamku do které si schovávala sladkosti. Když sourozenci přišli na to, že bere rodičům peníze a schovává si je, tak ji otec nepokáral, v duchu svého pragmatismu pokáral žalobníky, proč se také nesnaží našetřit si nějaké peníze. Pochválil ji, že když je šikovná, tak má našetřeno. Ale šlo jenom o drobné. Jako dospělá si pak tajně nestrádala drobné, ale papírové úměrně jejich majetku, jenže si myslela, že za to kolik vzal Prokop peněz, by ho měl Jirka alespoň seřvat.

Asi po čtrnácti dnech, kdy se Jiří vrátil z Vysočiny, zastihnul Kateřinu v klidu. Popíjela kávu, tak k ní přisednul.

“Chtěl bych ti něco navrhnout,” začal opatrně. Když viděl, že je Kateřina v dobré náladě, tak pokračoval. “Hodně jsem o nás přemýšlel. Já vím,

že ty taky. Dostal jsem takový nápad, jak naši situaci vyřešit. Máš to tady moc ráda, já taky. Prožili jsme spolu moc hezké roky a nechci, abychom se nakonec nesnášeli.”

“Víš, Kačenko, že tě mám moc rád, a udělal bych cokoli, abys byla šťastná.” Kateřina se pozorně dívala na Jiřího, kam míří. Popíjela kávu a bylo jí dobře. Taky už měla rozjednané svoje plány, ale oproti Jiřímu uměla držet jazyk za zuby. Nechtěla mu povídat, že byla u právníka a ví, jak jde snadno jejich trápení rozuzlit.

“Chci, abys byla šťastná. Když jsme byli na začátku, tak jsme snili, že tu spolu zestárneme. Několikrát jsme se bavili, jak to udělat, aby tu jeden nemusel být bez druhého. Co kdyby jeden umřel, co by si tu ten druhý počal. Já bych tu nemohl být bez tebe šťastný. Je to naše dílo.”

V domě byl klid, děti byly ve škole. To se Kateřině dobře poslouchalo, připomínalo jí to jejich hezké chvíle. Kdysi ho ráda poslouchala, měl neotřelé myšlenky, ale strašně nepraktické. Je to asi měsíc, co jí to hezky, právě na tomto gauči, udělal. Klidně by si ho jako milence občas nechala, mohl by jí to dělat pusou.

“Kačenko?”

“No,” odpověděla zvědavě.

“Kdybych umřel, tak ti všechno zůstane. Dostaneš vdovský. Když jsi mi nadšeně povídala o paní Černé, jak se jí ulevilo, když jí umřel manžel, tak jsem měl pocit, že by jsi taky byla ráda, kdybych umřel.”

“Oni už jsou staří. Ty jsi ještě relativně mladý a zdravý,” odpovídala její pragmatická mysl.

“Můžu se zabít.”

Pak už se bavili jenom o technických detailech. Jak. Kdy. A ostatní náležitosti, jako děti a rodiče. Domluvili se, že mu přinese z nemocnice opiáty. Jiří byl klidný, věděl, že ji zanechává v dobrých materiálních podmínkách a další cesta by byla jenom utrpením. Také on to bral

racionálně. Problémem pro něj byli děti a rodiče. Jenže ať to dával na váhu, ať o tom přemýšlel v noci nebo ve dne, stále měl pocit, že rozvod by byl pro všechny mnohem bolestivější. Opiáty měl za dva dny doma. Kateřina mu vysvětlila, jak to smíchat, jak správně jehlu napíchnout. Jenže, když navštívila svoji právničku, tak dostala strach, že by za to mohla jít sedět. Jiří sice říkal, že s tím počká, aby nepadnul stín podezření, ale její právnička Mgr. Hladovčáková ji důrazně varovala, že tohle stejně jako například travičství povede k jejímu odhalení. Dostala od ní za úkol, že tyto opiáty musí v každém případě získat od manžela zpět.

Jiří se celou dobu jejich manželství snažil, aby se z nesebevědomé Kačenky z Hladové stala šťastná silná žena. Podporoval ji ve všech věcech a vybízel k takovým, které jí umožňovaly růst. Vozil ji ke kamarádům, vozil ji k rodičům. Chtěl, aby chodila do školy, a Kateřina na VŠ nastoupila. Dokonce ještě v předvečer těchto dnů, již v době hádek, jí radil, ať využije nabídku zaměstnavatele, že ji bude uvolňovat a dokonce hradit další specializační studium. Trpělivě, krůček po krůčku, s ní trénoval jízdy autem. Stejně tak přistupoval ke všem dalším věcem v sadu a na farmě. Stále jí říkal: “Co umíš, to ti nikdo nevezme”. Šlo mu to velmi dobře. Z Kačenky vyrostla Paní ze sadu. Jenom nějaký kostlivci a zamáčkнутé stíny ji stále strašili samotou a že zůstane nemilována a opuštěna.

Její právnička (budeme jí říkat magistra i když je skutečně zajímavé, že si Kateřina z Hladové našla právě magistru Hladovčákovou) se přidala do nového zástupu rádců, kterými se kolem sebe Kateřina, Paní ze sadu, obklopila. Jiří bude ještě rok na to Kateřině šeptat “nenechej se opít iluzemi, těm lidem nejde o tvé štěstí, jde jim jen o tvé peníze, jen se tváří, že jsou přátelé”. Prvním krokem magistry bylo oddělit dohodu Jiřího a Kateřiny. Ať jakkoli zrudnou, tak jejich dohodu. Pro magistru

bylo naopak mnohem výhodnější, aby se Jiří s Kateřinou hádali co nejdéle, alespoň tak dlouho, dokud z nich bude moci sát jejich peníze.

Kateřina se vrátila domů, prohledala dům, zpovídala Jiřího, kde jsou opiáty. Naznačovala mu sex, vyhrožovala mu, ale Jiří už opiáty u sebe neměl. Schoval je, aby nebyl nějaký problém. A když začala Kateřina jančit, že opiáty potřebuje zpět, došlo mu, že z dohody mezi nimi nebude nic, že mluví o voze a Kateřina o koze.

MODERNÍ PROSTŘEDKY

Policie byla na místě činu do 10 minut. Vyděšená Kateřina pobíhala kolem domu, Prokūpka držela za ruku a občas na něj křičela, aby nechodil do domu. Matouš se snažil matku uklidnit, aby nehysterčila. Nedaleko postával Jiří. Když policejní auto přijelo před dům, Kateřina přiběhla a vyděšeným, zajímavým hlasem hlásila vystupujícímu policistovi, že ji manžel právě napadnul, že to bylo děsný, že naštěstí syn zavolał policii.

“Bil mě, kopal mě a pak mě škrtil,” hystericky, plačtivě popisovala Kateřina útok jejího manžela.

Když si policie vyslechla popis události, zašla za jejím manželem.

“Tak co nám povíte vy, pane Brumbálku?”

Jiří vypadal klidně. “Pohádali jsme se o konvici.”

“To nám zatím stačí. Tak jak budete moci, zastavte se u nás na služebně a my to tam sepíšeme,” oznámila policie.

Jiří odjel do práce. Na farmu přijeli pan Havránek a pan Gyík. Vše bylo dobře připravené. Před nimi spousty úkolů. Pracovat začali intenzivně již před třemi dny. To vzala Kateřina Jiřímu telefon a diář. Na dnešek měla Kateřina s Gyíkem vše dobře připravené. Návštěva lékařky, psychiatricky, právničky, manželské poradny, soudu. Podání žádosti o vykázaní manžela pro domácí násilí, podání žádosti o rozvod a podání žádosti

o rozdělení majetku. K tomu návštěva policie a dlouhá návštěva poradny pro oběti trestných činů. Její cesta k ovládnutí farmy začala. Nikdy si neuměla představit, jak přesvědčivě to zvládne zahrát. K tomuto rozhodnutí ji hnala podpora Gyíka a vlastního přesvědčení, že to dělá pro dobrou věc.

Když se po práci dostavil Jiří k policii, tak jim vypověděl, jak se pohádali. Jiří uvedl, že mu před třemi dny manželka sebrala telefon a pan Gyík mu začal odvázet věci z garáže a dnešního rána, že se pohádal s manželkou kvůli konvici. Původně měl jet s Prokúpkem k lékaře, protože syna bolelo celou noc břicho, pak už jenom ta hádka a když manželka křičela na Prokúpka, aby zavolal na policii, tak to Prokúpek udělal. Kdyby aspoň trochu chápal důležitost vlastní temnoty, možná by řekl: "Do prdele, co to je za kecy. Ta ženská si tam z nás chce nadělat otroky." Místo toho doufal ve spravedlnost a pozitivní sílu osudu. Nějak mu nedocházelo, že osudu bude spíše záležet na jeho růstu, než na jeho ochraně před nutnými změnami.

Mělo to rychlý spád, policie Jiřímu oznámila, že ho na deset dní vykáže z domu pro domácí násilí. Vysvětlili mu, že manželka jim předložila veliký soupis ústrků, kterými jí měl Jiří ubližovat a hlavně svědectví pana Havránka a pana Gyíka. Pak ještě policie několikrát Jiřího varovala, jako kdyby byl hluchý, že během těchto deseti dnů se nesmí k domu přiblížit, ani nesmí manželku nijak kontaktovat. Jiří to podepsal. Deset dnů není tak moc, možná si opravdu potřebují od sebe odpočinout. Ráno to nebylo hezký, křičeli na sebe jak smyslů zbavení, moc nechybělo a málem by se porvali. Líto mu bylo Prokúpka, v noci spal u něj v posteli, protože Prokúpkovi nebylo dobře a k lékaře ho již kvůli hádce nestihnul zavézt. Jiřímu ještě nedocházelo, že Prokúpek tušil, co se bude dít a jeho bolesti břicha a chuť spát s tatínkem, byli jen běžným dětským projevem neshody mezi jeho rodiči. Jiří nevěděl, že je to naposledy co se mohl Prokúpka dotýkat a co ho mohl objímat svými

slovy. Nevěděl, že napříště bude každé jeho slovo, dopis, SMS Prokůpkovi cenzurovano, že v tomto okamžiku přichází o svoji ženu, děti, sad, domov a časem i práci a mnohé přátele.

To co vypadalo celkem nevinně, změnilo všechno budoucí. V kolika rodinách se lidé pohádají? Asi jsou i rodiny, kde padne nějaký ten kopanec, ale to nebyl jejich případ. Poslední měsíce se všechno měnilo, ale jejich hádky by stále mnozí lidé ani za hádky neoznačili. Byly krátké a měly formu spíše jen sarkasmu. Na jejich poměry byla ranní událost opravdu silná. Kateřina ho kopla, on ji bouchnul, Kateřina mu dala facku on na ni zařval, že ji má plné zuby. Bylo to na ostudu, bylo to k vážnému zamyšlení, jak dál chtějí jít spolu životem. Tak to alespoň vnímal Jiří. Kateřina však jen udělala, co udělat musela. Jiří se nezabil a ona ho tam s Gyíkem nechtěla. Byl to způsob, jak ho dostat z domu. Teprve druhý, spíše třetí den to z ní spadlo. Nějak nemohla uvěřit, že to zvládla. Nikdy neměla pocit, že je dobrou herečkou, ale je to asi tak, jak popisují herci: můžete mít jakoukoliv trému, ale když vstoupíte na jeviště, opadne to. Vyhrála, bylo to za ní. Stala se neomezenou Paní ze sadu.

Do domu Jiřího a Kateřiny se toho dne přistěhoval pan Havránek a s panem Gyíkem mohla plánovat vše, na co se tak těšila. Budou mít více medu, Gyík již připravil sud na míchání cukru. Havránek bude sázet brambory. Bylo jaro a všechny možnosti byly před nimi. Bylo časně jaro, všechno teprve pučelo a začínalo. Před Kateřinou jakoby se otevřel nový svět. Milovala pohled na sad, na svůj sad, na svůj včelín. Na své dominium. Na své podřízené. Touto metodou může manžela držet v šachu půl roku a pak znovu a zas. Tak jednoduchá metoda a tolik užitku. Je přeci žena a má na to právo. Již na střední škole ji jedna stará kartárka v Humenném věštila, že bude hodně bohatá. Když si u sebe nechá děcka, soud bude na její straně, tak to u nás chodí. Celá sezóna

před ní, všechny příjmy ze sadu jen pro ni. Měla cíl, že do doby rozvodu bude šetřit každou korunu, aby ho pak mohla vyplatit a rozloučit se s ním provždy. Znalecký posudek od šikovného znalce, který pro ni vykouzlil minimální hodnotu farmy, již pro ni měla magistra několik dnů připravený. Kateřina nabyla dojmu, že vše je hotovo. Jiřího, kdysi svého prince a zachránce, ze své mentální mapy naprosto vyhostila. To co zbylo, přejmenovala na problém jménem pan Brumbálek. Naštěstí není na ten problém sama. Na své straně má nejenom Gyíka a Havránka, ale i instituce které informovala o problému jménem pan Brumbálek. Dopodrobna jim vylíčila, jak dlouho snášela domácí násilí, jak léta byla omezována panem Brumbálkem, než ji konečně kamarádi dodali odvahu, aby našla sílu jim to povědět. Vytvořila v nich dojem, že je chudák ženská, které musí nějak pomoci. Pro sebe si říkala, že nyní již stačí jen trpělivě počkat na došetření peněz. Část peněz si shromažďovala již dva roky, doufala, že zbytek při půlmilionových ročních příjmech ze sadu, dá rychle dohromady. Gyík s Havránkem by byli hloupí, kdyby v tom neviděli svoji příležitost.

Jiří byl na ubytovně, vzal si knížku a měl pocit, že bude deset dní po práci jenom číst a spát. Nikam nepůjde, měl hezký výhled z okna a deset dní zas tolik není. Matouš se zavřel v pokoji, jako by se nic nestalo, nebyla to jeho věc, alespoň mu nikdo nebude vypínat elektriku. Prokůpek se dál držel matky a poslouchal všechno, co si maminka s Havránkem a Gyíkem říkala. Instinktem dítěte zaměňoval názory dospělých za své vlastní. Pocítil, že tihle tři jsou silnější než jeho táta, že pravidla se změnila. Nemá tátu, říkali, že ho dostanou do vězení. Pan Gyík je tu novým šéfem a on měl by mu začít říkat Láďo.

Po pěti dnech navštívili Jiřího v práci vyslanci soudu. Doručili mu rozhodnutí, že se mu vykazání prodlužuje o měsíc. Jiří seděl v kanceláři a nevěřícně koukal na ten spis. Jak o měsíc? To přece nejde. Kde bude

spát? Přece si měsíc nemůže platit hotel. Co bude se sadem? Vždyť už by měly být postříkány stromy a on ještě nezačal. Otevřel si počítač a zjistil, že Prokůpek nebyl pět dní na angličtině. Jiří věděl, že to s maminkou dělat nebude, byl to skvělý kurz, ale musel se dělat každý den. To se taky může stát, že Prokůpek přestane trénovat angličtinu. První skutečná otázka, na kterou se Jiří zmohl zněla: “Co mám teď dělat?”

Odpověď byla velmi praktická: “Můžete si vyzvednout nějaké osobní věci, ale jenom jednou a musíme být u vás.”

Tuhle odpověď Jiří nečekal. Odpověď byla sice věcně správná, ale Jiří byl u jiných vjemů, jenom nevěděl u jakých. Když ho před pěti dny vykárali, tak měl pocit, že se mají nadechnout, vždy totiž uvažoval duálně, tedy jako on a Kateřina, teď to neuměl popsat, co se s ním děje. Není to na místě, ale jako včelař v tom momentě vypadal, jakoby mu ulítly včely. Vyšel ven, měl mít s klukama tělocvik. Venku byly pampelišky a Jiří byl rád, že může hodinu ošidit. Dal klukům míč a ti byli nadšení, že bude fotbal. Stoupl si blíž ke svojí asistence a ta jen čekala, až začne mluvit. Jiří o sobě nikdy moc nemluvil, teď se dočkala. Jiří uměl mluvit, jenom raději mluvil o věcech hezkých a pozitivních, raději poslouchal druhé a snažil se s nimi prožívat jejich osud. Ani svým kamarádům, sestře, mamince nebo otci nikdy nepovídal o svých těžkostech. Měl pocit, že těžkosti vždy musí zvládnout sám, a oni mu stejně nemohou pomoci. Jeho asistentka se tak stala první osobou, které si dovolil říct, že má problém. Když to prolomil tady, snadněji to pak řekl i své matce, ne sice tak podrobně, ale ona kupodivu věděla víc, než si Jiří myslel. Matku požádal, aby poprosila Katku, protože on nemůže, zda by si nevyměnila auto. Dal by jí to nové a chtěl by si vzít to starší, aby v něm mohl přespávat, když nebude mít měsíc kde bydlet. Odpověď Kateřiny byla lakonická: “Ne. Nevyměnila.”

Maminka jí chtěla vysvětlit, že jde jenom o to, aby měl Jirka zatím kde přespát a tak se zeptala: “A kde má zatím spát?”

Po lakonické otázce následovala drakonická odpověď: “Ať skočí třeba pod vlak.”

Tenhle vzkaz od jeho manželky se mamince vyřizoval moc těžko. Na takovou odpověď nebyla Jirkova maminka vůbec stavěna. Bylo to jako z jiné doby a jiné kultury.

Na farmě bylo rušno. Všichni plní energie, jak rychle a snadno to zařídili. Pouze dva staré sloupky u vstupní brány, které Jiří nestihl odklidit, když nechal v den svého vykázaní namontovat pojízdnou bránu a staré sloupky zůstaly pohozy volně u cesty, tam budou ležet, dokud se Jiří alespoň na chvíli nevrátí a nezvedne je. Z uklizení sloupků neplyne žádný zisk, tak nebude žádný důvod, aby je Havránek nebo Gyík zvedli a uklidili, přestože budou kolem nich každý den chodit. V té době Kateřina, Havránek i Gyík oslavovali a připíjeli si na zdraví. Měli velké plány. Sklady byly plné sirupů, marmelád, vína, pálenky, všechno připravené na další sezónu. Traktor nový, mulčovač po opravě, kontakty a prodejní místa zajištěny. Jenom začít prodávat. Kateřina se stala podnikatelkou, zašla na živnostenský úřad a nahlásila si živnost samostatně hospodařícího zemědělce. Teď už ji nikdo nemůže říkat, že není paní ze sadu, je dokonce podnikatelkou. Celé léto a podzim bude jezdit s Havránkem a Prokopem do Prahy prodávat výrobky ze sadu. Med a marmelády budou s etiketou: Ekofarmářka. Ostatní papíry potřebné k prodeji si “vypůjčí” od Jiřího. Jiří není doma, není v sadu, kdo by se ho ptal, zda s tím souhlasí. Jenom bude potřeba zařídit, aby se nemohl Jiří vrátit.

Před třemi lety žádala Kateřina o smrt pana Hrčky.

Kdo ví, zda kouzla nežijí svým vlastním životem. Hrčka byl živ, ale sad začal chřadnout. Práce v sadu ustaly. Přestaly průběžné opravy.

Stromy, které potřebovaly ochránit, bez pomoci hynuly. Větve, které při vichru poničily plot, nabízely nové cesty zvěři a tak prohlubovaly chátrání sadu. Mladé stromky nikdo nezalil. Přebujelé větve nikdo neostříhal. Syn, který zbyl, přestal být veden, aby se tu choval jako na svém. Vymizely cíle. Opravy strojů se zastavily. Havránek miloval nové stroje, ty Jiřího byly funkční a spolehlivé. Kateřina milovala peníze které z prodeje ovoce, medu, zeleniny, ukládala za komín. Slovo investice nebylo vůbec vysloveno. Vize dalších generací byla opuštěna. Jenže tyto změny přinášely Kateřině, Gyíkovi a Havránkovi jen malé potěšení. Když prodali na trhu a viděli peníze, tak bylo to fajn, jenže když myšlenkami zabloudili do budoucna, byla tam prázdnota. Havránek o dům po rodičích svým přístupem dávno přišel a zbyly mu jen dluhy. Gyík o pocit domova ve svém vlastním domě také pomalu přicházel, jeho nový dům se stával sídlem duchů. Neposekaná tráva, zbloudilí psi, nedodělané věci. Zneuctěná manželka která věděla, ale nechtěla slyšet o jeho novém životě. Všichni tři cítili, že tady je jim nejlíp. Kateřina měla dojem, že má vše pod kontrolou. Gyík si tím byl jist. Havránek to bral takové, jaké to je.

REALITA

Jiří si pomalu, opravdu pomalu začal uvědomovat, že se věci mění. Pracovně si to nazval realitou. Vždycky měl k ní pozitivní vztah, ale zároveň takový, aby realita odrážela jeho ideje, nebo s nimi nebyla v rozporu. Když psal o jejich farmě, bylo to realistické, ale stejně z toho byla cítit zanícenost hledat ve světě to krásné. Byly to právě jeho popisy každodenního života na farmě, které jim získávaly vstřícné hodnocení zákazníků i odborných poradců v soutěžích. Vždy tam byla vyvážená kombinace reality a vnitřního života. Vyhovovalo mu kombinovat svoje dovednosti s dovednostmi Kateřiny. Když si ve slavnostním sále přebíral titul živnostníka roku, tak obecenstvo ztichlo.

Nebyl zajímavým ani nijak důležitým, spíš se toho roku sešla slabá konkurence, a tak to vyhrál. Když ale kombinoval realitu s něčím vyšším, lidé ho poslouchali. Stál u mikrofonu a věděl, že správně by měl hlubším hlasem něco povědět o svém podnikání, výsledcích, v takových těch zdvořilých, skoro nicneříkajících frázích. Jiří mluvil jinak.

“Když jsme před lety chodili s manželkou krást meruňky...,” to byl moment, kdy sál ztichnul.

“Abychom si dobře rozuměli,” pokračoval Jiří, “víte, jak to je s Freudem a onanií”, teď již věděl, že ho poslouchají. “Kdo tvrdí, že nikdy...”. Pak se odmlčel, gesty a úsměvem naznačil, čemu všichni rozumí a protože věděl, že již může k nim mluvit, tak začal:

“Takže, když jsme s manželkou takhle zamlada chodili krajinou a támhle meruňka, támhle švestka, měli jsme strašnou chuť, abychom v životě nebyli jenom jako zloději - nebrali si třešně, které kdysi dávno někdo zasadil - nebrali si stromy do kamen, které také kdysi dávno někdo zasadil, ale - aby až tu také nebudeme, mohli jiní mladí lidé si také s chutí natrhat třešně, protože i po naší generaci tady pro ně něco zůstane. Proto jsme chodili vysazovat aleje třešní, aby také jednou někdo mohl říct: ‘Dnes jsem jel na kole kolem aleje třešní, a i když nevím, komu patří, tak jim musím poděkovat, protože je mají fakt moc dobrý.’”

Teď najednou musel Jiří řešit jinou realitu. Přišla mu smutná, prázdná, divná, taková surová. Tak si ji nazval realitou a i na svém blogu ji pojmenoval jednoduše: realita. Manželka nechá policií vykázat manžela, aby se mohla s milencem pelešit v manželské posteli. Prostě realita. Jenže některé reality, i když je chápeme, tak si je nepřejeme prožívat. Třeba ty, které hodně bolí naše děti.

Když si Jiří začal psát blog “realita”, uvolnilo se mu i místo, aby tam nebyl jenom smutek a prázdno. Dal si inzerát, že se seznámí. První setkání a trefa do černého, jako kdysi s Kateřinou. Nebo alespoň podobně. Neměl ji kam pozvat, tak tentokrát pozvala ona jej, dala mu klíčky od bytu a mohl by se psát nový příběh. Třeba ten, jak mu pomohla najít jeho mužství, jak v něm otevřela utlačenou touhu po milování. Přesně takové milování, jaké si přál, dlouhé, vášnivé, různé. Nové manželské etudy z toho ale být nemohly. Nemůžete zakládat nové manželství, když jste ještě ženatí, nemůžete být dobrým mužem, když nemáte jinde vztahy v pořádku a Jiří je neměl. Věděl, že musí měsíc přežít někdo mimo svůj domov a pak začít řešit, jak se se svojí skutečnou manželkou rozejít. Jak to udělat, aby je policie, soudy, Havránek a Gyík nechali o samotě a v klidu si promluvit, co dál. Nebylo v jeho silách pochopit, že se s ním jeho skutečná manželka dávno rozešla, že nejenže přestala být jeho manželkou, ale ve skutečnosti se stala jeho pronásledovatelkou, toužící po jeho smrti nebo jakémkoli jiném způsobu zničení. Tato silná fakta nebyla Jiřímu přístupná, protože stále platí “podle sebe soudím tebe”. Jiří žil v představě, že si to mohou vyříkat.

Pro Kateřinu byl však Jiří dávno mrtev a udivovalo ji a rozčilovalo, že se stále někde zjevuje, že se domáhá vstupu do sadu, kontaktu s dětmi. Jinak, co se dělo u Kateřiny, víme jenom z doslechu. Vypadalo to, že si užívá svého panství, Havránek pracoval, jak sliboval, Gyík ji dělal šťastnou, dny trávil s ní a ke své manželce se vracel pouze na noc. Prokůpek se rychle adaptoval na novou situaci. Jenom Matouš se nechtěl podvolit nové atmosféře. S Havránkem jakž takž vycházel. Havránek byl šťastný, že není pod mostem, z úřadu práce mu nějaká korunu plynula, a tak nechtěl riskovat žádné spory. Horší to bylo s Gyíkem. Matouš měl měsíc do maturity a stačilo mu, když se může

zavřít v pokoji a odejít skrze dráty do svého světa. Jenže Gyík ho chtěl začít vychovávat. Matoušovi bylo devatenáct. V sadu toho udělal víc, než si umí Gyík představit. Gyík uměl mluvit, ale dělat se mu moc nechtělo. Na Havránka v trenkách si Matouš zvyknul, protože ho neprudil, ale Gyíkovy manévry s jeho matkou v něm vyvolávaly odpor. Nikde by to nesdělil, ani to asi neuměl formulovat, ale přišlo mu nevkusné, že týden po tátově odchodu tam byl Gyík za oficiálního milence. Kdyby se alespoň scházeli někde jinde. Když stavěli dům, tak nosil s tátou cihly do pokoje, kde se nyní matka s Gyíkem scházela. Nepřemýšlel o tom, ale i on měl své nevědomí, do kterého se začal stěhovat nový kostlivec. Matematika, fyzika má jasná pravidla, když $A = A$, tak se musí přesně definovat, za jakých okolností je možné, aby zároveň platilo, že $A = B$. Dá se i definovat, aby zároveň platilo, že $A = C$. Jenže tady nikdo nic nedefinoval. Podle něj začal být v domě chaos. Nechtěl a neuměl se v tom orientovat. Přesto věděl, že Gyík $\neq$ táta.

Čas letěl jako splašený, již týden nato věděl, že nejenže Gyík $\neq$ táta, ale dokonce, že ani máma $\neq$ táta. Prostě tam táta chyběl. Matoušovi docházelo, že by chtěl, aby se táta vrátil. Táta byl v poslední době podrážděný, ale byl si jistý, že ho má táta rád. Věděl, že táta není nijak zvlášť chytrý, ale taky věděl, že je poctivý chlap. Matouš se chystal na speciální soustředění, takové mistrovství světa nadaných středoškoláků. Měl reprezentovat Českou republiku v USA. Všechno mu platilo Ministerstvo školství, dokonce i kapesné dostal z MŠMT. Jediné, co si musel sám zařídit, byl pas. Zapomněl na to a týden před odletem byla cena za pas taková, že na to neměl peníze. Všechno si byl zvyklý platit. Když jel na mistrovství ČR a potřeboval si udělat plakáty, připravit CD pro porotu, vždy si to platil ze svých peněz, ale na pas už peníze neměl. Táta pryč a máma mu řekla, že ji žádné mistrovství světa nezajímá. Pohádal se s ní. Nežádal ji, aby ji to zajímalo, žádal, jestli mu půjčí

peníze na pas, že jí to pak vrátí, že ušetří kapesné z MŠMT, prostě že jí peníze vrátí, ale teď si nemá u koho půjčit. Svě slovo považoval za slovo chlapa. Když ho máma poslala do háje, Gyík se jenom usmíval. Půl roku se poctivě připravoval na mistrovství ČR a vyhrál, teď měl jet do USA a matka mu nechtěla půjčit peníze ani na pas. Copak není její syn? Copak si tady všechno neodpracoval? Kde je táta, aby udělal pořádek? Tohle je za čarou. Tohle si nezaslouží. Bouchl dveřmi a díval se do stropu. Kde je jeho domov? Kam se to narodil? Co se to kolem něj děje? Dobře, že neviděl, jak Gyík zkřivenou mimikou uznale chválí Kateřinu. Jenom na chodbě slyšel bratra, jak se podbízivě baví s matkou a Gyíkem. Cítil, že tohle není jeho rodina. Tohle není jeho domov. Je to celé jeden velký omyl. Jaká ekofarma? Jaká rodinná ekofarma? Nechce matku. Nechce bratra. Nechce tady nikoho. Neměl se sem narodit. Nejraději ze všeho by praštil toho jejího zkurvenýho milence. Doma má manželku, tady studenokrevný gyík. Chtěl jet na mistrovství, měl tam již nachystaný svůj stánek, svůj projekt, kterým chtěl přesvědčit porotu o svých dovednostech, Strávil nad tím hodiny času, vložil do toho veškeré své našetřené peníze. Každou vizitku, každý prospekt, který tam měl nabízet, si zaplatil ze svého, prostě mu na pas peníze nezbyly. Zkurvenej život. Do Prahy byl ochoten jít pěšky, tam už by se o něj z MŠMT postarali. Ale komu má říct, že nemá peníze na pas. To má tam někde v Praze na úřadě prosit, že nemá peníze na pas? Co řekne? Bude lhát, že rodiče odjeli na dovolenou a omylem je zapomněl požádat o peníze na pas? Matka má peněz plnou půdu a nepůjčí mu na pas. Vzal si tátovo sako, našel i jeho kalhoty a vydal se ho hledat. Tušil, že bude na hotelu. Před měsícem říkal tátovi, že ho nebude zdravit, když mu táta vypnul elektriku, a teď jde za ním, aby mu dal peníze na pas. Šel pěšky a byla to těžká cesta. Strašně moc chtěl jít někam dál, do Německa, nebo někam, kde jsou alespoň trochu normální lidé.

Nevěděl, jak tátovi řekne, že ty peníze fakt chce, že je jeho syn. Má mu vyhrožovat, že je zažaluje, že se o něj vůbec nestarají, že nedostává jídlo, musí si kupovat i prášek na praní a prát si odděleně? Jak má ty peníze na pas získat? Prokop jim ukradl tisíce a táta mu ani nevynadal. Co proboha tak strašného udělal svým rodičům? Proč se sem narodil? Vždycky udělal, co mu řekli: "Naštípej dřevo, zryj zahradu, zmulčuj sady, udělej výkop pro elektriků, natahej kamení, pohlídej Prokopa". Nikdy si nikde nestěžoval. Bylo mu fuk, když nedostal jídlo, když si musel prát odděleně, když si nesměl přivést kamarády, ale teď se cítil naprosto zdrcen. V tátových kalhotách, které mu byly trochu velké, v saku ve kterém se moc necítil, bez peněz, dva dny do odletu, v cizím světě. Dospělý mezi nedospělými.

Tátu našel. Byl to krátký rozhovor. Tohle mu Matouš vysvětlovat nemusel. Vyhnali ho z domu, vzali mu telefon, ale syn za ním přišel. Nechtěl před Matoušem brečet. Nebylo to lehké, byl tam smutek, bylo to zároveň i ohromné štěstí. Jiří měl pocit, že je důvod psát básně. Vzal Matouše do auta a odvezl ho do Prahy. Opatrně hledali novou cestu k sobě. Matouš letěl do USA, jeho otec byl na pokraji bezdomovectví. Když ho Matěj vzal v Praze do hotelu, který již měl od MŠMT rezervovaný, mohl si Matouš i Jiří oddechnout. Za půl roku měl jet na podobnou akci do Irska, ale Matouš si to nechal pro sebe, podobné stresy a případné doprošování již nechtěl nikdy zažít. A skutečně do Irska neodletěl a přenechal místo v reprezentaci druhému v pořadí.

Bohužel ani tímto realita nekončí. Když se Matouš vrátil ověřený z USA, čekala ho další zátěž, a stále ne poslední. Za pět dní měl maturovat. Co je jeho matce do jeho maturity? Nic. Tomu rozumí. To už ukázala u mistrovství světa. Ale když našel v den maturity vyměněné zámky v domě a musel použít okno, aby se dostal z domu ven, nebylo moc co říkat. Překážku překonal, k maturitě se dostavil. Zkoušky složil.

Ředitelka školy mu poděkovala za reprezentaci školy a za peníze, které díky jeho úspěchu škola obdržela. Na vysokou školu byl dávno přijat, díky reprezentaci ČR měl přístup k mnoha vysokým školám bez přijímacích, psali mu, že pokud chce, může u nich studovat obor, který si vybere. Dopis a pozvání k posezení dostal i od hejtmana, a i když neodletěl na reprezentaci do Irska, osobní poděkování obdržel i od ministra školství. Jenom matka tam chyběla. Nebo alespoň její otázky: "A jak si dopad v USA? Maturitu jsi udělal? A na jakou vysokou školu budeš chodit?"

Ve třetím dějství reality si Matouš začal měřit síly s Gyíkem. Napětí doma rostlo. Když se vrátil z USA a matka se dozvěděla, že mu peníze na pas poskytnul otec, začaly Matoušovi krušné časy. Kateřina rozhodla, že Matouš musí z domu. Gyík jí v tom měl pomoci, převrtil zámky od domu, dal zámky kde dříve nebyly, namontoval na dům kamery, ale přístup k záznamovému zařízení si ponechal pro sebe. Napětí rostlo i mezi bratry. Gyík vybavil Kateřinu i Prokūpka záznamovým zařízením. Dávali si ho na ruku a zaznamenávali, co Matouš dělá, co říká. Prokūpek viděl, co dělá maminka, viděl a slyšel, co plánují s Gyíkem a tohle pojal za svůj osobní úkol. Když ztratil tátu byl zaražen a mluvily z něj spíše jen obranné biologické funkce, proti bratrovi si již připadal jako voják v poli. Dát mu samopal, přijal by ho. Možná jim chtěl dokazovat, že je na jejich straně. Chodil Matouše sledovat, lezl mu do pokoje, natáčel na mobil, co Matouš dělá, vzal mu peníze, pak utíkal pryč a křičel na něj. Gyík Prokūpkovi poradil, aby si raději někam schoval nůž, kdyby ho chtěl Matouš napadnout. Kateřině donesl Gyík na Matouše paralyzér a ta jej neváhala použít. Ve své zaslepenosti byla ochotna do svého syna pouštět elektrický proud. To již nebylo pasivní odmítání syna, nezájem o jeho mistrovství světa a maturitu, ale aktivní ubližování. Havránek chodil okolo nich, příjemně mu

z toho nebylo, ale Kateřina ho tam chtěla, a tak stále zůstával. Dělal, že tohle nevidí, že je to daň za život. Taky měl kdysi dům po rodičích, ale nakonec byl bezdomovcem a dítě měl v ústavu. Už zažil, že se v životě dějí různé věci, a tak si raději užíval toho, co mu mohl dům nabídnout dnes: dostatek jídla, Jirkovo auto, nový traktor i novou televizi, kterou Jiří koupil těsně před svým vyhnáním. Jiří tím tehdy myslel, že vylepší situaci, kdyby se jako rodina třeba občas sešli u televize, protože ji nikdy neměli a neznali ani jiné společné trávení volného času. Teď u televize trávil večery pan Havránek. Zatímco Havránek byl na televizi, Kateřina byla s Gyíkem, Prokůpek začal také chodit více na počítač. To byla pro Matouše dobrá situace. Problém nastal, když se potkali na společných chodbách. Poprvé se utkal s Gyíkem, když si šel do ledničky pro pití, pro pití, které si koupil z peněz, které mu zbyly z kapesného od MŠMT. Gyík mu řekl, aby si svoje pití nedával k nim do ledničky. Matouš ho setřel, že lednička je jejich a ne jeho, a ať si táhne ke svý manželce a nevoprzuje tu. Tehdy to ještě vyšlo. Podruhé Gyík vešel k Matoušovi do pokoje a chtěl, aby se Matouš přezul. Matouš mu chtěl odpovědět něco jako předtím u ledničky. Gyík ho vzal a srazil na postel. Možná proto, že měl Matouš nějakou naději, že otcovo vyhnání skončí, se Gyíkovi postavil. Otec jej ve své vlastní naději informoval, že se to krátí a brzy se vrátí domů, že měsíc a deset dní bude za chvíli za nimi. Gyík byl chlap a Matouš mladý kluk zažraný do matematiky. Neměl proti němu žádnou šanci. Bylo mu trapně a opět do breku. Bylo to horší než cesta k otci pro peníze. Matce šlo o prachy, to chápal, matka ho zradila, to nechápal, jenže byla to jeho matka, možná i nemocná matka, ale teď bylo konfrontováno a ponižováno jeho mužství. Pryč byla jakás takás záplata na rozdrásané nejzákladnější pocity domova. Žádný úspěch v USA tohle nespraví.

V otcově domě, ve svém pokoji ho Gyík opět hodil na postel. Gyík zařadil další level agresivity. Matouš neměl rád tělocvik, neměl rád

žádné kontaktní sporty. Nechtěl se nikdy s nikým prát! Nechce jejich jídlo, nechce jejich prášek na praní, jestli mu řeknou, tak si sežene peníze na elektriku. Proboha, kdo mu má pomoci? Jak poznáte, že se člověk sesypal? Jak poznáte, že člověk v utrpení dosahuje svého dna? Prokůpek se u dveří koukal, že Matouš má na krajíčku. Prokůpek byl rád, že ho má Gyík rád a nosí mu sladkosti. Matouš na Gyíka řval. Řval i na matku.

“Ty pičo. Ty kurvo.”

Prokůpek to pohotově nahrával, přesně, jak mu to Gyík řekl.

“Ty pičo. Ty kurvo.”

Na souvislé věty se nezmohl. Třásl se vztekem a bezmocí. Brečel. Horší to být nemůže.

“Ty pičo. Ty kurvo zasraná, co to děláš?! Nechte mě na pokoji!”

Pan Gyík mu klidným hlasem odpovídal: “Nenadávej sprostě matce a přezuj se, když ti to matka řekla,” a spokojeně se díval, jak to Prokůpek nahrává.

Kdo mohl Matoušovi pomoci? Kdo mu měl poradit, co dělat? Tohle nebyla matematika, tohle nebyly hovory s otcem, tohle snad nebyla ani jeho matka. Kdo vyměnil kulisy domova? Na tohle nebyl nikdy připraven. Otec je nebil, nekřičel na ně a teď záplava potlačených, nevyjádřených emocí. Táto, proč si nám neřekl, že svět je zlý? Že budeme bití a ponižováni?

“Ty kurvo! Ty hajzle! A ty seš taky hajzl!” řval na Prokůpka. “Podívej se, co tady dělají, se podívej, co se děje. A ty jim pomáháš! Ty jsi stejný jako oni. Copak nemáš nějakou čest,” dál křičel na Prokůpka, který měl chuť mamince a Gyíkovi ukázat, že je na jejich straně.

Kdo mu měl pomoci? Policie. Ta pomáhá a chrání, jenom někdy nevíme koho. Matouš volal otci a otec policii. Jiří sám nevěděl co má dělat.

Porušit zákaz vykázaní a vejít do domu? Tohle je stav nouze. Tohle není na modlitby. Volal na policii, ať tam ihned jedou.

Policie přijela a čtyři lidé říkali, jak je na ně Matouš hrubý, pustili nahrávku a dosvědčili své tvrzení. Ze zvukové nahrávky se ozývalo: “Ty pičo.”

Havránek, Gyík, Prokůpek a taky Matoušova matka shodně potvrdili, že je Matouš nebezpečný a že budou zvažovat jeho vykázaní. Policie Matouše napomenula a předvolala k vysvětlení. Tam mu dobrácky poradila, ať raději odejde z domu. Matka podala žádost o soudní vykázaní Matouše. Neuspěla. Matouš rovněž podal žádost o soudní vykázaní matky. Taky neuspěl. Tak matka použila silnější způsob, označila Matouše za zločince, který léta týrá svého mladšího bratra. Jako zločince by jej teoreticky mohla i vydědit a na radu své magistry po něm žádat i finanční satisfakci. Spor mezi Matoušem a Prokůpkem skutečně skončí u soudu. Když se Kateřině nepodaří vyhodit Matouše z domu, přesvědčí Prokůpka, že je Matouš nebezpečný a že na něj musí podat žalobu. Vymyslet si pomluvy, ovlivnit nedospělého Prokůpka strachem, podat žalobu a podložit ji svědectvím Gyíka a Havránka je technicky velmi jednoduchým aktem. Státní zástupkyně pak Matouše obviní za zločin týrání se sazbou tři až osm let. Takovou sazbou, která neumožňuje jinou variantu než nástup do vězení.